

Årsredovisning

2022

Region Gotlands årsredovisning följer bestämmelser i kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Den upprättas av regionstyrelsen med hjälp från regionstyrelseförvaltningen. Årsredovisningen överlämnas till regionfullmäktige samt revisorer och ska godkännas av regionfullmäktige. Årsredovisningens primära målgrupp är regionfullmäktige. Genom ett strukturerat innehåll är avsikten att den också ska tillgodose informationsbehovet hos externa intressenter, medborgare och anställda. Vid sidan av huvudsyftet ska den nu och i framtiden kunna användas för trendanalyser samt fungera som ett uppslagsverk för Region Gotlands verksamhet.

Innehåll

- 02 Hänt under 2022
- 07 Så används skattepengarna
- 08 Vi välkomnar synpunkter
- 09 Medborgarförslag
- 10 Organisation

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 12 Översikt över verksamhetens utveckling
- 14 Den kommunala koncernen
- 17 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- 18 Händelser av väsentlig betydelse
- 19 Styrning och uppföljning av Region Gotlands verksamhet
- 22 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- 29 Balanskravsresultat
- 30 Väsentliga personalförhållanden
- 33 Förväntad utveckling

EKONOMISK REDOVISNING

- 36 Driftredovisning
- 39 Investerings- och exploateringsredovisning
- 41 Resultaträkning
- 41 Kassaflödesanalys
- 42 Balansräkning
- 43 Noter

MÅLUPPFYLLELSE

- 54 Social hållbarhet
- 57 Ekonomisk hållbarhet
- 60 Ekologisk hållbarhet
- 63 Kvalitet
- 66 Medarbetare
- 69 Ekonomi

NÄMNDER OCH FÖRVALTNINGAR

- 72 Politikerorganisationen
- 74 Regionstyrelsen
- 77 Regional samverkansstruktur och partnerskap
- 78 Tekniska nämnden
- 82 Miljö- och byggnämnden
- 84 Barn- och utbildningsnämnden
- 86 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- 88 Socialnämnden
- 90 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Vår berättelse 2022

REGIONSTYRELSENS ORDFÖRANDE: **MEIT FOHLIN (S)**
TILLFÖRORDNAD REGIONDIREKTÖR: **TORSTEN FLEMMING**

Valåret 2022 kom att bli händelserikt på många sätt. Det var året då kriget i Ukraina ledde till att Sverige ansökte om NATO-medlemskap och Gotland hamnade i fokus utifrån vårt geopolitiska läge. Destination Gotland aviserade kraftiga höjningar av färjepriserna och under Almedalsveckan mördades psykiatrisamordnaren Ing-Marie Wiselgren på Donners plats. Det var också året då vi alla kunde börja träffas igen - utan coronarestriktioner. Region Gotland presenterade ett rekordstort årsresultat och befolkningen fortsatte öka.

Valet i september innebar maktskifte både på riksnivå och här på ön. Socialdemokraterna och Moderaterna kom överens om att bilda ny majoritet på Gotland under ledorden: Tillsammans ska vi stå för ett modernt, öppet och lyhört ledarskap där vi tar ansvar för Region Gotland och Gotlands utveckling.

Vi är stolta och glada över allt arbete som skett i våra verksamheter under året och att regionen visar ett så bra årsresultat. Vi har nu ett bra utgångsläge inför de bistra tider som väntar under 2023 och 2024. Totalt för nämnderna redovisades ett överskott mot budget på 87 miljoner kronor. Genom ett stort engagemang, samverkan över gränser och en fortsatt hög servicenivå har chefer och medarbetare skapat trygghet och bidragit, inte bara till ett historiskt ekonomiskt överskott, utan också till att skapa stolthet för Region Gotland som arbetsgivare och samhällsaktör.

Oron i det gotländska samhället och näringslivet blev, och är, stor efter beskedet om att priserna på färjan, öns landsväg till fastlandet, ökas kraftigt. Priset kommer med dessa höjningar att ha ökat med 50 % under det senaste året. Goda kommunikationer till och från Gotland är avgörande och därför har vårt osvikliga engagemang för att säkra snabba, täta och tillgängliga färje- och flytrafikförbindelser prioriterats även i år.

Gotlands omställning till ett förnybart energisystem är också högt prioriterat. Redan förra året startade regionen Energitrum Gotland, som har till uppgift att skynda på energiomställningen genom rådgivning, informationsspridning och att skapa möjligheter till omställning.

Över tio stora projekt har satts igång för att påskynda utvecklingen runt om på ön.

Kriget i Ukraina satte snabbt Gotland på världskartan och ökade flyktingströmmar genom Europa innebar att ön fick ta emot cirka 300 flyktingar. De behövde boende, tillgång till skola och barnomsorg samt även stöd i kontakter med myndigheter. Region Gotland kraftsamlade och bland annat anställdes en integrationsstrateg för att samordna frågan.

Att Gotland är en bra plats att bo och verka på visar den befolkningsutveckling som ön har haft över tid. Även under 2022 ökade vi antalet bofasta och nu är vi 61 173 gotlänningar. Att vi ökar befolkningen är

väsentligt utifrån regionens ekonomi. Vi är starkt beroende av en positiv utveckling av skatteintäkterna. De står för finansieringen av drygt 70 % av regionens nettokostnader och är själva grunden för att vi gotlänningar kan erbjudas en långsiktig och trygg samhällsservice.

Under 2022 valde regiondirektör Peter Lindvall att avsluta sitt uppdrag efter sju år och ersättare rekryteras i skrivande stund. Vi vill avsluta med att rikta ett varmt tack till alla engagerade regionanställda och förtroendevalda för årets som gått – tack för erat fina arbete! På kommande sidor kan du läsa mycket mer om vad som hände inom Region Gotland under året som gick.

Foto: Malin Ericsson, Region Gotland

Meit Fohlin (S), regionstyrelsens ordförande

Torsten Flemming, tillförordnad regiondirektör

JANUARI

1 GOTLAND STÄLLER
OM TILL EN KLIMAT-
NEUTRAL Ö

"Gotland ställer om"-initiativet lanserades i slutet av januari. Fokus är en klimatneutral ö 2040. Under året har fem träffar ägt rum, en mängd olika folkbildande aktiviteter har genomförts och många lokala företag och andra organisationer har ställt sig bakom initiativet.

FEBRUARI

2 ANDREAS FICK
MEDBORGARSTOLEN

Ambitionen är att Energicentrum Gotland ska upplevas som "gotlänningarnas energicentrum". Som ett led i detta finns en styrgrupp med bred representation från näringsliv, utvecklingsbolag, akademi och det offentliga. För att komplettera bredden finns också en ledamotsplats för en medborgare. I februari söktes en person till den så kallade medborgarstolen. Mandatet som ledamot i styrgruppen gäller under tolv månader, från 15 april 2022 till 14 april 2023. Det blev Visbybon Andreas Johansson som fick platsen.

MARS

3 DE FÖRSTA UKRAINSKA
BARNEN BÖRJADE
I SKOLAN

Under andra hälften av mars skrevs de första ukrainska flyktingbarnen in på Lotsen, den centrala mottagningen för nyanlända skolbarn 6-19 år som har ett annat modersmål än svenska. Mellan mars och november var 69 ukrainska barn och ungdomar inskrivna på Lotsen, allt mellan en och åtta veckor, beroende på behov.

4 FÖRNYELSE I FOKUS

Årets huvudpris på Förnyelsedagen den 23 mars gick till CookAlong, diabetesteamet/lekterapin på hälso- och sjukvården, med bland annat följande motivering: "Att leva med diabetes som barn och ungdom ställer höga krav på disciplin och rutiner. Att då, i en avslappnad miljö och med en lekfull ansats, få träna och få stöd av vuxna och andra förebilder, både i digital och fysisk form, gör att ungdomarna får förutsättningar att leva ett mer normalt liv."

5 GOTLÄNNINGARNAS FÖRTROENDE HÖGST I LANDET

Gotlänningarnas förtroende för hälso- och sjukvårdens hantering av pandemin i sin region är högst i landet. Det visar hälso- och sjukvårdsbarometern 2021 som har besvarats av drygt 1 000 gotlänningar.

APRIL

6 ANMÄLNINGSPLIKT SKA SÄKRA OCH SKYDDA VATTEN

Från och med den 1 april måste sökande skicka in en anmälan och invänta beslut innan en ny vattentäkt kan börja anläggas och användas. Syftet med anmälningsplikten är att placeringen ska bli så bra som möjligt och därmed säkerställa vattenkvaliteten i den nya vattentäkten. En bra placering skyddar också redan befintliga vattentäkter och säklart även grundvattnet.

7 MODERNT KORTTIDSBOENDE INVIGS

I april invigdes Gotlands nya korttidsboende på Korpenområdet i Visby. I september 2020 togs det första spadtaget och nu står Gotlands nya korttidsboende klart. Boendet har 40 enkelrum som alla är utrustade med badrum, tvättmaskin, lift och tv-skärm.

8 ETABLERINGSPROJEKT GAV 33 PERSONER FAST JOBB

Den 31 januari avslutades Region Gotlands projekt "Etablering på arbetsmarknaden". Projektet har varit kopplat till den så kallade gymnasielagen som gett utrikesfödda ungdomar möjlighet till permanent uppehållstillstånd efter studier på gymnasial nivå om man kan försörja sig själv som anställd eller egen företagare. Projektet sökte upp dem som berördes av lagen och skulle kunna etablera sig med fast anställning på ön. Den slutrapport som senare under våren lämnades till Länsstyrelsen på Gotland visade att detta gått bra. Majoriteten av ungdomarna hade fått jobb, 33 av 40 hade fått fast anställning vid projektets slut.

9 ÅRETS UNGDOMSLEDARE: OSKAR STILLMAN

I maj blev det klart att Oskar Stillman i Visby Atletklubb får Region Gotlands ungdomsledarpris 2022. Efter att klubben saknat barn- och ungdomsverksamhet tog Oskar initiativet till att få in fler barn och unga. Oskar Stillman har även bidragit till att fler aktiva deltar i nationella serier och tävlingar och har gett tyngdlyftningssporten ett uppsving på Gotland.

10 NÄRINGSLIVSTRÄFF LOCKADE MÅNGA DELTAGARE

En näringslivsträff som arrangerades av Region Gotland i början av juni lockade cirka 60 deltagare från näringslivet. Gotland.com presenterade sina resultat, bjöd in till deltagande och lanserade hållbarhetsprojektet "Välkommen till semesterlivet på ön". På programmet stod också information om regional utveckling, projekt och stöd till företag, tillväxt och regional utveckling med mera.

11 NY SENIORSIDA PÅ WEBBEN LANSERADES

I juni lanserades en samlingsida på www.gotland.se för öns alla seniorer. Sidan riktar sig till de som är 65+ och deras anhöriga. Där ska man kunna få svar på frågor om social samvaro, motion och rörelse, hemtjänst och mycket annat. Den nya seniorsidan är tänkt att ge inspiration och vara en väg till viktig information.

12 ÅRETS ARKITEKTURPRIS GICK TILL HONNÖRSPARKEN

2022 års arkitekturpris delades i juni ut till Honnörsparken i den nya stadsdelen Artilleriet i Visby. Tanken med Region Gotlands arkitekturpris, som delades ut för femte gången, är att lyfta fram goda exempel på gotländsk arkitektur.

13 ALMEDALSVECKAN TILLBAKA EFTER TVÅ ÅRS FYSISK FRÅNVARO

Almedalsveckan 2022 kom tillbaka till Almedalen och Visby i nytt format efter två års frånvaro, med fem dagar som innebar delade dagar för de politiska partierna. Intresset och engagemanget var stort vilket visar att veckan har en viktig plats som en av världens största demokratiska mötesplatser. Region Gotlands värdskap kompletterades med ansvar som medarrangör till evenemang som genomfördes i själva Almedalen, bland annat ett tiotal evenemang under temat Alla röster ska höras. Almedalsveckan 2022, som genomfördes 3-7 juli, kommer för alltid att vara kantad av sorg med anledning av det mord som skedde i slutet av veckan.

14 VISSLBLÅSARTJÄNST INFÖRS I REGION GOTLAND

I mitten av juli aktiverade Region Gotland en digital tjänst för visselblåsare. Det innebär att anställda och förtroendevalda kan slå larm om de misstänker allvarliga fel eller oegentligheter inom regionens verksamheter. Utöver dessa kan även anställda vid bemanningsföretag, praktikanter, volontärer, konsulter och arbetsökande göra en anmälan. Även personer som tidigare varit verksamma kan anmäla om missförhållandet ägt rum under tiden de varit verksamma.

15 VI TRAMPAR MOT FRAMTIDEN

Ett tiotal ungdomar med lådförsedda elcyklar syntes i Visby under sommaren. De tömde papperskorgar, plockade skräp och informerade även om vikten av återvinning. Detta i projektet "Vi trampar för framtiden" som pågick veckorna 24-33. De cyklande miljöarbetarna röjde sig bland annat i innerstan, hamnområdet, strandpromenaden och på Östercentrum.

16 HÄSTEN TICKTACK HJÄLPTE TILL ATT HÅLLA GATORNA RENA

Den nordsvenska hästen Ticktack och hans ägare och kusk Ellen Norrby jobbade i Visby hela sommaren. Två dagar i veckan arbetade de med renhållningsarbete och annat parkarbete i innerstan och i områdena precis utanför. Under många av arbetspassen var det parkenhetens Mari Jacobsson som jobbade tillsammans med Ticktack och Ellen.

17 TÄVLINGEN OM ÖNS FULASTE GRÄSMATTA BLEV VIRAL

Under sommaren startade tävlingen "Gotlands fulaste gräsmatta" på Instagram, en tävling som skulle påminna om bevattningsförbudet och vikten av att hushålla med vattnet. För att nå ut brett bestämdes att utmana normen om den frodiga gröna gräsmattan, därav tävlingens namn. Tävlingen fick stor uppmärksamhet av lokal och nationell media redan från start och efterhand även stor internationell spridning. Tävlingen vanns av Marcus Norström med familj i södra Visby.

Foto: Jonathan Fältsjö/Sveriges Radio

18 SAMARBETE FÖR LÄGRE VATTENFÖRBRUKNING

Under senare år har regionens samarbete med besöksnäringen fördjupats när det gäller vattenförbrukningen. I år har samarbetet intensifierats genom att besöksnäringen genomfört egna kampanjer där det uppmanas till vattenhushållning med mera. Tävlingen om den fulaste gräsmattan (se ovan) är en.

19 VÅRDSAMORDNARE FÖR PERSONER MED PSYKISK OHÄLSA

Hemse vårdcentral testar ett nytt arbets sätt med en vårdsamordnare som ska bidra till att skapa trygghet och delaktighet för personer som lider av psykisk ohälsa och som inte är etablerade på arbetsmarknaden. Försöket är en del av det större projektet "Hälsa genom hela livet - God och nära vård".

20 HÖGT BESÖKSTRYCK ÄVEN DENNA SOMMAR

Resandet till Gotland under juni-augusti ökade även i år. Kryssnings- trafik och flyget stod för den största upphämtningen, medan färjan minskade något. Även antalet gästnätter på kommersiella turistboenden minskade något jämfört med 2021 och skillnaden från föregående år beror sannolikt på att besökarna valt att stanna något kortare tid än året innan.

21 BYGGSTART FÖR NYA ALLÉSKOLAN

I början av september togs det symboliska första spadtaget för bygget av nya Alléskolan i Visby. Skolan ska bli en modern och ändamålsenlig lärmiljö med plats för fler elever. Det är 35 år sedan den senaste nya kommunala skolan stod klar. Inflyttningen är beräknad till höstterminen 2024. Under byggtiden är elever och personal evakuerade till tillfälliga lokaler på Södervärnsskolan.

22 KLINTEHAMN HAR FÅTT EN TRYGGHETSPUNKT

Hälso- och sjukvården öppnade en ny trygghetspunkt på Donnersgatan i Klintehamn. Sedan tidigare finns trygghetspunkter i Burgsvik, Fårösund, Katthammarsvik och i Roma. En trygghetspunkt är till för patienter med behov av enklare hjälp som till exempel återkommande provtagningar, sår- omläggningar och blodtryckskontroller.

23 KONFERENSEN "HUR GÅR DET FÖR GOTLAND?" GENOMFÖRDES

Den första årliga uppföljningskonferensen utifrån Gotlands regionala utvecklingsstrategi "Vårt Gotland 2040" genomfördes i september. På konferensen arbetade man bland annat fram en gemensam nulägesbild och diskuterade hur vi tar oss mot målen i den regionala utvecklingsstrategin. Ett 80-tal deltagare var med på konferensen fysiskt och 10-20 deltagare följde livesändningen. Deltagarna var privata, offentliga och ideella aktörer samt politiker.

24 SAMTALSPLATS I ALMEDALEN

Efter det mord som inträffade i Visby under Almedalsveckan har ett nytt initiativ tagits för att manifesteras och hedra alla som engagerar sig i demokratins tjänst. En samtalsplats beräknas stå klar till Almedalsveckan 2024.

OKTOBER

25 PAVILJONG SKA FRIGÖRA UTRYMME PÅ VISBY LASARETT

Under andra halvan av 2022 inleddes bygget av en havspaviljong vid lasarettet. Det är en tillfällig lösning som ska skapa mer utrymme tills en plan för framtida utbyggnad av Visby lasarett är klar. Paviljongen planeras att vara färdig sommaren 2023.

26 VARJE SPARAD KILOWATTIMME RÄKNAS

Energisituationen i Sverige och Europa är kraftigt ansträngd och Region Gotland startade arbetet med att ta fram en rad olika elbesparande åtgärder. Regionens Spara-el-kampanj, såväl intern som extern, gick ut på att vi alla behöver ta ett solidariskt ansvar och tillsammans förbättra situationen genom att minska vår användning av el. Kampanjen tog fasta på Energimyndighetens devis om att "varje kilowattimme räknas".

NOVEMBER

27 NÄTVERK FÖR ATT DRIVA PÅ ELFLYG

Elflyg kan i framtiden ge fossilfria kommunikationer och samtidigt bidra till nya affärsmodeller, en större arbetsmarknad och en ökad inflyttning till Gotland. I november tog Svenska Spel och Region Gotland initiativet till ett nätverk kring elflyg för att arbeta för just detta. Målet är att visa att efterfrågan finns, att omställningen behöver ske nu och att Gotland är rätt plats för satsningen. Arbetet inleddes med ett seminarium i mitten av november, vilket samlade flera av öns aktörer inom näringsliv, offentliga och ideella organisationer.

28 NYINVIKNING AV SLITE UNGDOMSGÅRD

Nytt namn och nya lokaler. I mitten av november var det invigning med öppet hus på den nya ungdomsgården i Slite. Ungdomsgården har fått helt egna lokaler i källaren under Solklintskolans matsal där man bland annat har skapat samtalsrum, pingisrum och tv-rum. Det finns också tillgång till en replokal som musiker eller band kan låna.

29 ÅRETS KULTURPRIS GICK TILL LENNART BÄCK

I november blev det klart att Region Gotlands kulturpris 2022 gick till skådespelaren och artisten Lennart Bäck. I motiveringen står det bland annat: "Genom sin talang och sceniska gestaltsförmåga har han framkallat tårar, skratt och stor igenkänning hos den gotländska teaterpubliken."

30 KULTUR OCH HÄLSA I FOKUS

Under året har Region Gotland tillfört medel till kulturenheten vilka riktats till insatser och aktiviteter inom området kultur och hälsa. Pengarna har fördelats till länsinstitutionerna och till fria professionella kulturskapare på Gotland. Syftet med insatsen har varit att stärka professionella aktörer inom kulturlivet samt att bygga broar mellan kultursektor, civilsamhälle och verksamheter inom skola, vård och omsorg. Prioriterade målgrupper har varit barn och unga samt äldre.

31 PLANERINGEN INFÖR ALMEDALSVECKAN 2023 FORTSÄTTER

Gotlands tingsrätt meddelade den 6 december domen i det mord som skedde under Almedalsveckan. Arbetet med Almedalsveckan 2023 startade dock direkt efter sommaren. Stort fokus ligger på det förebyggande säkerhetsarbetet.

32 HISTORISKT HÖGA PRISÖKNINGAR I FÄRJETRAFIKEN

Vid sammanträdet den 12 december beslutade regionfullmäktige att enhälligt markera sin oro över de förestående och historiskt höga prisökningarna på 30 % i färjetrafiken. Samtliga partier underströk vikten av att fortsätta driva de gotländska ståndpunkterna med gemensam kraft.

33 BESKED FÖR KALKINDUSTRINS FRAMTID PÅ ÖN

Den 13 december kom domen i mark- och miljödomstolen som slog fast att Cementa AB får fortsätta bryta kalk på Gotland i ytterligare fyra år. – *Vår inställning sedan tidigare kvarstår. Vattnet först, men förutsatt att vattnet inte riskeras och är skyddat, vill vi värna de jobb som finns i kalkindustrin, säger Meit Fohlin (S), regionstyrelsens ordförande.*

34 LITTERATUREN HAR TAGIT NYA STEG PÅ ÖN

Under året har litteraturen gjort entré på Region Gotlands kulturenhet. Där finns nu en litteraturutvecklare på halvtid och därmed en resurs för att driva området framåt. Det har bland annat inneburit ett nätverk för litterära aktörer på ön som under året mötts regelbundet för erfarenhetsutbyte och fortbildning. Uppdraget innefattar också att göra skrivande som konstform tillgängligt för fler gotlänningar och så har också skett. Inte minst genom ett samarbete med Kulturskolan, som för första gången har erbjudit kurser i kreativt skrivande för barn och unga. Därtill har ett antal gotlänningar med författardrömmar fått chans att utveckla sitt skrivande med hjälp av en professionell mentor, en satsning som lockade många.

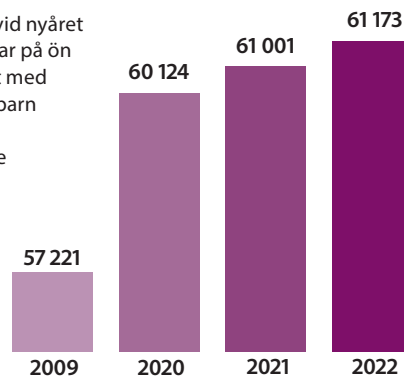

”Skriv, Gotland, skriv!” med syfte att uppmuntra skapande var en samtalsserie i samarbete mellan biblioteken på Gotland och Regionens kulturenhet. Under ett samtal deltog författarna Märta Fohlin och Jakob Ringbom tillsammans med Region Gotlands litteraturutvecklare Moa Candil.

35 GOTLANDS BEFOLKNING FORTSÄTTER ATT ÖKA

Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) är vi vid nyåret 2022/2023 61 173 folkbokförda gotlänningar på ön och det betyder att vi under året har ökat med 172 personer. Under 2022 föddes det 465 barn på Gotland och 626 personer avled. 2 983 personer flyttade till ön och 2 692 flyttade härifrån. Det ger en befolkningsökning på 172 personer.

– *Det är mycket goda nyheter att vi även under 2022 ökat antalet gotlänningar. Det är ett kvitto på att Gotland är en bra plats att bo och leva på, säger regionstyrelsens ordförande Meit Fohlin (S).*

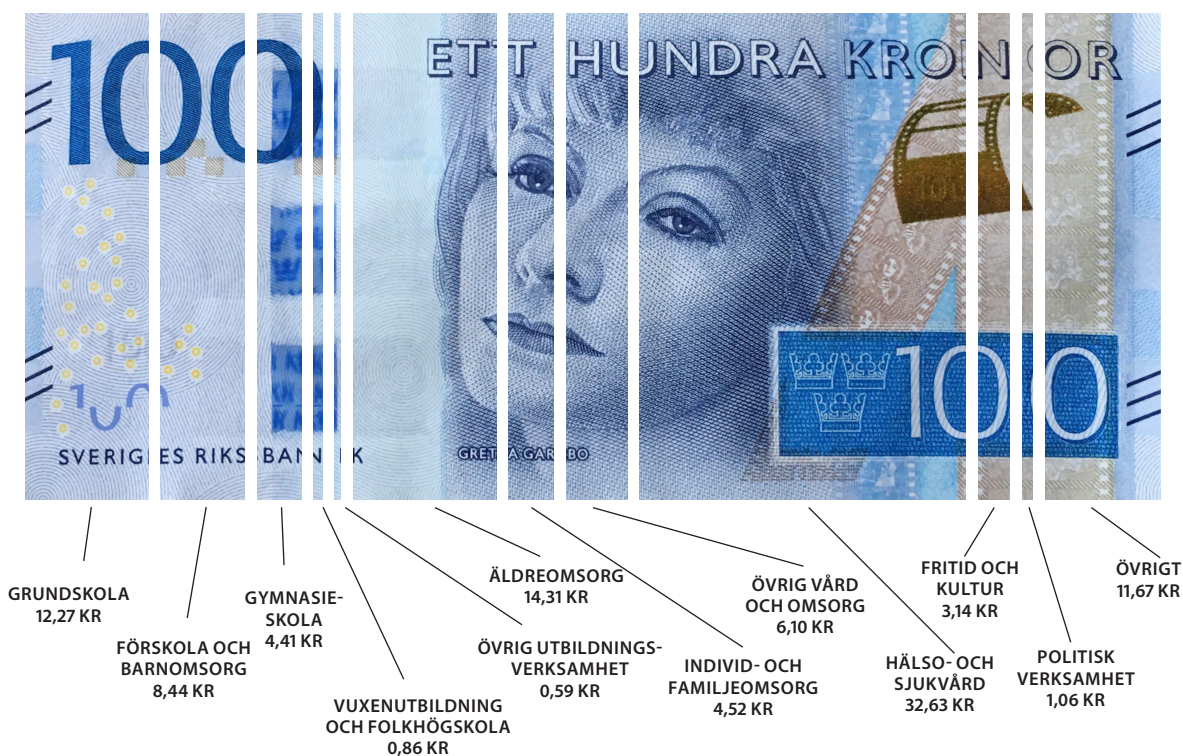
SÅ ANVÄNDS SKATTEPENGARNA

Region Gotlands största inkomstkälla är skatteintäkter och generella statsbidrag. Största delen, 84 %, används för att finansiera hälso- och sjukvård, vård och omsorg och utbildning. Av en hundralapp går 84 kronor till dessa områden. Fördelningen mellan olika områden skiljer sig till viss del jämfört med förra året. Andelen som används till vård och omsorg har minskat

med 22 öre medan hälso- och sjukvård har ökat med 67 öre. Under 2022 har staten kompenserat regioner och kommuner för ökade kostnader inom vård och omsorg. Till det som kallas övrigt går 11 kronor och 67 öre av en hundralapp. Inom området finns infrastruktur i form av gator och vägar, parkverksamhet, kollektivtrafik, miljö- och hälsoskydd, räddningstjänst

och näringslivsfrämjande åtgärder. Även arbetsmarknadsåtgärder och vissa gemensamma stödtjänster för regionens verksamheter ingår i den här posten. Av en hundralapp används 3 kronor och 14 öre till fritid och kultur, vilket är en ökning med 16 öre jämfört med förra året.

100 kronor i skatt på Gotland fördelar sig så här:

Vi välkomnar synpunkter

För att utveckla och förbättra Region Gotlands olika verksamheter är det värdefullt att få in och ta tillvara synpunkter från invånare, företagare och besökare. Alla synpunkter, såväl förbättringsförslag, klagomål och beröm välkomnas och tas om hand. Regionen har en e-tjänst där man på ett enkelt sätt kan lämna sina synpunkter. Under 2022 har 1 014 synpunkter registrerats som ärenden vilket är en minskning från tidigare år.

SYNPUNKT – KLAGOMÅL

Önskar verkligen förbättringar vid busshållplatserna vid Kometen Visby på båda sidorna Lummelundsväg. Det är extra besvärligt nu när det är snö, Lummelundsväg plöjs och intilliggande gång- och cykelbana plöjs = snövallar. Det blir väldigt besvärligt för resenärer med rullator och barnvagn, även för oss andra som måste plumsa.

SVAR

Hej! Tack för dina synpunkter. Du har helt rätt i att snövallar är ett problem på flera busshållplatser i Visby. När det kommer snö så snöröjs först de hållplatser med flest påstigande, vilket betyder att hållplatser med något färre påstigande, som Kometen, får vänta ett tag på snöröjning. Vi beklagar att detta drabbar er resenärer. Vi håller med om att hållplats Kometen har flera brister. Region Gotland håller nu på att se över hur stadslinjenätet i Visby kan utvecklas och i samband med detta gör vi också en prioritering över vilka hållplatser som har störst behov av upprustning.

SYNPUNKT – FÖRBÄTTRINGSFÖRSLAG

Det är många som går och cyklar på cykel-/gångbanan vid Allégatan längst trästaketet. Det är så mörkt för det finns ingen belysning där. Det skulle uppskattas av många om det går att få dit lyktstolpar så att fler kan känna sig trygga där.

SVAR

Tack för dina synpunkter. Vi är medvetna om att det är mörkt vid den aktuella gång- och cykelbanan under delar av året. Tyvärr är det en svår plats att arbeta med då vi har biotopskyddade alléträd på den ena sidan som begränsar schaktmöjligheterna. Samtidigt är det fastigheter i direkt anslutning på den andra sidan vilket medför att belysningsstolpar skulle behöva placeras i gång- och cykelbanan vilket inte heller är önskvärt ur ett tillgänglighetsperspektiv. Vid nyanläggning följer vi alltid gällande belysningsstandard. Tyvärr är det inte alltid möjligt att uppnå samma goda standard i befintlig miljö. Ditt förbättringsförslag är noterat och vi tar med oss det i vårt långsiktiga arbete med gatubelysningsnätet.

SYNPUNKT – BERÖM

Jätteroligt att ni börjat bygga ut Sparken så det finns lekplats även för lite större barn. När är klätterställningen klar, undrar mitt barn? Hoppas ni fortsätter på detta spår så Sparken kan bli en lekplats för familjer med både små och stora barn.

SVAR

Hej! Tack för dina synpunkter. Roligt att ni uppskattar arbetet med lekplatsen, klätterställningen är nu klar och öppen för lek. Finns avspärrningsband runt vissa delar, för att gräset ska få växa till sig, men det är öppet från ett håll.

Medborgarförslag

Alla som är folkbokförda på Gotland har möjlighet att lämna medborgarförslag. Denna rättighet gäller även för barn och ungdomar under 18 år. Den gäller inte föreningar eller företag, utan bara enskilda personer. Medborgarförslag kan lämnas via en e-tjänst eller på särskild blankett.

Medborgarförslaget är en demokratisk rättighet och ett medel för medborgare

att lämna förslag på förbättringsområden inom Region Gotlands ansvarsområden.

Det är som regel regionfullmäktige som fattar beslut om medborgarförslag som är av större vikt. Förslag som rör en specifik facknämnds område kan regionfullmäktige överlämna till berörd facknämnd att besvara.

Enligt kommunallagen bör medborgarförslaget besvaras inom ett år, men i vissa fall kan beredningen ta längre tid. I Region Gotland besvaras alla medborgarförslag.

2022 inkom 118 medborgarförslag. Under samma period fattades beslut i 92 ärenden. Nedan redovisas tre av de förslag som inkom, besvarades och beslutades under 2022.

1

”Förbättra möjligheten för sopsortering och kompostering”

Svar: Teknikförvaltningens avfallsavdelningen har under våren 2022 tecknat ett distributionsavtal med regionens varuförsörjning. Detta möjliggör distributionen av matavfallspåsar ut till alla matvaruaffärer som är intresserade att ta emot och tillhandahålla ett lager för gratis utdelning under butikernas öppettider. Från Färö i norr till Burgsvik i söder. Återvinningscentralerna kommer också fortsatt ha ett lager för utlämning. Med denna lösning är

förhoppningarna att matavfallspåsar ska finnas tillgängliga i en större utsträckning på hela Gotland inkluderande Visby innerstad. Bibliotek har fått förfrågan men inget svar har inkommit där ännu.

I dagsläget finns förpackningsproducentansvaret vilket bidrar till att bland annat plastförpackningar ska källsorteras vid förpacknings- och tidningsamlingsstationer (FTI ÅVCer) eller vid återvinningscentraler. Regeringen har lagt in ett förslag

som ligger ute på remiss om att förpackningsansvaret ska gå över till kommunalt ansvar istället för som idag, producenterna. Avfallsavdelningen på Region Gotland bevakar detta förslag och ser över en framtida lösning för insamling av förpackningar. Huruvida detta kommer bli direkt vid fastighet i så kallade flerfackssystem eller med andra lösningar står inte klart i dag.

2

”Skatepark A7, Visby. En idrotts- och aktivitetsarena för alla! Oavsett om du är proffs eller aldrig har stått på en skateboard eller liknande så är det i den här parken du kommer vilja vara på din fritid.”

Svar: Regionstyrelseförvaltningen får i uppdrag att göra en förstudie i syfte att finna lämplig plats i Visby och finansiering för en aktivitetspark för bland annat skateverksamhet. Återrapportering sker till budgetberedningen 2023.

3

”Skaffa digital brevlåda” Förslagsställaren önskar att regionen ska ge medborgare möjlighet att ta emot posten digitalt.

Svar: Förslaget att i ökad utsträckning använda Säker digital brevlåda i utskick till regionens boende, besökare och företag är helt i linje med regeringens angivna inriktning ”Digitalt först”. Så här uttrycker regeringen det: ”Digitalt först är en princip som säger att digitala tjänster, när det är möjligt och relevant, ska vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med privatpersoner och företag. Målet är att det ska vara enkelt att komma i kontakt med det

offentliga Sverige. Vi måste tänka digitalt först”. Region Gotland arbetar kontinuerligt för att i allt högre grad uppnå detta. Arbetet är prioriterat, men får inte gå fortare än att de grundläggande kraven på rättssäkerhet och effektivitet uppnås.

Region Gotland införde som en av de första kommunerna år 2018 möjligheten att skicka meddelanden digitalt till medborgare via tjänsten Säker digital brevlåda (den mest kända digitala brevlådan är Kivra, men fle-

ra andra finns också vilket korrekt påpekas av förslagsställaren i medborgarförslaget). Meddelanden, brev och kallelser från Region Gotland går inte med automatik över till den säkra digitala brevlådetjänsten. Rättssäkerheten kräver att meddelandena flyttas över ett och ett så att legala krav och effektivitetskrav uppnås. Region Gotland avser att försöka öka takten så att olika typer av meddelanden ansluts till tjänsten Säker digital brevlåda.

ORGANISATION

Revisorer

REGIONFULLMÄKTIGE 2022 – 2026
S23 – C 13 – M13 – SD 8 – V6 – MP4 – KD2 – L2

REGIONSTYRELSEN

NÄMNDER

Regionstyrelsen

Miljö- och byggnämnden

Tekniska nämnden

Barn- och utbildningsnämnden
Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden

Socialnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Valnämnden
Överförmyndarnämnden
Patientnämnden

FÖRVALTNINGAR

Regionstyrelseförvaltningen
Samhällsbyggnadsförvaltningen
(räddningstjänst)

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Teknikförvaltningen

Utbildnings- och arbetslivs-
förvaltningen

Socialförvaltningen

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

**Bolag och
stiftelser**

AB GotlandsHem, 100 %
Wisby Strand Congress & Event
Gotland AB, 100 %
Stiftelsen Gotlandsmusiken, 100 %
Gotlands Filmfond AB, 100 %

Foto: Joel Nilsson

Förvaltnings- berättelse

Förvaltningsberättelsen är en av årsredovisningens obligatoriska delar. Här presenteras kommunkoncernens samt Region Gotlands utveckling, organisation, ekonomiska ställning, händelser av väsentlig betydelse, styrning och uppföljning av Region Gotlands verksamhet, god ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning, balanskravsresultat, väsentliga personalförhållanden samt förväntad utveckling.

Tack vare ihärdigt arbete från medarbetare och chefer fick den gotländska hälso- och sjukvården en stor del av statliga bonuspengar för god tillgänglighet i vården under 2022.

Översikt över verksamhetens utveckling

I den kommunala koncernredovisningen ingår förutom Region Gotland även det helägda dotterbolaget AB Gotlandshem och dotterbolaget Gotlands Energi AB, i vilket regionen har en ägarandel på 25 %. Huvuddelen av verksamheten bedrivs i regionen. Regionens andel av omsättningen är 95 %, regionens andel av tillgångarna är 71 % och 96 % av de anställda i den kommunala koncernen har Region Gotland som arbetsgivare.

Årets resultat för den kommunala koncernen uppgår till 367 mnkr. Under samtliga år i perioden 2018-2022 har årets resultat varit positivt. Under samma period har befolkningen vuxit med 1 924 personer beroende på ett positivt flyttnetto.

Under 2022 ökade befolkningen med 0,3 % vilket var lägre än rikets befolkningssökning på 0,7 %. I genomsnitt har Gotland under den senaste 5-årsperioden haft en årlig befolkningssökning på 0,9 % och motsvarande siffra för riket har varit 0,8 %. En ökad befolkning har bidragit till positiv utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Investeringsnivån under perioden 2018-2022 har varit hög. De sammanlagda investeringsutgifterna uppgår till 3,3 mdkr varav 2,4 mdkr i regionen. De stora investeringarna har varit i vatten- och avloppsverksamhet, hamnar, verksamhetslokaler, elnät och bostäder. Låneskulden har legat förhållandevis stabilt på ca 1,6 till 1,9 mdkr.

Den huvudsakliga förklaringen till att låneskulden kunnat hållas relativt oförändrad över tid trots höga investeringsutgifter är att fastigheter sålts och att resultaten legat på bra nivåer.

Soliditeten har stärkts med 1,1 procentenheter under perioden 2018-2022 och uppgår till 41,3 %. Det beror både på att resultatet kommit upp på bra nivåer och stora fastighetsförsäljningar. Soliditeten inklusive pensionsförpliktelsen har stärkts med 9,6 procentenheter. Förutom fastighetsförsäljningar och positiva resultat är förklaringen också att pensionsförpliktelsen minskat till följd av pensionsutbetalningar.

DEN KOMMUNALA KONCERNEN, 2018-2022	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetens intäkter, mnkr ⁴	2 463	2 253	2 039	1 882	2 430
Verksamhetens kostnader, mnkr	-7 867	-7 605	-7 077	-6 697	-6 465
Avskrivningar, mnkr	-419	-383	-411	-344	-340
Skatteintäkter, mnkr	4 459	4 191	3 952	3 953	3 828
Utjämningsbidrag och generella statsbidrag, mnkr	1 838	1 762	1 692	1 358	1 252
Finansnetto, mnkr	-107	30	-50	-15	-135
Årets resultat, mnkr ⁴	367	248	145	137	570
Investeringar (brutto), mnkr	612	484	526	735	971
Investeringsbidrag offentliga, mnkr	3	15	21	4	55
Självfinansieringsgrad av investeringar ggr ^{1, 4}	1,2	1,9	1,3	0,8	0,4
Soliditet enligt balansräkningen % ^{2, 4}	41,3	40,0	39,0	39,7	40,2
Soliditet inkl ansvarsförbindelse % ^{3, 4}	18,2	14,6	12,1	10,5	8,6
Långfristig låneskuld, mnkr	1 590	1 595	1 882	1 797	1 618
Antal anställda per 31 december	6 957	6 896	6 855	6 786	6 859

¹ Kassaflöde från den löpande verksamheten / (bruttoinvesteringar - offentliga investeringsbidrag)

² Eget kapital / Totalt kapital

³ (Eget kapital - pensionsskuld i ansvarsförbindelse) / Totalt kapital

⁴ Jämföresetal har omräknats för 2020 och 2021 på grund av rättelse av väsentligt fel. För mer information se avsnittet Ekonomisk redovisning not 20

REGION GOTLAND, 2018-2022	2022	2021	2020	2019	2018
Folkmängd 31 december	61 173	61 001	60 124	59 686	59 249
Befolkningsutveckling, %	0,3	1,5	0,7	0,7	1,1
Total kommunal skattesats, %	33,60	33,60	33,60	33,60	33,60
Verksamhetens intäkter, mnkr ⁴	1 819	1 724	1 585	1 411	1 497
Verksamhetens kostnader, mnkr	-7 468	-7 235	-6 792	-6 368	-6 177
Avskrivningar, mnkr	-329	-303	-282	-255	-230
Skatteintäkter, mnkr	4 459	4 191	3 952	3 953	3 828
Utjämningsbidrag och generella statsbidrag, mnkr	1 838	1 762	1 692	1 358	1 252
Finansnetto, mnkr	-82	61	-20	14	15
Årets resultat, mnkr ⁴	237	200	135	113	185
Årets resultat efter balanskravsjusteringar, mnkr ⁴	285	109	88	74	48
Årets resultat / skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, %	3,8	3,4	2,4	2,1	3,6
Årets resultat (exkl jämförelsestörande poster) / skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, %	4,5	3,8	2,9	0,9	0,3
Nämndernas driftbudgetavvikelse netto, mnkr	87	54	29	-42	-56
Investeringar (brutto), mnkr	438	424	388	497	703
Investeringsbidrag offentliga, mnkr	3	15	21	4	55
Investeringsbudget, mnkr	1 249	1 012	842	886	1 053
Självfinansieringsgrad av investeringar, ggr ^{1, 4}	1,4	1,7	1,4	0,9	0,5
Tillgångar, mnkr	6 650	6 113	5 865	5 385	5 091
Tillgångar per invånare, kr	108 708	100 211	97 548	90 222	85 926
Långfristig låneskuld, mnkr	385	390	575	580	485
Långfristig låneskuld per invånare, kr	6 294	6 393	9 564	9 718	8 186
Långfristig låneskuld / anläggningstillgångar, %	8	8	12	13	11
Pensionsskuld, avsättning, mnkr	1 289	1 224	1 087	1 020	941
Pensionsskuld, ansvarsförbindelse, mnkr	2 163	2 229	2 250	2 291	2 341
Soliditet enligt balansräkningen, % ^{2, 4}	43,2	43,1	41,6	42,8	43,1
Soliditet inkl ansvarsförbindelse, % ^{3, 4}	10,7	6,7	3,2	0,2	-3,0
Likvida medel, mnkr	304	132	371	116	89
Omsättningstillgångar / kortfristiga skulder, %	129	114	104	81	77
Borgensförbindelser, mnkr	1 274	1 374	1 376	1 320	1 268
Antal anställda 31 december	6 679	6 636	6 602	6 540	6 613
Personalkostnader, mnkr	4 095	4 086	3 847	3 705	3 562
Sjukfrånvaro i relation till total avtalad arbetstid, %	7,0	6,4	7,3	6,1	5,8

¹ Kassaflöde från den löpande verksamheten / (bruttoinvesteringar - offentliga investeringsbidrag)

² Eget kapital / Totalt kapital

³ (Eget kapital - pensionsskuld i ansvarsförbindelse) / Totalt kapital

⁴ Jämförelsetal har omräknats för 2020 och 2021 på grund av rättelse av väsentligt fel. För mer information se avsnittet Ekonomisk redovisning not 20

Den kommunala koncernen

Den samlade verksamheten inom Region Gotland bedrivs både i den egna nämnd- och förvaltningsorganisationen samt i koncernföretag där vissa bolag är helägda och vissa delägda. Därtill finns samägda företag och även privata utförare inom vissa verksamheter.

Region Gotlands nämnd- och förvaltningsorganisation består av nio facknämnder, en valnämnd och sex förvaltningar. Barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har en gemensam förvaltning – utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Patientnämnden och överförmyndarnämnden har inte egna förvaltningar. Deras kanslier organiseras inom regionstyrelseförvaltningen.

Ett koncernföretag är ett företag där regionen har ett betydande inflytande, det vill säga att röstinnehavet i bolaget överstiger 20 %. Om röstinnehavet är lägre kan företaget ändå definieras som koncernföretag om det har särskild betydelse för regionens verksamhet eller ekonomi. Något sådant föreligger inte inom Region Gotland. I samtliga koncernföretag är röstinnehavet större än 20 %.

Till den kommunala koncernen hör fyra samägda företag; Kommuninvest, Inera, Samtrafiken Sverige och Svenskt ambulansflyg. Kommuninvest ekonomisk förening ägs av de flesta kommuner och regioner och finansierar en stor del av regionens upplåningsbehov. Inera ägs av Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt de flesta regioner och kommuner och erbjuder ägarna kompetens inom digitalisering och stödjer verksamhetsutveckling och utveckling av digitala tjänster. Samtrafiken Sverige ägs av alla regionala kollektivtrafikmyndigheter samt merparten av de kommersiella trafikoperatörerna och de koordinerar hela landets kollektivtrafikdata samt utvecklar och förvaltar biljett- och betalstandarder. Svenskt ambulansflyg är ett kommunalförbund som ägs av samtliga regioner och dess ändamål är att för medlemmarna tillhandahålla ambulansflyg. Verksamheten samordnar och utför ambulanstransport med flygplan som har beredskap vid tre beredskapsbaser, dygnets alla timmar.

En privat utförare definieras som en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet. I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga privata utförare, det vill säga företag som utfört verksamhet för 5 mnkr eller mer.

ORGANISATIONS- FÖRÄNDRINGAR

Koncernen Gotlands näringslivs- och etableringsservice med dotterbolagen Inspiration Gotland AB och Wisby Strand Congress & Event Gotland AB har lösts upp. Region Gotland har köpt alla aktier i Wisby Strand och övriga bolag har sålts för likvidation.

Gotlands Energi AB har fått ny VD, Oskar Lindehejd och en ny ordförande för Vattenfall, Mats Grangård. Gotland Grönt Centrum AB har fått en ny VD, Kristina Rådkvist och en ny ordförande, Kjell Norman.

KONCERNFÖRETAG

AB Gotlandshem

Gotlandshem är ett helägt bostadsbolag vars verksamhet består av ägande och förvaltning av fastigheter. Bolagets ändamål är att tillhandahålla bostäder och därigenom bidra till Region Gotlands sociala bostadspolitik. Bolaget ska verka för utveckling, befolkningsökning och att Gotland ska vara en socialt trygg plats att bo och leva på. Koncernen består, utöver AB Gotlandshem, även av två helägda dotterbolag, Gotlandshem Värme AB samt Visby Bogen 1 AB (vilande). Gotlandshem Värme levererar för moderbolagets räkning fjärrvärme primärt till moderbolagets fastigheter.

Under hösten fastställde styrelsen en ny affärsplan. Affärsplanen sträcker sig fram till 2031 och innefattar nyproduktion av 1 500 lägenheter samtidigt som underhållsbehov i befintligt bestånd hanteras och ekonomin stabiliseras.

Under året presenterades förstudien för renovering av Rigen i Visby. Dialog med boende och allmänheten påbörjades under hösten. På grund av byggnadernas konstruktion beslutade styrelsen att Rigen och delar av Myran ska rivas för att bygga nya bostäder. Regionfullmäktige godkände i juni en försäljning av bolagets samtliga studentbostäder. Försäljningen medförde en bokföringsmässig vinst på drygt 77 mnkr.

Under sommaren och tidig höst gjordes förändringar i Gotlandshems ränteportfölj. Dels för att matcha senarelagda investeringar och dels för att flytta fram räntebindningar. Gjorda förändringar medför att Gotlandshem fortsätter ligga inom finanspolicyens ramar och utan framtida justeringar i planerna kommer inga större förändringar att krävas inom de närmsta åren.

Gotlands Energi AB

Gotlands Energi AB är ett energiföretag som ägs till 25 % av Region Gotland och till 75 % av Vattenfall AB. Verksamheten spänner över hela energiområdet med elnät över hela Gotland, fjärrvärmeverksamhet på de större orterna samt elhandel, bredband/fiber och entreprenadverksamhet. Verksamhet bedrivs genom tre bolag, moderbolaget Gotlands Energi AB och dotterbolagen Gotlands Elförsäljning AB som ansvarar för elförsäljningen och Gotlands Elnät AB som bygger samt underhåller el- och energianläggningar.

För Gotlands Elförsäljning AB präglades 2022 av den turbulenta europeiska elhandelsmarknaden. Portföljen för rörligt och anvisat pris fortgår enligt budget men på grund av det mycket höga spotpriset bidrar den fasta portföljen till ett kraftigt försämrat årsresultat.

Regeringsbeslutet om elpriskompensation för de höga elpriserna vintern 2021/2022 har under året hanterats av Gotlands Elnät AB. 22 000 hushåll omfattades och ca 76 mnkr utbetalades till GEAB:s kunder. Under året har bolaget påbörjat utrullningen av ett mätarbytesprojekt där alla elmätare ska vara utbytta senast vid årsskiftet 2024. Projektet har god progress och beräknas hålla tidplan.

Alla tre bolagen redovisar ett lägre resultat jämfört med budget. De enskilt största bidragande faktorerna är kraftigt ökade bränslekostnader samt ökade kostnader för material.

Wisby Strand Congress & Event Gotland AB

Bolagets uppdrag är att äga och förvalta fastigheter och därmed jämförlig verksamhet. Bolagets enda fastighet är kongresshallen i Visby. Anläggningen är uthyrd till ett privat bolag som helt självständigt ansvarar för den verksamhet som där bedrivs. Bolaget ägs sedan 1 juni 2022 till 100 % av Region Gotland.

Gotlands Filmfond AB (svb)

Bolagets uppdrag är att stimulera film- och dramaserieproduktion på Gotland och i möjligaste mån i filmstudion Kustateljén, i syfte att stärka Gotlands attraktionskraft och bidra till mediainducerad turism. Genom att vara en viktig part i finansieringen av produktionerna bidrar bolaget till att stärka bilden av Gotland som en kreativ plats att bo, leva och verka på. Bolaget ägs till 100 % av Region Gotland. Under 2022 bidrog bolaget till att fyra filmspelningar genomfördes på Gotland.

DEN KOMMUNALA KONCERNEN 2022

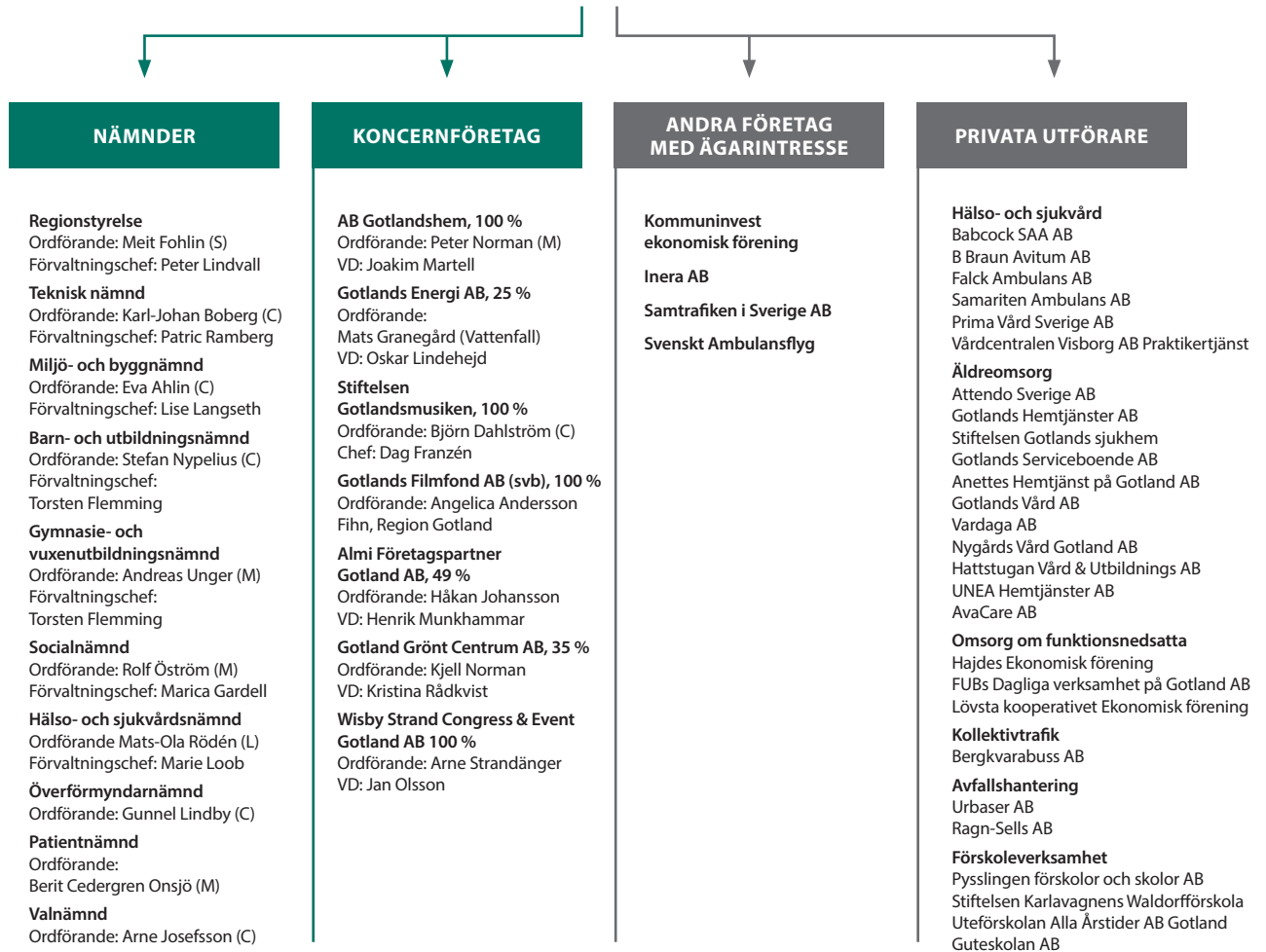

Foto: Malin Ericsson, Region Gotland

Den 17 oktober hade regionfullmäktige på Gotland sitt första möte för den nya mandatperioden, 2022-2026. Bland annat valdes nya presidier till fullmäktige och regionstyrelsen och även vilka personer som blev regionråd.

Almi företagspartner Gotland AB

Bolaget är ett regionalt dotterbolag inom Almi-koncernen. Uppdraget är att stärka näringslivet utveckling och verka för hållbar tillväxt genom att medverka till att utveckla och finansiera små och medelstora företag med lönsamhets- och tillväxtpotential. Bolaget ägs till 51 % av moderbolaget i Almi-koncernen och till 49 % av Region Gotland.

Gotland Grönt Centrum AB

Bolagets uppdrag är att bedriva utbildningsverksamhet, skolorbruk, restaurangverksamhet, konferensverksamhet, uthyrning av lokaler, utvecklingsverksamhet samt därmed i övrigt förenlig verksamhet med inriktning på de gröna näringarna. På uppdrag av Region Gotland bedriver bolaget naturbruksdelen av gymnasieutbildningen inom naturbruksprogrammet samt flera vuxenutbildningar. Region Gotlands har under året sålt 5 % av aktierna till Tillväxt Gotland och har nu en ägarandel i bolaget som är 35 %. Hushållningssällskapet äger 55 % och Lantbrukarnas Riksförbund äger 5 %.

PRIVATA UTFÖRARE

De verksamheter där det helt eller delvis finns privata utförare är främst äldreomsorg, insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), primärvård, ambulans, avfall, kollektivtrafik och förskoleverksamhet. På Gotland omfattas hemtjänst och daglig verksamhet av lagen om valfrihet (LOV). Friskolor definieras inte som privata utförare då de tillkommer genom avtal med staten.

Hälso- och sjukvård

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är varje region skyldig att organisera primärvården i ett vårdvalssystem som ger medborgarna rätt att välja mellan olika utförare. De företag som driver vårdcentraler på Gotland är Vårdcentralen Visborg AB

Praktikertjänst och Prima Vård Sverige AB. Den 1 mars 2022 bytte vårdcentralen namn till Söderport vårdcentral. 28 % av gotlänningarna har valt att lista sig vid en privat vårdcentral. Andelen har ökat med 1 procentenhet jämfört med 2021.

Följande verksamheter inom hälso- och sjukvården bedrivs också helt av privata utförare; luftburen ambulanssjukvård (Babcock SAA AB), markambulanssjukvård (Falck Ambulans AB, Samariten Ambulans AB) och njursjukvård (B Braun Avitum AB).

Äldreomsorg

Inom äldreomsorgen och omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning står de privata utförarna omsättningsmässigt för 38 %. Avtal finns med 11 privata utförare, varav Attendo Sverige AB är störst. Det finns nio särskilda boenden som bedrivs i privat regi. På Gotland finns nu sammanlagt 657 platser i särskilt boende för äldre, varav hälften i privat regi. Inom hemtjänsten tillämpas kundval enligt LOV för hemtjänst dag- och kvällstid. Den största delen bedrivs i egen regi och så finns det fyra privata utförare. Ytterligare en privat utförare var verksam under året men valde att avsluta sin hemtjänstverksamhet. Vad gäller bostad med särskild service enligt SoL köps platser från två utförare på Gotland, Nygårds vård Gotland AB och Gotlands vård AB, samt ett fåtal utförare i andra delar av landet. Nytt ramavtal för köp av enstaka platser på bostad med särskild service enligt SoL har upphandlats. Avtalet började gälla 1 oktober 2022, och omfattar både verksamheter på Gotland men även ett antal boenden på fastlandet.

Insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Regionen köper platser från två boenden med särskild service enligt LSS som finns i privat regi på Gotland. Ett boende drivs

av Hajdes Ekonomiska förening och ett av Olivia vård och omsorg. Utifrån individuella behov köps även platser in från ett flertal olika utförare i andra delar av landet. Omsorgshuset utför via ett entreprenadavtal all personlig assistans som Region Gotland tidigare utfört i egen regi. Utöver det avtalet finns ett flertal utförare av personlig assistans där den enskilde själv valt utförare av assistansen. Avseende daglig verksamhet finns avtal med tre leverantörer: Hajdes Ekonomiska förening, FUBs Dagliga verksamhet på Gotland AB och Lövsta kooperativet Ekonomiska förening. Övrig daglig verksamhet drivs i egen regi. Inom LSS-verksamhet köptes verksamhet för 79 mnkr vilket är en ökning med 16,2 % jämfört med föregående år. Andelen privat utförda tjänster uppgår nu till 27 %.

Förskoleverksamhet

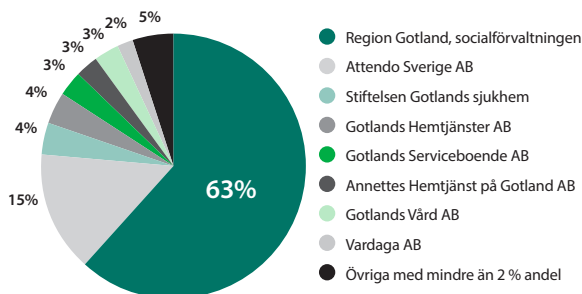
Av de barn på Gotland som är inskrivna i förskolan finns cirka 23 % vid någon av de privata förskolorna. De största företagen är Stiftelsen Karlavagnen Waldorfförskola, Pysslingen förskolor och skolor AB, Uteförskolan Alla Årstider AB samt Guteskolan AB.

Avfall

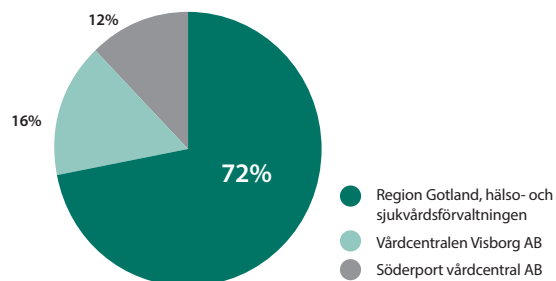
Urbaser AB är operatören som hämtar mat- och restavfall samt grovavfall för Region Gotland. Avtalet sträcker sig till 2026. Operatören tar också över hämtningen av latrin i kärll, medan regionens medarbetare fortsatt utför slamtömningen från enskilda avloppsanläggningar.

Kollektivtrafik

Sedan juli 2020 är Bergkvarabuss AB operatör för kollektivtrafiken. En ny upphandling av allmän och särskild kollektivtrafik har genomförts och avtal med en ny operatör har tecknats. Avtalet sträcker sig över 10 år och trafikstart sker i juni 2023.

ANDEL UTFÖRARE AV ÄLDREOMSORG SAMT OMSORG OM PERSONER MED PSYKISK FUNKTIONSNEDSÄTTNING, %

De till omsättningen största utförarna av äldreomsorg på Gotland, både utförare av hemtjänst och särskilt boende. Avser köp över 5 mnkr under 2022.

GOTLÄNNINGARNAS VAL AV PRIMÄRVÅRD, %

28 % av gotlänningarna har valt privat vårdcentral. Övriga är listade på någon av de vårdcentraler som drivs av Region Gotland.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

SAMHÄLLSEKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Det är ofrånkomligt att inte beröra kriget i Ukraina och Rysslands invasion den 24 februari 2022 vilket även påverkat Gotland under året. Förutom de rent mänskliga aspekterna som givetvis är de viktigaste så påverkar efterverkningarna av kriget på många olika sätt. Under året har kraftigt ökade kostnader inom flera områden observerats. Höjda livsmedelspriser, höjda drivmedelspriser och höjda energipriser är några effekter som alla verksamheter i Region Gotland upplever konsekvenserna av.

Den budget som regionfullmäktige beslutat om för 2023 har bara till vissa delar kompenserat verksamheterna för effekterna av kriget, ökade kostnader och ökad inflation.

Under 2022 har inflationen ökat till rekordhöjder och inte sedan 1990 har vi sett nivåer på runt 10 % vilket blev fallet under höst och vinter. Den höga inflationen påverkar framförallt regionernas pensionskostnader och enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedöms läget påverka kostnadsutvecklingen såväl 2023 som 2024 för att under 2025 återgå till en lägre nivå. Prognoserna för BNP har reviderats och samstämmigt innebär det en negativ BNP-utveckling för 2023 för att under 2024 återgå till en positiv BNP-tillväxt.

DEMOGRAFI

Den demografiska utvecklingen med ett ökat antal äldre har varit känd sedan länge men den demografiska utvecklingen i kombination med pandemins efterdyningar och det tidigare omnämnda kriget gör att bland annat kostnadsökningar och kompetensbrist blir än mer påtagliga.

Den positiva befolkningsutvecklingen sedan 2016 med cirka 4 000 fler gotlänningar har gett Region Gotland ökade skatteintäkter vilket gett en bättre ekonomi men utvecklingen riskerar att avstanna eftersom kostnadsökningarna, framförallt inom drivmedel, även påverkar kostnaderna för att ta sig med färja till och från Gotland. Stora kostnadsökningar inom färjetrafiken påverkar attraktiviteten för att bo, leva och besöka Gotland.

STATSBIDRAG

De stora statsbidrag som alla regioner och kommuner fått under pandemiåren ser ut att inte få en fortsättning trots att pandemin och effekterna av pandemin och den efterföljande vaccinationsprocessen fortfarande

påverkar offentlig sektor. Enligt SKRs bedömning behöver regioner och kommuner kompenseras med cirka 20 mdkr för att möta framförallt ökade pensionskostnader. Beslutade statliga generella tillskott uppgår till cirka 6 mdkr.

ARBETSMARKNAD

Gotland har under pandemin befäst sin ställning som en region och kommun som har en relativt sett låg arbetslöshet vilken i december 2022 uppgick till 4,7 %. 2023 har bland annat inletts med varsel hos en av öns största arbetsgivare, Payex. Gotländskt näringsliv präglas i övrigt av många små och medelstora ägarledda företag som har stort behov av kompetensförsörjning vilket ger goda förhoppningar om en fortsatt låg arbetslöshet även under 2023.

Försvarsmakten har de senaste åren med anledning av det osäkra omvärldsläget prioriterat en återmilitarisering av Gotland. Detta har inneburit stora investeringar med miljardbelopp i nya anläggningar, framförallt med behov av nyanställningar av såväl civil som militär personal. Det osäkra omvärldsläget och den allmänna uppbyggnaden av vår förmåga att hantera samhällskriser medför att Region Gotland behöver satsa i personal men också i strukturer och samverkan med andra parter inom totalförsvaret.

Gotland upplever även fortsatt stor bostadsbrist med anledning av ökat antal studenter, ökat antal anställda inom Försvarsmakten, ökat antal flyktingar från Ukraina men framförallt på grund av att befolkningen ökat med över 4 000 nya gotlänningar sedan 2016.

SLUTSATSER

Region Gotland har efter de senaste årens positiva ekonomiska överskott bland annat kunnat minska låneskulden och stärka det egna kapitalet. Regionen har också kunnat göra extra avsättningar till bland annat pensioner vilket ger ett gott utgångsläge inför kommande år. För perioden 2023-2026 finns en överhängande risk att det ekonomiska läget, för Gotland i allmänhet och för Region Gotland i synnerhet, kommer att präglas av sämre ekonomiska förutsättningar. En beredskap behöver skapas för kraftigt ökade kostnader, inklusive lönekostnader, till följd av en högre inflation samt risk för lägre skatteintäkter till följd av avtagande befolkningsökning samt minskade statsbidrag.

PENSIONS FÖRPLIKTELSE OCH PENSIONSMEDEL

Den totala pensionsskulden för kommunkoncernen är mycket stor, 3 475 mnkr varav 3 453 mnkr avser regionen. Pensionsförpliktelsen redovisas sedan 1998 enligt den så kallade blandmodellen där pensioner intjänade före 1998 inte skuldförs utan redovisas som ansvarsförbindelse. Förpliktelsen som redovisas i ansvarsförbindelsen uppgår till 2 163 mnkr och är under utbetalning. I samband med utbetalningen sker resultatbelastning.

Pensionsskulden avseende regionen är beräknad enligt riktlinjerna för pensionskuldsberäkning (RIPS 21) och redovisningen följer RKR R10. Enligt riktlinjerna ska räntan fastställas årligen av SKR. RIPS-räntan ska bygga på en långsiktig ränta som inte påverkas av kortsiktiga svängningar på marknaden och som i större grad är kopplad till den långsiktiga reala räntan. SKR ska också ta hänsyn till den kommunala särarten med beskattningsrätten vid fastställandet av RIPS-räntan. Under 2022 gjordes ingen ändring av RIPS-räntan.

En mindre del av avsättningen, 23 mnkr, avser förmånsbestämda pensionsplaner i ett av koncernbolagen och redovisas enligt IAS19.

Regionfullmäktige beslutade i november 2019 att nya medel ska avsättas till pensionsmedelsförvaltningen. Under en 20-årsperiod ska 50 mnkr avsättas årligen med början år 2020. Avkastningsmålet har också höjts till 4 % real avkastning per år. Beslutet motiveras av att det ska finnas finansiella medel för framtida pensionsutbetalningar så att dessa inte ska begränsa investeringsutrymmet i framtiden.

Region Gotland har hittills avsatt 354 mnkr, varav 250 mnkr sedan år 2020, för att möta kommande pensionsutbetalningar. Under 2022 avsattes 50 mnkr enligt plan. Marknadsvärdet uppgick på balansdagen till 456 mnkr. Utvecklingen för både aktier och räntor var negativ under 2022, sammantaget var avkastningen -11,6 %. Den svaga utvecklingen för året kan härledas till fallande tillgångspriser på de flesta finansiella marknaderna i spåren av den ryska invasionen av Ukraina och hög inflation. Stramare penningpolitik och stigande räntor innebar lägre värderingar av såväl aktier som obligationer, där svenska tillgångar, inklusive svenska kronan, drabbades särskilt hårt.

PENSIONSFRÖPLIKTELSE OCH PENSIONSMEDEL, mnkr

Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	Regionen 2022	Regionen 2021	Koncernen 2022	Koncernen 2021
Avsättning inklusive särskild löneskatt	1 289	1 224	1 312	1 243
Ansvarsförbindelse för pensioner	2 163	2 229	2 163	2 229
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	0	0	0	0
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	0	0	0	0
Summa pensionsförpliktelse	3 452	3 453	3 475	3 472
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde				
Totalt pensionsförsäkringskapital	0	0	0	0
Totalt kapital pensionsstiftelse	0	0	0	0
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel (egen förvaltning)	456	460	456	460
Summa förvaltade pensionsmedel	456	460	456	460
Återlånade medel	2 996	2 993	3 019	3 012
Konsolideringsgrad, %	13,2	13,3	13,1	13,2

Händelser av väsentlig betydelse

OROLIGT OMVÄRLDSLÄGE

Effekterna av pandemin har fortsatt att prägla arbetet inom flera av Region Gotlands verksamheter samtidigt som allmänheten har börjat återgå till en mer normal vardag och samhällsdebatten har tonats ner. Tillfälliga toppar av smittspridning har inneburit hög sjukfrånvaro och bemanningssvårigheter i vissa verksamheter. Samtidigt som de direkta effekterna av pandemin börjat avta har Rysslands invasion av Ukraina medfört ytterligare påverkan på Region Gotlands verksamheter.

Regionens centrala krisledningsstab har aktiverats under året samtidigt som ett förstärkt arbete med försörjningsberedskap, kontinuitetsplanering och förberedelse för ett ökat flyktingmottagande genomförts. Gotland har under året tagit emot 278 registrerade flyktingar samt 73 kvotflyktingar. Samtliga regionens verksamheter har uppmanats att fylla sina förråd och lokala lager med material som är verksamhetskritiskt. Ännu återstår arbete med att hantera mer regelrätta kris- och beredskapslager i ordinarie verksamhet. Cyberattacker har ökat över hela världen. Ännu har ingen allvarlig händelse inträffat men för att säkerställa en stabil IT-drift finns det områden som behöver stärkas. En positiv effekt är att

intresset från gotlänningar att hjälpa till, bland annat som familjehem, har ökat sedan krigsutbrottet.

Omvärldsläget har också bidragit till leveransproblem för såväl förbrukningsmaterial och IT-produkter som medicinteknik. Många leverantörer aviserar om leveransförseningar och prisökningar. Bland annat har priset på livsmedel, drivmedel, el och IT-produkter stigit kraftigt under året. Bristen på el i Europa har inneburit högre kostnader för Region Gotland men även ett ökat tryck på rådgivning till allmänheten.

Regionen har under året beslutat om stödpaket för att stimulera återstart och hantera konsekvenser av pandemin och det allmänt höga kostnadsläget. Ett stödpaket riktat till den gröna näringen med inriktning mot krisstöd, ekonomisk rådgivning samt att efterskänka tillsynsavgifter har beslutats. Stöd till kultur- och fritidssektorn har omfattat bland annat elpriskompensation, stöd för ökade resekostnader samt återstartsstöd.

OMORGANISATIONER

Som en del av utvecklingen av samhällsbyggnadsprocessen har en ny mark- och exploateringsenhet bildats inom samhälls-

byggnadsförvaltningen. Syftet är att samla ansvar och mandat för exploateringsverksamheten i en enhet i en förvaltning. Tidigare har ansvaret delats mellan teknikförvaltningen, regionstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Från och med 1 januari etablerades en ny organisation för hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Den nya organisationen innebär framförallt att matrisorganisationen för öppen- och slutenvården på lasarettet avvecklades och delar av habilitering och rehabilitering flyttade till primärvården.

INVESTERINGAR

Ett nytt korttidsboende på Korpen i Visby invigdes under våren. Boendet har 40 enkelrum som alla är utrustade med badrum och tvättmaskin, lift och tv-skärm. Den totala budgeten för projektet var 71 mnkr.

Södervärnsskolan i Visby har genomgått omfattande underhåll och renovering. Sammanlagt har 49 mnkr investerats under året. Då inkluderar det även uppförandet av tillfälliga lokaler under tiden Alléskolan byggs om. Första spadtaget till nya Alléskolan togs i september och skolan väntas vara klar 2024. Budgeten för den nya Alléskolan är 137 mnkr.

NYA AVTAL

Under 2022 upphandlades driften av äldreboendet Sudergården. Attendo fortsätter att driva verksamheten och det nya avtalet träder i kraft 1 september 2023.

1 maj tog Samariten AB över ansvaret för ambulanssjukvården på Gotland. Sedan april ansvarar Svenskt ambulansflyg

för regionens flygambulanstransporter. B Braun som idag driver njurverksamhet vid Visby lasarett inklusive dialysmottagning och njurmottagning aviserade under våren att de önskar avsluta verksamheten när avtalsperioden tar slut, det vill säga i augusti 2023. Hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat att verksamheten fortsatt ska

drivas i egen regi. Ett förberedelsearbete för övertagande av verksamheten har inletts.

Avtal har tecknats med en ny leverantör för allmän och särskild kollektivtrafik. Avtalet sträcker sig över 10 år och trafikstart sker i juni 2023.

Foto: Magne Hovland, Region Gotland

Från och med 1 maj 2022 tog Samariten Ambulans AB över ansvaret för ambulanssjukvården inom Region Gotland.

Styrning och uppföljning av Region Gotlands verksamhet

Region Gotlands styrsystem består av en styrmodell med övergripande mål, styrande dokument samt planerings- och uppföljningsprocess. Ansvarsfördelningen och uppdraget för regionstyrelsen och övriga nämnder regleras genom reglementen. Regionstyrelsen har beslutat om en instruktion till regiondirektören som beskriver övergripande ansvars- och beslutsbefogenheter.

Koncernen Region Gotland består av regionfullmäktige, regionstyrelse, nämnder och bolag. I förvaltningsberättelsens avsnitt om den kommunala koncernen framgår hur koncernen är organiserad. Avsikten är att styrning och uppföljning inom koncernen ska ske på ett likartat sätt oavsett vilken verksamhet eller juridisk person som berörs. Region Gotland är också enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar ansvarig för regionalt tillväxtarbete, transportinfrastruktur, kultursamverkansmodellen samt samverkan och samråd.

Regionfullmäktige är det högsta beslutande organet och består av 71 ledamöter

fördelade så här: S 23, C 13, M 13, SD 8, V 6, MP 4, L 2 och KD 2. Fullmäktige beslutar i ärenden av större vikt för regionen. Det är fullmäktiges uppgift att bland annat besluta om mål och riktlinjer för verksamheten, budget, skattesats och andra viktiga ekonomiska frågor samt årsredovisning.

Regionstyrelsen är regionens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Regionstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av regionens angelägenheter och ska ha uppsikt över övriga nämnder, bolag och stiftelsers verksamhet. Regionstyrelsen ska, i samråd med nämnderna, följa upp de fastställda målen och återrapportera till regionfullmäktige.

Nämnderna ansvarar för att respektive verksamhet följer det som fullmäktige, antingen genom reglemente, i budget eller genom annat särskilt beslut, bestämt att nämnden ska göra. Nämnden ska arbeta för att målen uppnås och följa beslutade uppdrag och riktlinjer samt verka för god

kvalitet och arbetsmiljö i verksamheten. Nämnden ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet och två gånger per år redovisa till fullmäktige hur den har fullgjort sina uppdrag.

Regiondirektören ansvarar inför och rapporterar till regionstyrelsen. Regiondirektören biträder regionstyrelsen i dess uppsiktsplikt över nämnder, bolag och stiftelser och ska ta de initiativ som behövs med anledning av uppsiktsplikten. I uppdraget ingår också att företräda regionstyrelsen i styrning, ledning och koordinering gentemot nämnder och bolag. Direktören ansvarar för en strukturerad och aktiv koncernledning och ska även verka för en fortlöpande utveckling av styrning, ledning och samordning samt ta de initiativ som behövs för att uppnå fastställda mål. Regiondirektören ska ta initiativ och initiera dialog med regionstyrelsen om regionens ekonomi avviker från beslutad budget och ge förslag på vilka åtgärder som behöver vidtas med anledning av detta.

REGION GOTLANDS STYRMODELL

Den gemensamma visionen är grunden för Region Gotlands styrmodell. Av verksamhetsidén framgår vad Region Gotland ska göra, för vem och varför. De grundläggande värderingarna delaktighet, förtroende och omtanke är centrala för alla medarbetare i Region Gotland. Styrmodellen innehåller politiskt beslutade mål för hela koncernen. I årliga verksamhetsplaner beskrivs hur nämnden genom sin förvaltning ska bidra till att uppfylla målen samt hur de i övrigt ska arbeta för att uppnå goda resultat i verksamheten. Syftet med verksamhetsplanen är att synliggöra den röda tråden från regionfullmäktige till nämnd, förvaltning, avdelning och enhet, så att den inriktning och de prioriterade mål som regionfullmäktige beslutat om, får genomslag och att Region Gotland rör sig i den riktning som är beslutad. I medarbetarkontrakt tydliggörs hur varje enskild medarbetare utifrån verksamhetsplanen bidrar till målen.

Regionfullmäktige har för perioden 2020-2023 antagit 18 prioriterade mål. Målen är gemensamma för hela Region

Gotland och beskriver vad som ska uppnås under perioden.

Under 2022 beslutade regionfullmäktige om en ny styrmodell. Anledningen var bland annat att den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 blivit beslutad vilket innebar att mål för samhällets utveckling nu finns där. Det fanns även behov av att ta fram en styrmodell som mer fokuserade på verksamhetens utveckling, förtydligade styrsignalerna och främjade tillit i styrningen. Under hösten 2022 har den nya modellen fyllts med innehåll, ett arbete som kommer fortsätta under 2023. Från och med 2024 kommer Region Gotland att arbeta utifrån den nya styrmodellen.

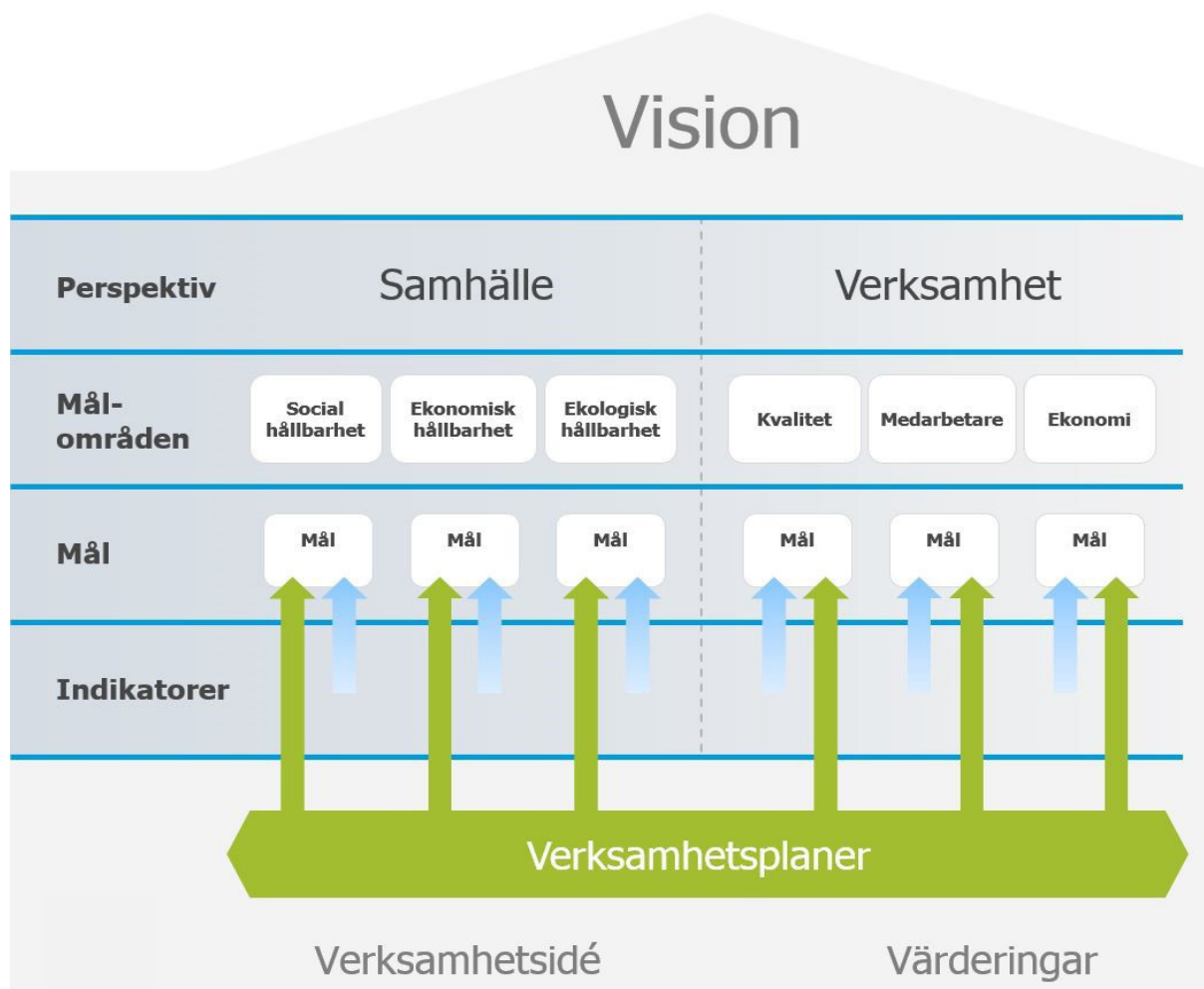
STYRANDE DOKUMENT

De flesta verksamheter styrs både av nationella och lokala styrdokument. Det finns ett flertal styrande dokument inom regionen¹. Regiongemensamma policydokument, planer, program och långsiktiga strategier beslutas som regel av regionfullmäktige, medan regionövergripande riktlinjer beslutas av regionstyrelsen. Region Gotlands koncernföretag styrs av ägardi-

rektiv som beslutas av regionfullmäktige. Ett av det mest övergripande styrande dokumentet för regionen är den regionala utvecklingsstrategin, Vårt Gotland 2040. Syftet med strategin är att nå samsyn om hur Gotland ska utvecklas på lång sikt och vad som behöver göras för att nå dit. Ett annat styrdokument är översiktsplanen som anger hur den fysiska planeringen ska ske. Under året har regionen arbetat med att ta fram en ny översiktsplan som förväntas bli klar under 2023.

I nya styrmodellen förtydligas att styrdokument är en del i styrningen. Då det finns ett flertal styrande dokument har det under 2022 gjorts en genomlysning och analys av regionens styrdokument. Det övergripande syftet med genomlysningen har varit att skapa förutsättningar för en gemensam grundläggande bild av vilka aktiva styrdokument som finns i regionen. Genomlysningen har även fokuserat på att sortera styrdokument i aktiverande och reglerande. Det fortsatta arbetet syftar till att skapa en bild av styrdokumentens koppling till regionens styrmodell samt tydliggöra överlappningar och målkonflikter.

¹Läs gärna mer om styrdokument på gotland.se/styrdokument

Region Gotlands styrmodell

PLANERINGSPROCESS

Region Gotlands planeringsprocess består av ett antal händelser under året som sammantaget leder till en budget och verksamhetsplanering för kommande år. Året inleds med en omvärldsdag där regionens politiska ledning samlas tillsammans med ledande tjänstepersoner och diskuterar aktuella ämnen. Därefter tar nämnderna fram långsiktiga investeringsplaner som ger en bild av regionens kommande investeringsbehov. Under mars månad presenteras en gemensam bild av samhällsekonomiska förutsättningar för regionens politiska ledning tillsammans med ledande tjänstepersoner.

Nämnder/förvaltningar tar även fram en strategisk plan och budget för kommande tre år. Under våren genomförs även dialogmöten mellan regionstyrelsens arbetsutskott, representant från övriga partier och nämnder/förvaltningar.

I maj genomförs budgetberedningen och i juni tar regionfullmäktige beslut om nämndernas budgetramar. I oktober sker en budgetavstämning utifrån aktuella samhällsekonomiska förutsättningar samt regeringens budgetproposition. I november tar regionfullmäktige bland annat beslut om skattesats samt resultatplan för kommande år. I december fastställer alla nämnder förvaltningens verksamhetsplan.

Under året har regionfullmäktige tagit beslut om en ny planeringsprocess. Den nya processen kommer att gälla från och med 2023.

UPPFÖLJNINGSPROCESS

Uppföljningsprocessen omfattar totalt fyra rapporter under året. Delårsrapport 1 avser perioden januari till mars och tyngdpunkten i rapporten är det ekonomiska läget, årsprognosen för både drift och investeringar, personaluppföljning

och vilka åtgärder som ska vidtas vid befarat underskott. Månadsrapport april är en rapport med fokus på ekonomi och personaluppföljning. Årets tredje rapport är delårsrapport 2 som omfattar perioden januari till augusti. Rapporten är regionens delårsrapport enligt de krav som ställs i lagen om kommunal bokföring och redovisning. Rapporten innehåller en förklarad förvaltningsberättelse, uppföljning av styrkorts målen samt en resultat- och balansräkning. Slutligen upprättar Region Gotland en årsredovisning som behandlas av regionfullmäktige i april. Varje nämnd upprättar, efter anvisningar från regionstyrelsen, en verksamhetsberättelse som nämnden fastställer i februari.

UPPSIKTSPLIKT

Regionstyrelsen ansvarar, med hjälp av regiondirektören, för uppsikt över den kommunala koncernen. Uppsikten tar sin utgångspunkt i strategisk plan och budget, ägardirektiv samt styrkort. Nämnderna och bolagen rapporterar om ekonomi och verksamhetens utveckling i samband med delårsrapport och verksamhetsberättelse. Vid den årliga bokslutsdagen ges regionstyrelsen information om nämndernas måluppfyllelse, ekonomi och utveckling framåt. Utöver de beslut som fattats av regionfullmäktige och regionstyrelse i särskilda ärenden sker årliga återkopplingsmöten mellan regiondirektör och förvaltningsledning. Ägarmöten genomförs med de bolag som Region Gotland är majoritetsägare i.

Revisorerna har under året granskat regionstyrelsens uppsiktsplikt och den sammanfattande bedömningen är att uppsikten över nämnder och bolag inte är helt ändamålsenlig och tillräcklig. Det saknas en beskrivning av hur uppsikten ska utövas, den dialog och rapportering som

sker mellan nämnder och bolag bör dokumenteras, den förstärkta uppsiktsplikten över bolagen ska genomföras samt att rapporteringen till regionfullmäktige om uppsiktspliktens utövande kan förbättras. Regionstyrelsen har beslutat om ett antal uppdrag som ska bidra till att uppsiktsplikten förbättras.

Vid årets första rapportering i delårsrapport 1 beräknades den ekonomiska årsprognosen till ett underskott för nämnderna på 43 mnkr. Underskottet kopplades till otillräcklig kompensation i resursfördelningsmodellen för skolan samt till kollektivtrafik, exploateringsverksamhet och uteblivna intäkter i bygglovsverksamheten. Det fanns också en underliggande obalans mellan budget och verksamhet i framförallt sjukvården. Regionfullmäktige beslutade då att samtliga nämnder skulle säkerställa att ordinarie verksamhet rymdes inom beslutad budget, men beslutade även om tilläggsanslag till exploateringsverksamheten, resursförstärkning på plan och bygg samt kompensation för fler elever i skolan.

Vid delårsrapport 2 beräknades nämndernas underskott till 20 mnkr. Ytterligare tilläggsanslag beviljades då på 40 mnkr för att täcka de ökade kostnaderna i sjukvården samt extra kostnader för flyktmottagande. Regionstyrelsen har följt den ekonomiska utvecklingen under året och eftersom skatteintäkter och generella statsbidrag blev högre än beräknat var det möjligt att föreslå regionfullmäktige att bevilja tilläggsanslag för de ökade kostnader som uppstått.

I samband med budgetberedning och budgetbeslut beslutar även regionfullmäktige om uppdrag till nämnder och förvaltningar.

UPPDRAG 2022	Status
Barn- och utbildningsnämnden ska löpande, vid budgetberedning och budgetavstämning under de år som ombyggnaden av Alléskolan pågår, återkomma med statusrapport och uppdatering av investeringsbudgeten.	UTFÖRT
Nämnderna får i uppdrag att beskriva hur de arbetar vidare med prioriterade aktiviteter för att minska livsstilssjukdomar.	UTFÖRT
Tekniska nämnden får i uppdrag att i samråd med hälso- och sjukvårdsnämnden, barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden ta fram förslag på och genomföra organisationsförändring för samlad organisation av den allmänna och särskilda kollektivtrafiken	UTFÖRT
Nämnderna ska till budgetberedningen 2022 i strategisk plan och budget återrapportera konsekvenser av föreslagna besparingar gällande lokaler, inköp, digitalisering och bemanning.	UTFÖRT
Regionstyrelseförvaltningen får i uppdrag att se över framtida användning av gamla Solbergabadet och återkomma till budgetberedningen 2022 med förslag till fortsatt hantering. Projektet ska återrapporteras vid kommande budgetberedningar tills badhuset är klart.	UTFÖRT
Regionstyrelsen och tekniska nämnden får i uppdrag att återrapportera arbetet med laddinfrastruktur på regionens egen mark samt övrig utbyggnad på Gotland.	UTFÖRT
Tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden får i uppdrag att återkomma till budgetberedningen 2022 med en analys och beskrivning av resurser för stadsutveckling med anledning av ändrade redovisningsregler.	UTFÖRT

INTERN KONTROLL

Enligt gällande riktlinjer ska alla nämnder i samband med verksamhetsberättelsen rapportera resultatet av den interna kontrollen till regionstyrelsen som i sin roll har en övergripande uppsiktsplikt. Det är den enskilda nämnden som har ansvar för att den interna kontrollen genomförs och som med en rimlig grad av säkerhet ska avgöra om verksamheten bedrivits ändamålsenligt, kostnadseffektivt, om rapportering skett och om tillämpliga lagar, föreskrifter, regler, riktlinjer och rutiner efterlevts. Samtliga nämnder har beslutade internkontrollplaner och kontrollerna är genomförda. Ett förbättringsområde för nämnderna och regionen som helhet är att fortsatt arbeta mer strukturerat med riskbedömningar. Det finns nämnder som gjort riskbedömningar men ännu återstår det att införa metoden inom några av nämnderna.

Granskningsområden

Regionens nämnder och styrelser har under 2022 genomfört 38 granskningar inom ramen för den interna kontrollen. Under 2022 har regionstyrelsen beslutat om sju kontroller varav fem regiongemensamma kontroller.

Här nedan redovisas några exempel på vilka granskningar som genomförts:

- Kontroller av inköpskort.
- Att riktlinjer för attest följs.
- Att avtal alternativt ramavtal används vid inköp.
- Att delegationsbeslut är korrekta.
- Kontroll av utbetalning till enskild verksamhet.
- Att rutin för läkemedelshantering finns och är känd.
- Att medarbetare har rätt behörigheter i verksamhetssystem.
- Kontroll av att riktlinjerna för redovisning av investeringar följs.

Granskningsresultat

Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen visar att den i huvudsak är tillfredsställande även om ett antal brister rapporterats. I 15 av de 38 kontrollerna har konstaterats någon form av brist och för en del av bristerna har det redovisats att åtgärder vidtagits. (det kan konstateras att åtgärder vidtas för att åtgärda samtliga rutiner.)

Extern revision

Under år 2022 har fyra externa granskningar skett av den interna kontrollen. Revisorernas ansvar är att pröva om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig. Revisorerna har under 2022 gjort följande granskningar som omfattat den interna kontrollen:

- Granskning av verkställighet av beslut
- Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt
- Granskning av det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier
- Granskning av styrning och intern kontroll inom räddningstjänsten

Revisorerna gör den sammanfattande bedömningen att regionstyrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll inte är fullt ut tillräcklig. Granskningen visar på att regionstyrelsen och majoriteten av nämnderna har ett i stort sett fungerande arbete med intern kontroll men att det finns utvecklingspotential. Strategier för återrapportering, arbete med riskbedömningar och kontinuerlig översyn av riktlinjer och rutiner är några exempel på område som kan utvecklas och förbättras. Nya riktlinjer för intern kontroll har tagits fram och i februari 2022 antogs dessa av regionfullmäktige.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunallagen anges att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet samt att fullmäktige i budgeten ska ange de finansiella och verksamhetsmässiga mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Det är därmed regionfullmäktige som definierar vad som är god ekonomisk hushållning för Region Gotland. Årsredovisningen ska innehålla en utvärdering av om målen uppfyllts.

I regionfullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning slås fast att de mål som är satta i verksamhetsperspektivet i koncernstyrkortet är de mål som definierar god ekonomisk hushållning för Region Gotland. I verksamhetsperspektivet finns förutom ekonomiska mål även mål för kvalitet och medarbetare. Målen för verksamheten är långsiktiga och gäller till 2023.

I målområdet kvalitet finns mål inom tillgänglighet, medskapande och bemötande samt kvalitet och effektiva processer.

I målområdet medarbetare finns mål inom tillitsbaserad kultur, kompetensförsörjning och hälsofrämjande organisation. De finansiella målen syftar till att det ska finnas tillräcklig marginal för att kunna hantera oförutsedda händelser samt att resultatet ska räcka till att stärka den ekonomiska ställningen och finansiera investeringar i verksamheten.

Utvecklingen av e-tjänster, hemsidor, webbtillgänglighet och appar har fortsatt att öka tillgängligheten inom Region Gotlands verksamheter. I den nationella servicemätningen hamnar Region Gotlands resultat i snitt med riket. I hälso- och sjukvårdsbarometern visar resultaten att Gotland är en av de regioner med störst andel medborgare, i jämförelse med övriga regioner, som anser sig ha tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver. I de kvalitetsmätningar som genomförts under året har regionen relativt bra resultat som ligger i nivå med eller något över riksgenomsnittet. De kommunala skolorna visar inom flera

områden fortsatt resultat i nivå med riket. Nöjdheten hos brukarna är hög och förtroendet för hälso- och sjukvården på Gotland har än en gång ökat i jämförelse med föregående år. Dock finns områden att utvecklas inom. En variation av kontaktvägar in till regionen behöver finnas och e-tjänsterna behöver vara tillgängliga på flera språk. För att klara framtida välfärdsutmaningar behöver arbetet med att utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete och ett processorienterat arbetssätt fortsätta.

Inom medarbetarområdet har arbetet för att skapa en tillitsbaserad organisationskultur fortsatt. Under året har satsningar bland annat gjorts inom ledarutveckling och tillitsbaserat ledarskap. En kartläggning har gjorts inom medarbetarskap. Kompetensförsörjningen är fortsatt en utmaning och bristyrken finns inom flera uppdrag. Ett övergripande arbete mellan avdelningen för arbetsmarknad och etablering, arbetsmarknadsfrågor och HR har startats för att se över vägar i

Foto: Malin Ericsson, Region Gotland

Region Gotland blir kvar på Visborgsområdet i minst 15 år till, men minskar på ytan.

till regionen samt stödet till de som står långt från arbetsmarknaden. Under året har ett centralt arbete för att stärka chefers förutsättningar initierats, fokus har varit att frigöra tid åt ledarskapet. Under året har regionens nya samverkansavtal undertecknats, implementering och utveckling är nu igång. Sammanfattningsvis har resultaten inom medarbetarområdet utvecklats i positiv riktning.

Samtliga finansiella mål är uppfyllda. Årets resultat överträffade målet och uppgick till 237 mnkr för regionen vilket motsvarar 3,9 % av verksamhetens nettokostnader. Den ekonomiska ställningen har stärkts något då soliditeten har förbättrats med 0,1 procentenheter och uppgår till 43,2 % vid årets slut. Möjligheten att finansiera kommande investeringar med egna medel har därmed ökat.

Den demografiska utvecklingen innebär ett ökat behov av regionens tjänster och en utmaning i att kompetensförsörja. Regionens långsiktiga framgång beror på förmågan att tillsammans över organisationsgränserna utveckla verksamheterna med brukaren/kunden i centrum, utgå från uppdraget och verksamhetens behov samt stärka det systematiska kvalitetsarbetet. Måluppfyllelsen inom målen i verksamhetsperspektivet har förbättrats i jämförelse med föregående år. Sammanfattningsvis görs bedömningen att god ekonomisk hushållning uppnås.

MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING 2022

MÅLUPPFYLLELSE

Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen.	Delvis uppfyllt ●
Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta.	Delvis uppfyllt ●
Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsesprång.	Delvis uppfyllt ●
Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur.	I hög grad uppfyllt ●
Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete.	Delvis uppfyllt ●
Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus.	I hög grad uppfyllt ●
Budgererat resultat uppgår till minst 2 % av nettokostnaden.	Helt uppfyllt ●
Region Gotland har ett resultat som uppgår till minst 2 % av nettokostnaden.	Helt uppfyllt ●
Region Gotlands ekonomiska ställning stärks genom att soliditeten varje år förbättras och närmar sig 45 % vid mandatperiodens slut.	Helt uppfyllt ●

DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Årets resultat för den kommunala koncernen är 367 mnkr (248 mnkr, 2021). Regionens resultat är 237 mnkr och bolagen bidrar med 130 mnkr. I jämförelse med föregående år är resultatet väsentligt högre. Både regionen och bolaget AB Gotlandshem redovisar högre resultat jämfört med föregående år. Resultatet de senaste fem åren har varit positiva och legat en bra bit över 100 mnkr per år. Den huvudsakliga förklaringen är en stark utveckling av skatteintäkter och generella statsbidrag samt vinster från fastighetsförsäljningar.

Verksamhetens intäkter exklusive jämförelsestörande poster har i genomsnitt ökat med 4,8 % per år medan verksamhetens kostnader exklusive jämförelsestörande poster har ökat med i genomsnitt 4,4 % de senaste fem åren. Avskrivningarna har ökat med i genomsnitt 5,2 % och beror på stora investeringar under perioden. Verksamhetens nettokostnader inklusive finansnetto men exklusive jämförelsestörande poster har ökat med 4,3 % samma period.

Den huvudsakliga finansieringen utgörs av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilka utgör 72 % av de totala intäkterna. Utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag avgör hur mycket nettokostnaderna kan tillåtas öka för att bibehålla en god ekonomisk hushållning och en god ekonomisk ställning. Under 2022 ökade skatteintäkterna och de generella statsbidragen med 5,8 %. Det var en stor ökning som beror på mycket stark utveckling av skatteintäkterna på 6,4 % och att de generella statsbidragen ökade med 4,3 %. Nettokostnaderna inklusive

finansnetto ökade med 3,9 %. Under den senaste 5-årsperioden har den genomsnittliga utvecklingen för nettokostnaderna inklusive finansnetto varit 4,7 % medan motsvarande siffra för skatteintäkter och utjämningsbidrag varit 5,0 % vilket bidragit till en stärkt ekonomisk ställning.

Investeringarna uppgick till 612 mnkr och självfinansieringsgraden var 1,2. Låneskulden minskade med 5 mnkr samtidigt som likvida medel ökade med 172 mnkr. Under de senaste fem åren har investeringarna legat på en hög nivå, sammanlagt 3 328 mnkr. Bland de stora investeringarna märks bland annat ny kryssningskaj, nytt bräckvattenverk, nyproduktion av lägenheter samt investeringar i elnät och fjärrvärmeanläggningar. Den genomsnittliga självfinansieringsgraden har legat på 1,1.

Soliditeten vid årets slut uppgick till 41,3 %. Jämfört med 2018 har soliditeten stärkts med 1,1 procentenheter. Soliditeten när pensionsskulden i ansvarsförbindelsen räknas med har ökat från 8,6 % till 18,2 % sedan 2018.

Soliditeten för kommunkoncerner 2021 var 41,0 % och motsvarande siffra för regionkoncerner var 24,4 %. Den primärkommunala verksamheten utgör ca 2/3 av verksamheten. Med beaktande av detta får nivån på soliditeten för Region Gotlands kommunala koncern anses ligga på en förhållandevis god nivå.

Det finns ingen beslutad budget för den kommunala koncernen.

Huvuddelen av kommunala koncernens verksamhet bedrivs i regionen varför en fördjupad analys av resultat och ekonomisk ställning endast görs för regionen.

REGIONEN

Årets resultat

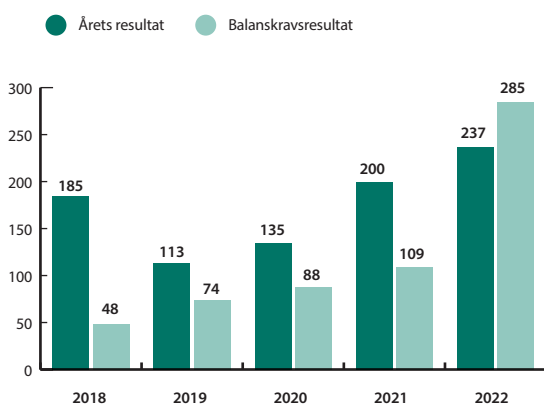
Årets resultat 2022 uppgår till 237 mnkr, återigen ett historiskt högt resultat. Den huvudsakliga förklaringen till det goda resultatet är att skatteintäkter, inkomstutjämnings och riktade statsbidrag ökat mer än förväntat.

På kostnadssidan har löner och sociala avgifter haft en måttlig ökning på 2,1 %. Däremot var kostnadsutvecklingen hög för hyrpersonal, köp av verksamhet, konsulter, förbrukningsmaterial, lokaler, transporter samt energi och bränslen. Nedgångarna på världens börser medförde realiserade och orealiserade förluster på pensionsmedelsplaceringarna och bidrog till att finansnettot blev -82 mnkr.

Årets redovisade resultat uppgår till 3,9 % av nettokostnaderna och uppnår målet på 2 %.

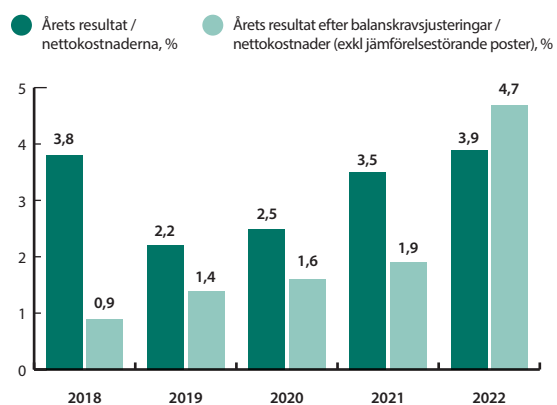
Det reviderade budgeterade resultatet för 2022 var 131 mnkr. Budgeten har reviderats vid flera tillfällen under året för att kompensera för effekter och åtgärder hänförligt till pandemin. Tilläggsanslag har beviljats med 120 mnkr och budgeten för skatteintäkterna har ökat med 129 mnkr. Budgeterat resultat uppgår till 2,2 % av nettokostnaderna och klarar målnivån på 2 %.

Årets resultat efter balanskravsjusteringar slutar på 285 mnkr efter att reavinsterna från försäljning av anläggningstillgångar samt orealiserade vinster och förluster från värdepapper beaktats. Något underskott att återställa finns inte.

ÅRETS RESULTAT OCH BALANSKRAVSRESULTAT 2018-2022, mnkr

Årets resultat 2022 för Region Gotland blev 237 mnkr och beror på en stark utveckling av skatteintäkterna, en stor ökning av både generella och riktade statsbidrag. Årets resultat efter balanskravsjusteringar blev 285 mnkr efter att reavinsterna och orealiserade vinster/förluster från värdepapper har beaktats. Samtliga år i perioden har resultatet legat på en nivå över 100 mnkr vilket är bra. Jämförelsetalen för 2020 och 2021 har omräknats på grund av rättelse av fel, se not 20 i avsnittet ekonomisk redovisning.

ÅRETS RESULTAT I FÖRHÅLLANDE TILL NETTOKOSTNADERNA, 2018-2022, %

Årets resultat klarar med god marginal regionens målnivå på 2 % av nettokostnaderna, det vill säga +121 mnkr för 2022. Resultatnivån har legat över 2 % under de senaste fem åren. Om jämförelsestörande poster räknas bort utgör årets resultat 4,7 % av nettokostnaderna. Jämförelsetalen för 2020 och 2021 har omräknats på grund av rättelse av fel, se not 20 i avsnittet ekonomisk redovisning.

Gotlands befolkning ökade under 2022 med 0,3 %. Det ger en befolkningsökning på 172 personer. Det är positivt utifrån regionens ekonomi och välfärd.

Skatteintäkter och statsbidrag

Kommunalskatteintäkterna är den enskilt största inkomstkällan och utgör 55 % av regionens intäkter (exkl. jämförelsestörande poster).

Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade med 5,8 % jämfört med föregående år, vilket är betydligt högre än den genomsnittliga ökningen för de senaste fem åren på 5,0 %. De generella statsbidragen ökade med 4,3 % motsvarande 76 mnkr jämfört

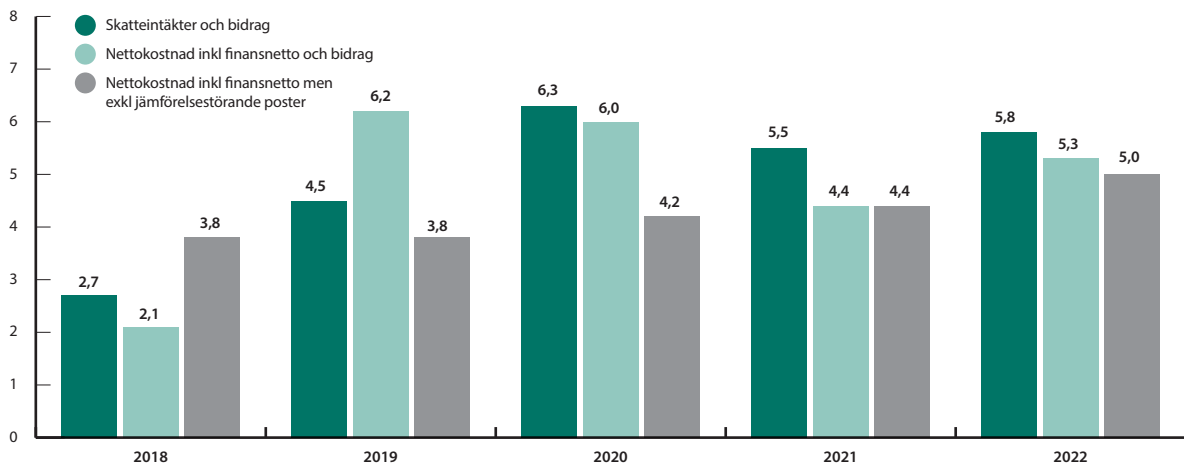
med föregående år. Inkomstutjämningsbidraget ökade med 9,6 % och stod för huvuddelen av ökningen av de statsbidragen.

Skatteintäkterna hade en hög ökningstakt på 6,4 % till följd av en fortsatt stark tillväxt under 2022. Skatteintäkterna blev 268 mnkr högre än 2021.

Region Gotlands totala skattesats är 33,60 %. Av Sveriges 290 kommuner är det 124 kommuner som har en högre total skattesats än Region Gotland. Den genomsnitt-

liga totala skattesatsen för landets kommuner 2022 var 32,24 %.

Bidragen från det kommunala utjämningsystemet är den näst viktigaste inkomstkällan för regionen. Kommunalskatteintäkterna, generella statsbidrag och utjämnings svarar för 78 % av regionens samlade intäkter (exkl. jämförelsestörande poster).

SKATTE- OCH NETTOKOSTNADSUTVECKLING 2018-2022,%

Den genomsnittliga årliga ökningen av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnings har de senaste fem åren varit 5,0 %, vilket får anses vara en hög nivå. Skatteintäkterna har i genomsnitt ökat med 3,6 % per år men med stora skillnader mellan åren. Generella statsbidrag och utjämnings har haft en genomsnittlig årlig ökning på 9,3 %. Det beror både på ökade statliga satsningar, extra statsbidrag relaterat till pandemin samt ett nytt kostnadsutjämningsystem.

Den genomsnittliga årliga ökningen av nettokostnaderna (inklusive finansnetto men exklusive jämförelsestörande poster) har samtidigt varit 4,3 % för perioden 2018-2022. För att klara regionens långsiktiga målnivå för resultatet och samtidigt klara kravet på en god ekonomisk hushållning krävs att nettokostnaderna över tid inte ökar mer än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnings. Jämförelsetalen för nettokostnadsutveckling år 2020 och 2021 har omräknats på grund av rättelse av fel, se not 20 i avsnittet ekonomisk redovisning.

Verksamhetens intäkter, kostnader samt finansnetto

Verksamhetens intäkter ökade med 5,5 %. Det är riktade statsbidrag och avgifter och taxor som står för merparten av ökningen. De riktade statsbidragen ökade med 8,8 %, motsvarande 67 mnkr, från en redan hög nivå. Flera av statsbidragen är tillfälliga och kopplade till pandemin. Intäkterna från avgifter och taxor ökade med 8,4 %. Ökningen beror bland annat på taxehöjningar i vatten- och avloppsverksamheten men även på att restriktioner från pandemin upphört så att intäkterna inom kollektivtrafik och fritidsverksamheten kunnat öka. Driftbidragen från staten utgör 46 % av verksamhetens intäkter, en andel som ökat med 9 procentenheter sedan 2018.

Verksamhetens kostnader ökade med 3,2 %. Kostnadsutvecklingen är totalt sett måttlig men vissa kostnadsposter har haft en mycket hög kostnadsutveckling. Kostnaderna har även påverkats av jämförelsestörande poster med sammanlagt 33 mnkr. Verksamhetens kostnader exklusive jämförelsestörande poster ökade med 5,5 %.

De kostnadslag som haft en hög kostnadsutveckling är köp av verksamhet, hyrpersonal, förbrukningsmaterial, lokal- och fastighetskostnader samt transporter och resor.

Köp av huvudverksamhet ökade med 8,0 %. Det är inom verksamheterna äldreomsorg, LSS, skola och sjukvård som köp av

verksamhet ökat. Inom verksamheten individ- och familjeomsorgen minskade köp av verksamhet med 5 % till följd av förbättrat arbetssätt som minskat behovet av placeringar av barn och unga.

Hyrpersonal ökade med 57 % motsvarande 61 mnkr, vilket är en mycket kraftig ökning. Det är framför allt hyrsjuksköterskor på Visby lasarett som står för kostnadsökningen.

Bland förbrukningsmaterial var det läkemedel och livsmedel som hade mycket stora kostnadsökningar. Läkemedelskostnaderna ökade med 13,8 % och livsmedelskostnaderna ökade med 22,9 %. Den mycket höga inflationen under 2022 är en av förklaringarna till de ovanligt stora kostnadsökningarna för livsmedel.

Kostnaderna för lokaler och fastigheter ökade med 17,3 % och beror på högre kostnader för hyror men även för reparationer och underhåll. Transporter och resor ökade med 20,1%. Det är både sjukresor och personalresor som står för merparten av ökningen. Personalresorna är i jämförelse med 2019, före pandemin, på en väsentligt lägre nivå, cirka 9 mnkr lägre. Högre energipriser märks även på elkostnaderna som ökade med 11,4 % och drivmedel som ökade med 43,3 %.

Personalkostnaderna var i princip oförändrade, en liten ökning på 0,2 %. Det beror på att pensionskostnaderna minskade med 14,1 %, vilket i sin tur på att pensionskostnaderna 2021 var ovanligt höga för att

livslängdsantagandena ändrades och ökade pensionsskulden. Löner och sociala avgifter ökade med 2,0 % och är en måttlig ökning. Arbetade timmar var oförändrade. Årets löneöversyn gav en nivåhöjning på 2,2 %. Den måttliga kostnadsökningen kan kopplas till att kostnaderna för köp av verksamhet och hyrpersonal ökat. Sjuklönerna hade en hög kostnadsökning på 15,9 %. Det är korttidsfrånvaron som står för ökningen. Särskilt i början av året var det hög sjukfrånvaro. Semesterlöneskulden minskade med 3,2 % och uppgår till 244 mnkr.

Avskrivningarna fortsatte att öka. Ökningen uppgick till 8,6 % vilket beror både på nya investeringar och på effekter av komponentavskrivning.

Finansnettot blev -82 mnkr och innebär en stor negativ budgetavvikelse på -52 mnkr. Nedgångarna på världens börser medförde realiserade och orealiserade förluster på de finansiella placeringarna med -58 mnkr. De finansiella intäkterna blev 6 mnkr högre än budgeterat, bland annat för att ränteintäkter och utdelningar blev lite högre.

Verksamhetens nettokostnader inklusive finansnettot ska kunna finansieras av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnung. För att långsiktigt klara en god ekonomisk hushållning krävs en nettokostnadsandel på högst 98 % över tid. Nettokostnadsandelen uppgick till 96,2 %. Om jämförelsestörande poster exkluderas blev nettokostnadsandelen 95,5 %.

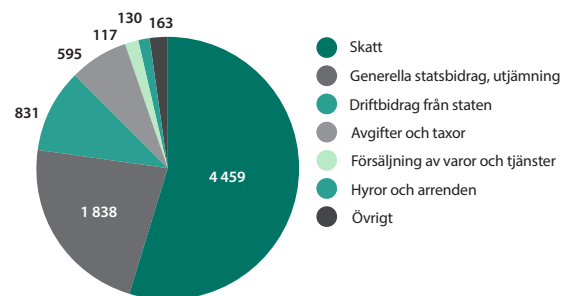
DRIFTBIDRAG FRÅN STATEN 2018-2022, mnkr

Driftbidragen från staten uppgick till 831 mnkr 2022 och har ökat med 312 mnkr sedan 2018, vilket motsvarar en ökning med 60 %. Den stora ökningen har skett de senaste tre åren och beror till största del på statsbidrag kopplade till pandemin; statsbidrag för provtagning, vaccination, ersättning för sjuklönekostnader, ersättning för merkostnader covid-19 och uppskjuten vård.

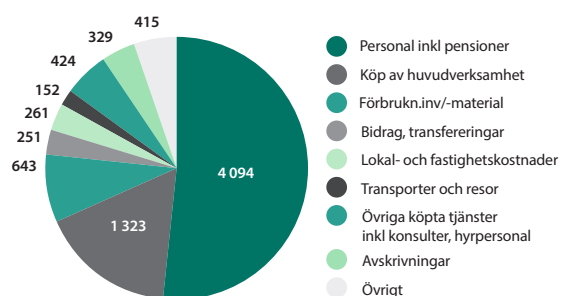
	2022	2021	2020	2019	2018
Skolverket	105	91	86	84	73
Kulturrådet ¹	33	36	-	-	-
Tillväxtverket ¹	14	8	-	-	-
Socialstyrelsen	337	293	267	190	177
Kammarkollegiet ¹	180	175	-	-	-
MSB ¹	6	5	-	-	-
Migrationsverket	31	20	30	60	82
Arbetsförmedlingen	25	31	23	25	34
Övriga myndigheter ²	100	105	300	170	153
Summa	831	764	706	529	519

¹ År 2018-2020 redovisat bland övriga myndigheter

² Jämförelsetal 2020 och 2021 omräknat på grund av rättelse av fel, se not 20 Förändring eget kapital

INTÄKTER 2022, 8 133 mnkr

Skatteintäkter, generella och riktade statsbidrag samt utjämningsbidrag utgör 88 % av regionens totala intäkter. Avgifter och taxor står endast för 7 % av de totala intäkterna.

KOSTNADER 2022, 7 896 mnkr

Personalkostnader är den största kostnadsposten och utgör 52 % av de totala kostnaderna. Den näst största kostnadsposten är köp av huvudverksamhet som utgör 17 % av de totala kostnaderna

Region Gotland utlyste 2022 ett stödpaket till Kultur och hälsa med syfte att genomföra hälsofrämjande insatser inom skola, vård och omsorg. Äldreboendet i Lärbro genomförde rullstolsdans där hemtjänsten bjöd upp till en svängom.

Nämndernas driftredovisning

Nämnderna har en positiv budgetavvikelse på 87 mnkr (54 mnkr, 2021). Det beror bland annat på stora riktade statsbidrag inom vård och omsorg för hantering av pandemin men även på statliga satsningar. Nämnderna har också fått tilläggsbudget på 120 mnkr. En del av tilläggsanslagen, 54 mnkr, har använts för tillfälliga stödåtgärder till kultur, fritid och näringsliv.

Några nämnder har också nyttjat eget kapital med 8 mnkr. I jämförelse med 2021 utökades nämndernas grundbudget med 4,5 %. Nettokostnaderna i nämnderna ökar med 4,9 %. De externa kostnaderna ökade med 5,6 % men det kompenseras av att de externa intäkterna ökade med 8,1 %.

Sex av sju nämnder klarar sin budget eller har överskott, endast miljö- och byggnämnden redovisar ett underskott, -5 mnkr. Underskott redovisas i verksamheterna; LSS, kollektivtrafik, räddningstjänst samt plan- och bygglov.

Vård, omsorg och utbildning är de största verksamheterna och utgör 87 % av nämndernas totala driftbudget. Hälso- och sjukvård står för 33 %, social omsorg 26 % och utbildning 28 %. Under den senaste 5-årsperioden har en prioritering av budgetresurserna till hälso- och sjukvård och gjorts. Hälso- och sjukvårdens andel av driftbudgeten har ökat med 0,7 procentenheter. Medel har omprioriterats från utbildningsverksamheten.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har de senaste fem åren i genomsnitt haft en nettokostnadsökning på 4,2 %. I jämförelse kan nämnas att den genomsnittliga nettokostnadsökningen under samma period varit 2,9 % för barn- och utbildningsnämnden och 3,1 % för socialnämnden.

Ytterligare kommentarer till nämndernas ekonomiska resultat lämnas i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Investeringar och anläggningstillgångar

Årets investeringsutgifter uppgick till 438 mnkr (424 mnkr, 2021), en positiv budgetavvikelse med 811 mnkr. Investeringarna har med god marginal kunnat finansieras av kassaflödet från den löpande verksamheten. Egenfinansieringen av investeringar var 150 % totalt. För de skattefinansierade investeringarna var egenfinansieringen 203 % vilket överträffar målsättningen på 100 %. Investeringsbudgeten för 2022 uppgick till 1 249 mnkr, vilket är en alldeles för hög nivå för att klara att genomföra och finansiera på ett år.

Det bokförda värdet på anläggningstillgångarna var vid årets slut 4 928 mnkr, en ökning med 102 mnkr. Lånefinansieringsgraden, det vill säga hur stor del av regionens anläggningstillgångar som finansierats med lån, var oförändrad och låg på 8 %.

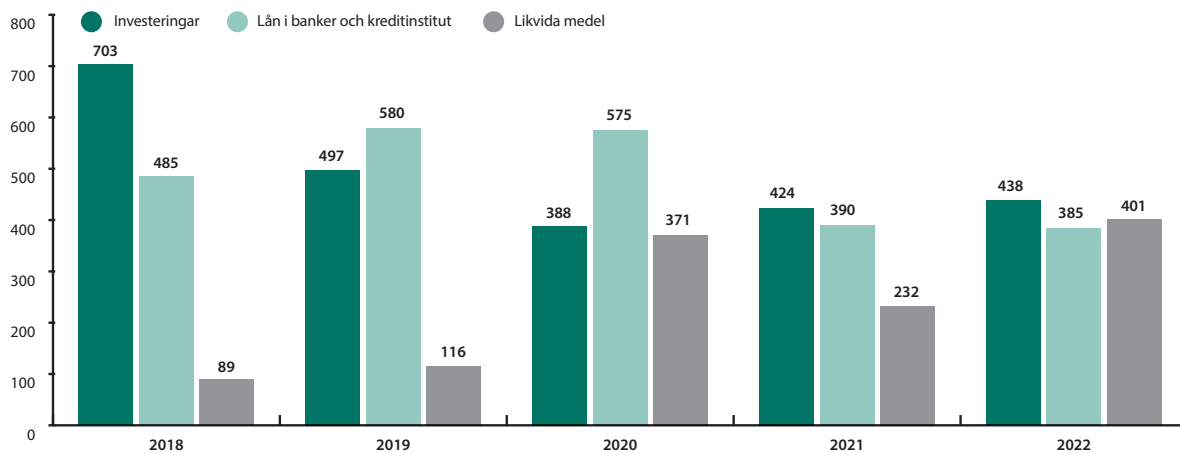
Likviditet och låneskuld

Enligt regionens finanspolicy ska kapitalanskaffningen och kapitalanvändningen vara effektiv. Inom fastställda riskbegränsningar ska en så god avkastning och en så låg upplåningskostnad som möjligt eftersträvas.

Likviditeten har förstärkts under året. Ökade skatteintäkter och statsbidrag har gjort att likviditeten under året successivt har ökat med 172 mnkr. Likvida medel inklusive räntefonder uppgick vid årets slut till 401 mnkr (232 mnkr, 2021).

Låneskulden uppgick vid årsskiftet till 385 mnkr och amorterades med 5 mnkr under året. Räntekostnaderna för skulden var 6 mnkr. Den genomsnittliga räntan på låneskulden var 1,5 %. Merparten av lånen har fast räntebindning.

Finanspolitikens riskbegränsningar uppfylls. Lånen är upptagna hos Kommuninvest AB. Dessa lån tas upp i utländsk valuta men "swappas" till svenska kronor (SEK). I reversen övertar regionen ansvaret för de avtal som Kommuninvest AB tecknat. I regionens egen upplåning används ränteswappar för att begränsa ränterisken i de rörliga lånen. De finansiella derivaten utgörs av enkla ränteswappar och motparter är Nordea respektive SEB. Den genomsnittliga räntebindningstiden är 3,99 år (limit 2-5 år) och andel lån som har en räntebindning kortare än 1 år uppgår till 19 % (limit max 50 %). Andel lån med kapitalförfall inom 1 år är 26 % (limit max 50 %).

LÄNESKULD, INVESTERINGAR OCH LIKVIDA MEDEL 2018-2022, mnkr

För femårsperioden uppgår de sammanlagda investeringarna till 2,4 mdkr. Trots omfattande investeringar har låneskulden kunnat minska med 195 mnkr. Det har varit möjligt genom bra resultatnivåer och inkomster från fastighetsförsäljningar. Låneskulden används för finansiering av investeringar i de avgiftsfinansierade verksamheterna.

Förvaltning av pensionsmedel

Det övergripande målet för pensionsmedelsförvaltningen är att minska de likviditets- och resultatmässiga påfrestningarna från framtida ökning av regionens pensionskostnader. Regionfullmäktige har beslutat att årligen sätta av nya medel till pensionsmedelsförvaltningen. Under en 20-årsperiod ska 50 mnkr avsättas årligen med början år 2020. Anledningen är att det ska finnas finansiella medel för framtida pensionsutbetalningar och slipa undanträngningseffekter på framtida investeringar. Avkastningsmålet är 4 % real avkastning. Pensionsmedelspolicy har ett säkerhetsgolv som innebär att placeringsportföljen som mest kan tappa 20 % i värde i förhållande till det högsta värdet de senaste 24 månaderna. Andel aktier styrs av en dynamisk riskmodell som följer risksituationen på aktie- och räntemarknaderna. Policyn har krav på ansvarsfulla och hållbara placeringar.

Placeringsstillgångarna värderas till verkligt värde i enlighet med den kommunala bokförings- och redovisningslagen.

Under året har 50 mnkr i nya medel avsatts till pensionsmedelsförvaltningen. Totalt uppgår avsatta medel till 354 mnkr. Marknadsvärdet på pensionsmedlen var vid årsskiftet 456 mnkr. Innehavet var fördelat på aktiefonder 170 mnkr, räntefonder 280 mnkr och obligationer 6 mnkr.

Pensionsmedelsförvaltningen gav en negativ avkastning på -11,6 % under 2022, vilket kan jämföras med ett sammansatt jämförelseindex som hade en avkastning på -8,5 %. Förklaringen till skillnaden i avkastningen beror på att aktier i företag inom olje-, försvars- och tobaksindustrin hade en bra utveckling under 2022. Den typen av tillgångar exkluderas i Region Gotlands pensionsmedelsportfölj i enlighet med pensionsmedelspolicy. Den svaga utvecklingen för året kan härledas till fallande tillgångspriser på de flesta finansiella marknaderna i spåren av ryska

invasionen av Ukraina och hög inflation. Stramare penningpolitik och stigande räntor innebar lägre värderingar av såväl aktier som obligationer, där svenska tillgångar, inklusive svenska kronan, drabbades särskilt hårt. Risksituation förvärrades i början av året och gjorde att andelen aktier minskades från 78 % vid årets början till 37 % vid årets slut. Sett över en 5-årsperiod så har portföljen haft en real avkastning om -1,3 % per år, vilket understiger det långsiktiga avkastningsmålet på 4 % realt per år under en rullande 5-årsperiod. Motsvarande siffra 2021 var 4,5 % i real avkastning per år för perioden 2017-2021.

Pensionsskuld

Regionens totala pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade så kallade blandmodellen vilket innebär att pensionsförpliktelsen redovisas i två delar, dels som en avsättning i balansräkningen dels som en ansvarsförbindelse.

Pensionsskulden avseende regionen är beräknad enligt riktlinjerna för pensionsskuldberäkning (RIPS 21) och redovisningen följer RKR R10. Enligt riktlinjerna ska räntan fastställas årligen av SKR. RIPS-räntan ska bygga på en långsiktig ränta som inte påverkas av kortsiktiga svängningar på marknaden och som i större grad är kopplad till den långsiktiga reala räntan. SKR ska också ta hänsyn till den kommunala särarten med beskattningsrätten vid fastställandet av RIPS-räntan. Under 2022 gjordes ingen ändring av RIPS-räntan.

Den totala pensionsskulden är mycket stor och uppgår till 3 452 mnkr.

Avsättningen för pensioner intjänade från 1998 utgörs till största del av förmånsbestämd ålderspension och redovisas i balansräkningen. Pensionsavsättningen inklusive löneskatt uppgår till 1 289 mnkr, en ökning med 65 mnkr.

Regionens pensionsskuld för pensioner intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Pensionsskulden inklusive löneskatt uppgår till 2 163 mnkr och minskade med 66 mnkr jämfört med förra året. Minskningen beror på pensionsutbetalningar.

Borgensåtagande

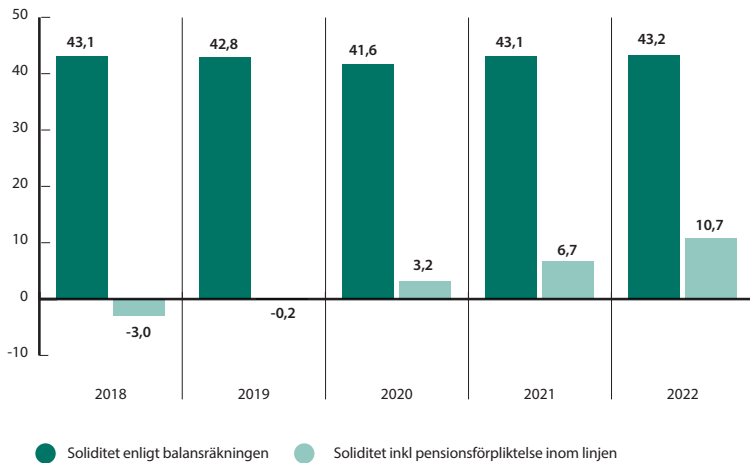
Regionens samlade borgensåtaganden uppgår till 1 274 mnkr, varav 1 210 avser det allmännyttiga bostadsbolaget AB Gotlands hem. Borgensåtagandet har minskat med 100 mnkr sedan föregående år. Bolaget bedöms ha en god ekonomisk ställning och utveckling. Risken för att behöva infria något borgensåtagande bedöms som liten.

Soliditet

Soliditeten är ett mått på finansiell styrka och visar hur stor andel av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditetsutvecklingen är beroende av två faktorer, dels hur det egna kapitalet förändras, dels hur tillgångarna förändras. Soliditeten var vid årets slut 43,2 %, en marginell förbättring med 0,1 procentenheter jämfört med föregående år. Trots ett högt resultat så har soliditeten i princip oförändrad och det beror på att balansomslutningen ökat mycket.

Soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen, det vill säga när hela pensionsförpliktelsen beaktas, uppgår till 10,7 %. Det är en förbättring med 3,5 procentenheter jämfört med föregående år och beror i första hand på att årets pensionsutbetalningar minskat ansvarsförbindelsen.

Den genomsnittliga soliditeten enligt balansräkningen för landets kommuner 2021 var 44 %. För landets regioner var motsvarande genomsnittliga soliditet 26 %. Den genomsnittliga soliditeten för kommuner och regioner tillsammans var 40 %. I Region Gotland ingår regionuppdraget och utgör cirka 1/3 av verksamheten.

SOLIDITETENS UTVECKLING 2018-2022, %

Under perioden har soliditeten legat förhållandevis stabil på 42-43 %. Under 2022 förbättrades soliditeten marginellt. Sedan 2020 har soliditeten successivt stärkts och närmar sig 45 %. Det innebär att den ekonomiska ställningen har stärkts. Under perioden har investeringsnivån varit mycket hög bland annat har en ny kryssningskaj och nytt bräckvattenverk byggts utöver ordinarie investeringsverksamhet. Att soliditeten kunnat bibehållas trots stora investeringar beror på fastighetsförsäljningar och bra resultatnivåer de senaste fem åren. Om det långsiktiga resultatmålet på 2 % av nettokostnaderna klaras och investeringarna inte överstiger 450 mnkr per år så innebär det att soliditeten successivt stärks och närmar sig det finansiella målet.

Slutsats

Samtliga finansiella mål uppnås. Det rekordhög resultatet har bidragit till att den ekonomiska ställningen har stärkts. Investeringarna har kunnat finansieras helt med egna medel. Låneskulden har amorterats samtidigt som avsättning enligt plan till pensionsmedelsförvaltningen har gjorts. Likviditeten har stärkts ytterligare vilket underlättar finansieringen av investeringar framåt.

Skatteintäkter och generella statsbidrag utgör den huvudsakliga finansieringen av verksamheten. För att klara en god ekonomisk hushållning krävs att nettokostnadsutvecklingen över tid är lägre eller i nivå med utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Nettokostnaderna ökar med 5,0 %. Den underliggande kostnadsutvecklingen är hög men kompenseras av att intäkterna ökar mer. Under den senaste 5-årsperioden ligger den genomsnittliga ökningen av verksamhetens nettokostnader på 4,3 %. Det är en hög kostnadsutveckling men det har kompensats av att skatteintäkter och generella statsbidrag har haft en högre

genomsnittlig årlig ökning, i genomsnitt 5,0 % per år. Det har inneburit att årets resultat legat på bra nivåer under perioden.

Den totala budgeten för regionens nämndsorganisation är 5,9 mdkr. Nämnderna redovisar ett överskott mot budget med 87 mnkr. Det beror bland annat på att de fått tilläggsbudget med 120 mnkr under året och riktade statsbidrag på 831 mnkr. Utan tilläggsanslagen hade nämnderna haft ett underskott mot budget med -33 mnkr.

Den demografiska utvecklingen innebär ökade behov av omsorg, vård och skola som kräver ett fortsatt arbete framåt med att effektivisera verksamheten för att hålla tillbaka kostnadsutvecklingen så att den inte ökar mer än skatteintäkter och bidrag.

Kostnadsjämförelser med jämförbara kommuner visar att Region Gotland fortfarande har högre kostnader för pedagogisk verksamhet och individ- och familjeomsorg även om skillnaden för pedagogisk verksamhet successivt minskat de senaste åren. För pedagogisk verksamhet är kostnaderna cirka 140 mnkr högre och för individ- och familjeomsorg 10 mnkr

när utfallet för 2021 jämförs. De högre kostnaderna inom dessa verksamheter innebär samtidigt en potential som skulle kunna användas för att finansiera ökade behov inom vård och omsorg.

En god utveckling av den ekonomiska ställningen kräver en balans mellan kassaflödet från den löpande verksamheten och investeringsverksamheten. Under den senaste 5-årsperioden har soliditeten legat förhållandevis stabilt på mellan 42-43 % trots en hög investeringsnivå. Det har varit möjligt genom bra resultatnivåer och fastighetsförsäljningar som genererat reavinst och lättat balansräkningen samtidigt som skatteintäkter och generella statsbidrag sammantaget legat på en förhållandevis hög nivå.

De planerade investeringarna i strategisk plan och budget för 2023-2025 uppgår till 2,1 mdkr och ligger på en hög nivå samtidigt som resultatnivåerna inte är tillräckligt höga vilket kommer att innebära att soliditeten minskar något. För att soliditeten inte ska minska så behöver antingen resultatnivåerna bli högre eller investeringsnivåerna lägre.

Balanskravsresultat

Balanskravet avser regionens nämnds- och förvaltningsorganisation. Enligt kommunallagen ska ett underskott regleras inom de tre följande åren. I en balanskravsutredning ska resultatet justeras för poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. I tabellen nedan framgår vilka dessa poster är.

I årets bokslut uppgår årets resultat efter balanskravsjusteringar till 284,6 mnkr efter att årets resultat justerats för reavinst och orealiserade vinster/förluster i värdepapper, se tabellen nedan. Något underskott att återställa finns inte.

Regionfullmäktige har beslutat om riktlinjer för en resultatutjämningsreserv (RUR) i enlighet med kommunallagens

bestämmelser. Under 2022 reviderades riktlinjerna så att maximal RUR får uppgå till 10 % av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. Regionens eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser är positivt. Det innebär att det lägsta av antingen årets resultat eller årets resultat efter balanskravsjusteringar måste uppgå till minst 1 % av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag innan någon reservering till RUR får göras. I bokslut 2022 innebär det att det är den del av resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger 63,0 mnkr som kan reserveras till resultatutjämningsreserven. Maximal reservering till

RUR 2022 är 221,6 mnkr. En rättelse av väsentligt fel 2020 och 2021 har gjort att jämförelsetal omräknats för dessa år. Konsekvensen av detta är att reservering till RUR blivit 36 mnkr för hög. För att justera detta så reserveras i bokslut 2022 inte 221,6 mnkr utan 185,6 mnkr och innebär då att RUR blir korrekt.

För att få disponera medel ur resultatutjämningsreserven krävs att utvecklingen av rikets skatteunderlag 2022 är lägre än den genomsnittliga ökningen de senaste 10 åren samt att resultatet efter balanskravsjusteringar är negativt. Eftersom resultatet efter balanskravsjusteringar är positivt är det inte aktuellt att disponera några medel ur RUR 2022.

BALANSKRAVSUTREDNING, mnkr	2022	2021	2020	2019	2018
Årets resultat enligt resultaträkningen ¹	237,1	199,5	134,6	112,5	185,2
- reducereing av samtliga realisationsvinster	-31,7	-26,7	-53,9	-14,8	-141,7
+ realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9
+ realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	28,8	-66,8	-11,7	-24,0	0,0
+/- återföring orealiserade vinster och förluster i värdepapper	50,4	2,6	18,7	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	284,6	108,6	87,7	73,7	48,4
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-185,6	-63,2	-51,3	0,0	0,0
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	99,0	45,4	36,4	73,7	48,4
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Balanskravsunderskott kvar att reglera	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultatutjämningsreserv	364,2	178,6	115,4	64,1	64,1

¹ Årets resultat för 2020 och 2021 har omräknats på grund av rättelse av väsentligt fel, se avsnitt Ekonomisk redovisning not 20.

Väsentliga personalförhållanden

DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Kompetensförsörjningen är en viktig strategisk fråga för hela koncernen och sjukfrånvaron behöver bromsas. Antalet anställda i den kommunala koncernen uppgick vid årsskiftet till 6 957 (6 897, 2021) varav Region Gotland 6 679 anställda, Gotlandshem 122 anställda och Gotlands Energi AB 156 anställda. För 2022 uppgick Region Gotlands sjuktalet till 7,0 %, Gotlandshems sjuktalet till 6,8 % och Gotlands Energi AB:s sjuktalet till 3,1 %. Sjuktalet i koncernen har ökat i jämförelse med föregående år.

REGION GOTLAND

Att kompetensförsörja verksamheterna är en av Region Gotlands största utmaningar. Flera förvaltningar vittnar om att det blir allt svårare att både rekrytera och bemanna verksamheterna för att kunna klara sina uppdrag. Konkurrensen om medarbetarna hårdnar och det medför att lönerna drivs upp och rörligheten på arbetsmarknaden ökar. Medarbetarna har höga förväntningar på lön, förväntningar som är svåra att matcha för verksamheterna och det gör att det blir allt svårare att hålla ihop lönebildningen. Rekryteringsläget och bemanningen inför sommaren vid hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt socialförvaltningen medförde till exempel att extra ersättningar betalades ut till medarbetare för att överhuvudtaget kunna bemanna vissa veckor och arbetspass. Att ha en bra arbetsmiljö där det

förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus är en förutsättning för ett hållbart medarbetarengagemang och även för att vara konkurrenskraftig som arbetsgivare, det vittnar också verksamheterna om.

Förvaltningarna satsar på kompetensutveckling, till exempel har utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, med stöd av ESF-medel, genomfört en kompetenshöjande utbildning för barnskötare och elevstödare. Socialförvaltningen har fortsatt sin utbildningsinsats genom äldreomsorgslyftet.

Projektet Framtidens arbetsplats har påbörjats i lokalerna på Visborg. Region Gotland vill erbjuda flexibla arbetsplatser och ett mera flexibelt arbetssätt som möter både verksamhetens och medarbetarnas behov. Fas ett av projektet är avslutat och en ny fas kommer att inledas.

LÖNEBILDNING

En av förutsättningarna för att kunna behålla, attrahera och rekrytera medarbetare är marknadsmässiga löner. De centrala löneavtalen ger möjlighet för arbetsgivare att genomföra löneöversyner utifrån egna förutsättningar och prioriteringar. Region Gotland har under ett flertal år gjort lönesatsningar utifrån brist- och behållningsperspektivet samt utifrån jämställdhet. Regionens lönekartläggning för år 2022 visar att jämställdhetsatsningarna har gett effekt, medianlönen för kvinnor och män ligger nu på samma nivå. Bristyrkes-

satsningarna har gett effekter och regionen närmar sig medianlönerna för riket för flera av yrkesgrupperna. Fortsatta satsningar krävs för att komma tillrätta med regionens lönestruktur, öka lönespridningen och för att även i fortsättningen kunna konkurrera med marknadsmässiga löner gentemot andra regioner och kommuner som också gör lönesatsningar på svårrekryterade grupper.

Inför 2022 års löneöversyn avsattes totalt 80 mnkr till personalkostnadsökningar varav 11,4 mnkr för satsningar utifrån jämställdhet samt brist- och behållningsperspektivet. Lönesatsningarna riktade sig främst till sjuksköterskor, lärare, enhetschefer samt handläggarfunktioner såsom ekonomer, ingenjörer med flera. Löneöversynen genomfördes under våren och det totala löneutfallet för Region Gotland blev 2,12 %.

På förvaltningarna finns så kallade lönebildningsgrupper där de fackliga organisationerna och arbetsgivaren träffas för att gemensamt diskutera lönestruktur, lönestatistik och för att få de fackliga organisationernas inspel på behov av lönesatsningar.

Under året har ett informationsmaterial samt en film kring lönebildningen implementerats. Materialet vänder sig till chefer och medarbetare för att användas på arbetsplatsträffar inför lönesamtalen. En ny löneutbildning med syfte att stärka cheferna i sin roll och ge dem verktyg att använda vid lönesamtalen har tagits fram.

PERSONALVOLYM

I december hade Region Gotland 6 679 månadsanställda medarbetare (6 637, 2021), varav 5 836 tillsvidareanställda medarbetare (5 781, 2021) samt 863 visstidsanställda (876, 2021). Antalet tillsvidareanställda ökade med 55 medarbetare. Samtliga förvaltningar har rapporterat att antalet anställda har ökat. Regionsstyrelseförvaltningen rapporterar till exempel att ökningen delvis beror på att förvaltningen lyckats återanställa på vakanta befattningar, utbildnings- och arbetslivsförvaltningen anger att deras ökning bland annat beror på att de har lyckats rekrytera till grundskolan.

Antalet årsarbetare enligt anställningsavtal var 6 490 (6 417, 2021) och den genomsnittliga sysselsättningsgraden 96,6 %

(96,2 % 2021). Den höjda sysselsättningsgraden ligger i linje med arbetet med att erbjuda högre sysselsättningsgrader inom Kommunals avtalsområde. Socialförvaltningen har till exempel höjt sysselsättningsgraden hos tillsvidareanställda från 94,7 % i december 2021 till 95,9 % i december 2022.

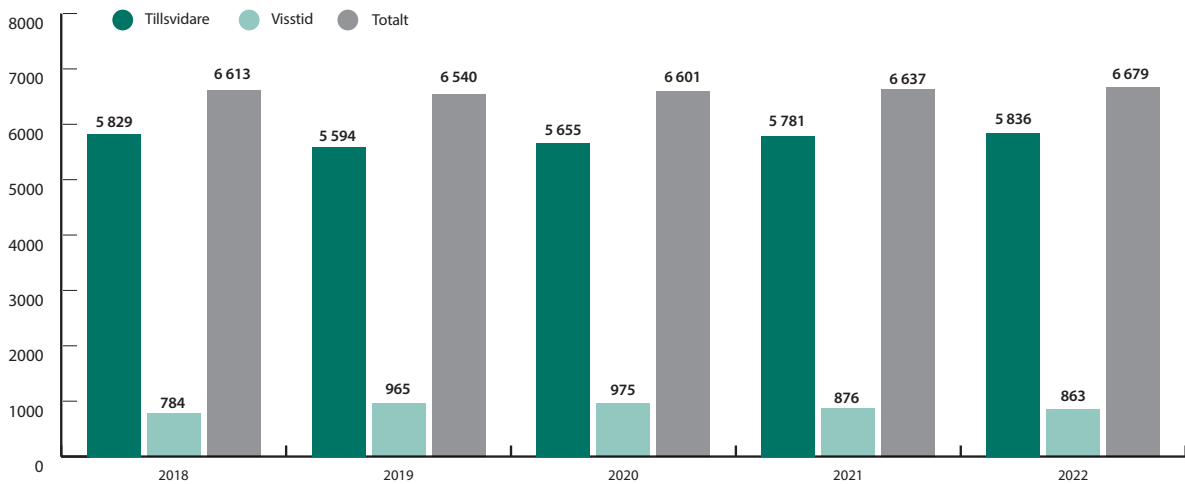
Den faktiskt arbetade tiden för månads- och timavlönade medarbetare omräknat till heltidsarbetare har minskat, antalet heltidsarbetare var i december 5 035 (5 042, 2021). Trots att antalet övertids- och mertidstimmar har ökat, har till exempel den ökade sjukfrånvaron samt uttag av semester medfört att den faktiskt arbetade tiden minskat.

Av de tillsvidareanställda var 4 351 kvinnor (74,6 %) och 1 485 män (25,4 %). Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för kvinnorna var 96,90 % och 98,67 % för männen. Medelåldern för Region Gotlands månadsanställda medarbetare var i dec 2022 46,5 år (46,8 år 2021). 208 medarbetare gick i pension under 2022, den genomsnittliga pensionsåldern var 65,1 år (64,9 år 2021).

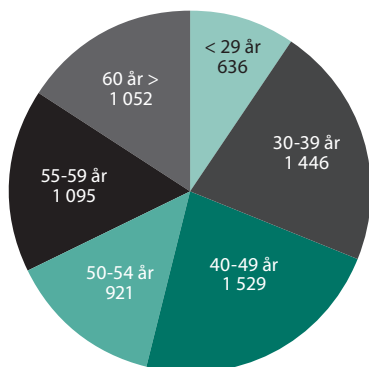
Den totala personalkostnadsökningen år 2022 var 0,2 %. Personalkostnaderna exklusive pension ökade med 2,1 %. Pensionskostnaderna har minskat år 2022 med 66 mnkr i jämförelse med 2021 då ändrade livslängdsantaganden påverkade pensionskostnaderna extra mycket. Även kostnaden för sjukfrånvaron har ökat.

ANTAL MEDARBETARE 2018-2022

Antalet medarbetare har ökat med 42 från föregående år. Fördelningen var 4 937 kvinnor och 1 742 män.

Statistik för år 2019 och framåt tas från beslutsstödsystemet Hypergene och skiljer sig därför från 2019 års årsredovisning. Jämförelser bakåt i tiden ska göras med försiktighet.

ÅLDERSSTRUKTUR DECEMBER 2022

Medelåldern för regionens månadsavlönade medarbetare är 46,5 år. Kvinnornas medelålder är 46,9 år och männens 45,2 år.

PERSONALKOSTNADER
2021-2022, mnkr

Den totala personalkostnaden har ökat med 0,2 %

	2022	2021
Löner och arvoden	2 407	2 369
Frånvaro	419	401
varav		
- sjukfrånvaro	73	63
Arbetsgivaravgifter	856	839
Pensionskostnad	403	469
Kostnadsersättningar	10	8
Summa	4 095	4 086

SJUKFRÅNVARONS
FÖRDELNING
2021-2022, %

	2022	2021
Sjukfrånvaro	7,0	6,4
- kvinnor	7,5	7,0
- män	5,4	4,7
Andel med mer än 60 dagars sjukfrånvaro	24,6	24,3
Sjukfrånvaro i åldern 29 år eller yngre	6,5	6,0
Sjukfrånvaro i åldern 30-49 år	6,5	6,2
Sjukfrånvaro i åldern 50 år eller äldre	7,6	7,0

SJUKFRÅNVARO

Sjuktalet för Region Gotland är 7,0 % för 2022. Detta är en ökning med 0,6 procentenheter från 2021. Sjuktalet varierar över året. Januari månads notering låg till exempel på 10,7 % vid redovisningstillfället, den högsta månadsnoteringen på regionnivå under många år. Huvudorsaken till de höga sjuktalen kopplas till pandemin och den smittspridning som skedde under början av året. Detta påverkade i hög grad elev-, patient- och brukarnära verksamheter och på många arbetsplatser var frånvaron på en nivå som innebar stora utmaningar att bemanna och utföra sina uppdrag. Vidare fanns en korttidsfrånvaro på grund av säsongsjukdomar eller symtom som krävde att medarbetaren stannade hemma från arbetet. Höstens sjuktal låg på en mer normal nivå med undantag för december månad där sjukfrånvaron ökar.

Ökningen i sjuktal ses hos både kvinnor och män och där trenden med minskad differensen mellan könen fortsätter,

till stor del beroende på ett ökat sjuktal hos männen. Noterbart är att sjuktalet för männen under 2022 är högre än under pandemiåret 2020 och även den högsta på många år. Dock är skillnaden mellan könen fortsatt stor.

Ökningen fördelar sig över alla åldrar men är högst i gruppen 50 år och äldre. Den totala ökningen av sjuktalet drivs till största delen av en ökad korttidsfrånvaro, dag 1-14, som till och med är högre än pandemiåret 2020. Men även de längre sjukskrivningarna, över 91 dagar, ökar vilket delvis kan kopplas till ändringar i sjukförsäkringen under året.

Kostnaden för sjukfrånvaron har ökat 14,7 % i jämförelse med 2021, vilket motsvarar cirka 10 mnkr. Fem av sex förvaltningar har högre sjuktal för året 2022. Samhällsbyggnadsförvaltningens sjuktal sjunker något jämfört med föregående år. Det högsta sjuktalet finns inom socialförvaltningen men den största ökningen under året ses i regionstyrelseförvaltningen.

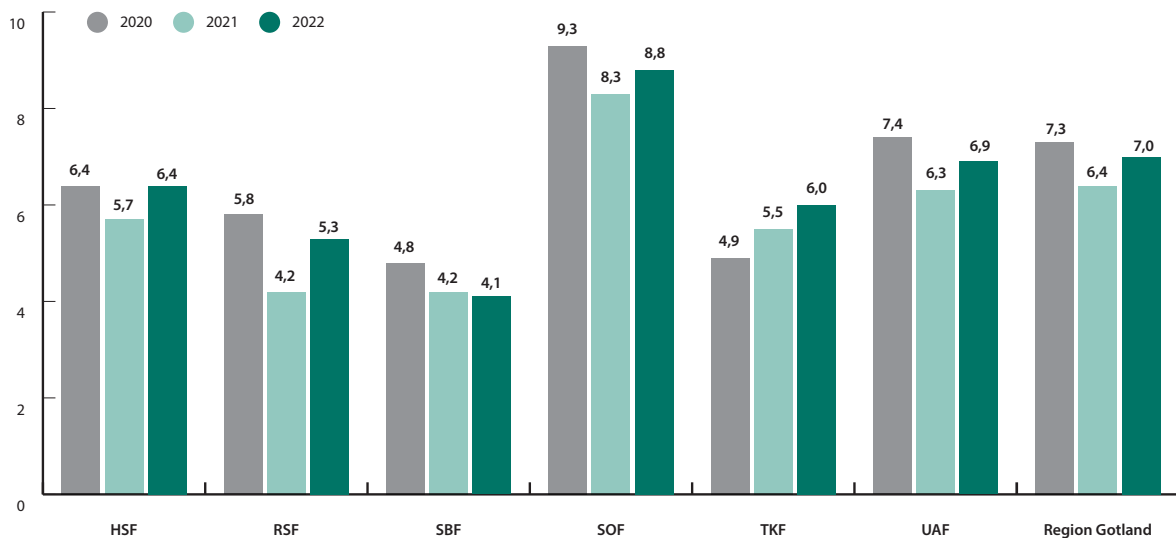
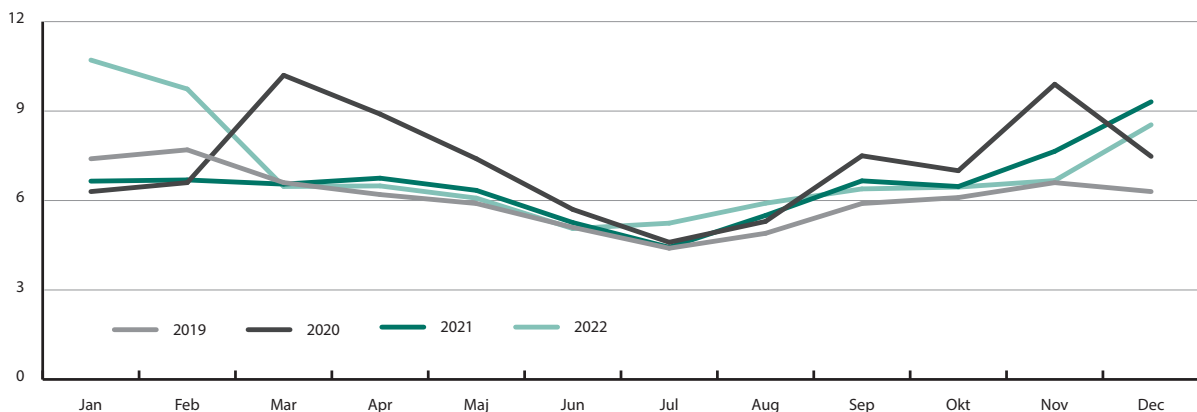
Den kraftiga ökningen av sjuktalet som skedde vid årets början minskade till en lägre nivå under året för att sedan öka igen mot slutet av året. Detta gav ett högre sjuktal totalt för 2022 och visar på att pandemin fortsatt har betydande påverkan för sjuktalen.

Pandemin har hittills framförallt gett effekterna i form av en ökad korttidsfrånvaro. 2022 ses även att andra verksamheter, som tidigare haft låga sjuktal tenderar att öka.

Den höga korttidsfrånvaron i regionens verksamheter är den viktigaste faktorn att fokusera kring, då längre sjukskrivningar nästan alltid föregås av korttidsfrånvaro. Effekter av en ökad arbetsbelastning, minskad återhämtning samt hemarbete behöver följas över tid och sjuktalets utveckling framåt är därför av största vikt att fortsatt följa, analysera, åtgärda och förebygga. Insatser för återhämtning och anpassningsmöjligheter är nödvändiga att prioritera framåt.

SJUKFRÅNVARO MÅNADSVIS 2019-2022, %

Sjuktalet för 2022 visar på höga sjuktal under årets första två månader. Sedan ligger sjuktalet på en mer normal nivå med undantag för december månad där sjukfrånvaron ökar igen.

SJUKFRÅNVARO PER FÖRVALTNING 2020-2022, %

Sjuktalet för Region Gotland ökar jämfört med föregående år och fem av sex förvaltningar har högre sjuktal. Det högsta sjuktalet finns inom socialförvaltningen.

Förväntad utveckling

GLOBALISERING

Ökad oro i världen skapar osäkerheter framåt. Effekter och konsekvenser av pandemin måste fortsatt bevakas och hanteras samtidigt som säkerhetsläget är försämrat. God omvärldsbevakning och intern fak-tainsamling, analys, kommunikation och dialoger är viktiga förmågor för att förhålla sig till omvärlden på ett resilient sätt. Beredskap måste byggas upp för att kunna hantera åtgärder, behov av snabba förändringar och flyktingströmmar. Förändringar i lagstiftning och statlig styrning förväntas och regionen behöver särskilt beakta utvecklingen inom brottsförebyggande arbete och säkerhetsskydd.

SAMHÄLLSEKONOMI OCH BEFOLKNING

Den höga inflationen, liksom den snabba ränteuppgången, ger stora negativa effekter för global ekonomi 2023. Den ekonomiska tillväxten fortsätter att mattas av, såväl globalt som i Sverige. För de svenska hushållen blir pris- och ränteuppgången mycket

kännbar och det fulla genomslaget på ekonomin ligger framför oss. Under 2023 väntas inflationen sjunka, bland annat som en följd av sjunkande energipriser. Sjunkande inflation innebär dock inte sjunkande priser. Bestående höga prisnivåer medför en varaktigt urholkning av realinkomsterna. Hittills har svensk arbetsmarknad stått sig stark men tecken på försvagning börjar nu skönjas. Hur mycket sysselsättningen kommer att dämpas i nedgången blir avgörande för konjunkturen framöver.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömer i februari 2023 att den underliggande skatteunderlagstillväxten förväntas bli 3,7 % 2023. Det är lägre än 2022 och lägre än genomsnittet de senaste 10 åren. Den höga inflationen påverkar skatteunderlaget på flera sätt, bland annat stiger pensionerna till följd av ett högre prisbasbelopp. Den stora effekten kommer dock genom att skatteunderlagets köpkraft urholkas. Tillväxten för det reala skatteunderlaget kommer framåt att räcka till endast små ökningar av verksamhetsvolymen.

En viktig faktor för ökningen av skatteintäkter och generella bidrag är befolkningsutvecklingen. Dels ökar skatteunderlaget, dels bidrar de olika åldersgrupperna på olika sätt inom utjämningsystemen. För Gotlands del ser befolkningsprognosen positiv ut. Befolkningen ökar varje år framåt. Enligt den senaste prognosen från februari 2022 kommer Gotlands befolkning öka till drygt 66 000 invånare 2031. Problematiken är fördelningen av befolkningen i olika åldersgrupper. Som syns i tabellen så kommer andelen 65+ att öka från 27 % till 29 % samtidigt som andelen i arbetsför ålder minskar. Det betyder att det finns ett kostnadstryck till följd av demografiska förändringar som kommer att kräva både tillskott av resurser men också ställa krav på ökad effektivisering. Kompetensförsörjningsutmaningen blir också särskilt tydlig. För att öka skatteunderlaget och klara kompetensförsörjningen behöver fortsatta satsningar göras för att öka andelen befolkning i arbetsför ålder.

PROGNOS BEFOLKNINGSUTVECKLING 2022-2031

	Utfall 2022	Andel av befolkning, %	Prognos 2031	Andel av befolkning, %
0-18 år	11 839	19,4	12 411	18,7
19-64 år	32 943	53,8	34 984	52,7
65+	16 391	26,8	18 990	28,6
Summa	61 173	100,0	66 384	100,0

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

En av de största utmaningarna framåt är att klara kompetensförsörjningen för offentlig sektor. Idag arbetar cirka 25 % av arbetskraften i välfärden. SKR:s beräkningar visar att med oförändrad personaltäthet skulle kommuner och regioner behöva anställa 54 % av den samlade arbetskraften framåt givet oförändrad personaltäthet och demografiska behov. Det betyder att det inte kommer att vara möjligt att bibehålla dagens personaltäthet för vare sig kommunsektorn, staten eller näringslivet.

Verksamheterna ser redan nu stora svårigheter att hitta ersättare för de medarbetare som går i pension samt ser utmaningar i att rekrytera utifrån förändrade behov. För att stå sig i den hårda konkurrensen om arbetskraft behöver regionen fortsätta att vara en attraktiv arbetsgivare. Det är centralt både för att nå framtida medarbetare och nya grupper, men också för att nuvarande medarbetare ska utvecklas, vara engagerade och göra ett bra jobb. Den demografiska utmaningen på Gotland med färre i arbetsför ålder innebär att vi behöver hitta andra arbets sätt för att fullfölja vårt uppdrag. Rätt kompetens är avgörande för förmågan att

uppnå uppsatta mål med hög kvalitet och för att organisationen ska utvecklas mot framtiden. För att möta utmaningarna pågår ett aktivt arbete både centralt och i respektive förvaltning utifrån framtagna kompetensförsörjningsplaner.

INVESTERINGAR

Investeringsplaneringen till och med 2027 för Region Gotlands nämnder omfattar 3,3 mdkr, varav knappt 700 mnkr avser investeringar inom vatten- och avlopp samt avfall. Förutom dessa planeras ett nytt badhus, två nya äldreboenden, ny skola på A7-området i Visby, två nya idrottshallar, beläggningsprogram för gator och vägar samt fastighetsinvesteringar. I den långsiktiga investeringsplanen fram till 2032 finns ytterligare behov av äldreboenden, ny skola samt omfattande ombyggnader av flera förskolor och skolor. Dessutom pågår ett flertal utredningar kring sjukhuset och vårdens långsiktiga lokalförsörjning. Regionens bostadsbolag Gotlandshem har under samma period behov av att göra stora investeringar i underhåll av fastigheter, samtidigt som behovet av nyproduktion av hyresrätter är stort. För att klara av de stora investeringsvolymerna för koncernen

krävs en god planering samt att resultatnivåerna framöver är minst i nivå med det finansiella målet på 2 % av nettokostnaden.

EKONOMISK PLANERING

Den snabba återhämtningen av svensk ekonomi som pågått under 2021 och 2022 har medfört ett gott ekonomiskt utgångsläge. Den höga inflationen och den förestående lågkonjunkturen innebär dock att kostnaderna ökar mycket mer än normalt samtidigt som intäkterna inte ökar i lika snabb takt som tidigare. Under perioden 2022-2024 har beslut tagits om att genomföra effektiviseringar i verksamheterna på sammanlagt 150 mnkr. Genomförandet koncentreras kring områdena inköp, bemanning, digitalisering och lokaler. Men även andra besparingar kommer att behöva genomföras för att klara nivån på 150 mnkr. Trots dessa beslutade effektiviseringar är kostnadsnivån framåt för hög i förhållande till intäkterna. Hur konjunkturen utvecklar sig och i vilken utsträckning staten skjuter till ytterligare bidrag till kommuner och regioner är avgörande för hur stora effektiviseringar som kommer att krävas.

EKONOMISK PLANERING FÖR PLANPERIODEN

	Utfall 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Verksamhetens nettokostnad, mnkr	-5 978	-6 258	-6 569	-6 721
Skatteintäkter och generella bidrag, mnkr	6 297	6 467	6 747	7 007
Finansnetto, mnkr	-82	-113	-100	-61
Årets resultat, mnkr	237	96	78	225
Investeringar, mnkr	438	611	803	684
Låneskuld, mnkr	385	380	420	515
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser, %	10,7	12,2	12,6	15,8
Egenfinansiering av totala investeringar, %	150	105	78	93
Resultat i förhållande till verksamhetens nettokostnad, %	3,9	1,5	1,2	3,3

Resultatnivåerna för 2023 och 2024 är lägre än det finansiella målet på 2 %. Finansnettot är mycket högt till följd av ökade räntekostnader på pensioner. Den planerade investeringsnivån är hög i förhållande till budgeterat resultat vilket innebär att låneskulden ser ut att öka mot slutet av perioden.

Foto: Region Gotland

Ekonomisk redovisning

Ekonomisk redovisning är en fördjupad informationsdel kring kommunkoncernen samt Region Gotlands ekonomi. Här presenteras drift- och investeringsredovisning, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och tillhörande noter för Region Gotland. Mer ekonomisk information hittar du i förvaltningsberättelsen.

Alléskolan byggs om. Den befintliga skolbyggnaden rivs och en ny byggs på samma plats. Byggprojektet handlar om en nybyggnation på cirka 4 000 kvadratmeter fördelat på tre våningsplan. Inflyttningen är beräknad till höstterminen 2024.

Driftredovisning

DRIFTBUDGET OCH DRIFTREDOVISNING

Regionfullmäktige tilldelar nämnderna nettoanslag för att bedriva sin verksamhet. Nettoanslagen binds av fullmäktige på nämndnivå. Omdisponering samt tilläggsanslag kan beslutas av regionfullmäktige under året.

Nämnderna fördelar nettoanslaget i sin internbudget. Fördelningen sker brutto uppdelat på intäkter och kostnader. Anslagen binds på organisations- eller verksamhetsnivå och får under året omfördelas av nämnd. För överföring av över- respektive underskott mellan budgetår gäller att 75 % av överskottet och hela underskottet medförs till kommande år. Resultatöverföringen ligger som en del av regionens

eget kapital men uppdelat per nämnd. Nämnden ansvarar för hur det egna kapitalet används och efter nämndbeslut sker tilläggsbudgetering. Underskott ska balanseras inom tre år.

Personalomkostnader i form av sociala avgifter och pensioner redovisas som ett personalomkostnadspålägg i driftredovisningen. Pålägget uppgår till 39,7 %. Kapitalkostnader består av planerlig avskrivning samt internränta och belastar de verksamheter som nyttjar immateriella och materiella anläggningstillgångar. Internräntan sänktes från 1,5 % år 2021 till 1,0 % år 2022. Gemensamma kostnader som interndebiteras är främst hyreskostnader, måltider, försörjning samt vissa IT kostnader.

I driftredovisningen ingår både interna och externa intäkter och kostnader medan det i resultaträkningen endast ingår externa poster. I kolumnerna för intäkter och kostnader i tabellen nedan ingår interna poster och kan därför inte stämmas av mot resultaträkningens rader för verksamhetens intäkter respektive kostnader. Verksamhetens nettoutfall i driftredovisningen motsvarar däremot verksamhetens nettokostnader i resultaträkningen. Poster som finns i resultaträkningen men inte i driftredovisningen är skatteintäkter, generella statsbidrag samt finansiella intäkter och kostnader och eventuellt extraordinära poster.

Kommentarer till nämndernas utfall lämnas i förvaltningsberättelsen.

Foto: Region Gotland

Innovativa lösningar för parkskötsel, renhållning och slätter. Region Gotland satsade på hästdragen slätterbalk för att främja den biologiska mångfalden med hästar tillsammans med ägaren Ellen Norrby.

NÄMNDERNAS INTÄKTER OCH KOSTNADER 2022, mnkr

	Intäkter	Kostnader	Netto	Nettobudget	Netto- avvikelse	Netto- kostnader i % av budget	Netto- avvikelse 2021
Regionstyrelse	257	-828	-571	-575	4	99,3	22
Teknisk nämnd	1 433	-1 660	-227	-227	0	100,0	-11
Miljö- och byggnämnd	66	-112	-46	-41	-5	112,2	-6
Barn- och utbildningsnämnd	873	-2 166	-1 293	-1 307	14	98,9	-9
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	260	-595	-335	-347	12	96,5	5
Socialnämnd	863	-2 335	-1 472	-1 518	46	97,0	39
Hälso- och sjukvårdsnämnd	917	-2 833	-1 916	-1 932	16	99,2	14
Summa	4 669	-10 529	-5 860	-5 947	87	98,5	54
Finansförvaltning	46	-164	-118	-88	-30		-144
Summa inklusive finansförvaltning	4 715	-10 693	-5 978	-6 035	57		-90

FÖRÄNDRINGAR I BUDGET 2022

Den snabba konjunkturuppgången har inneburit att prognosen för skatteintäkterna reviderats upp under innevarande år.

Budgeten för skatteintäkter utökades med 130 mnkr som en följd av detta.

Regionfullmäktige har under året beslutat om flera tilläggsanslag till nämnderna.

De flesta tilläggsanslag kan kopplas till stödåtgärder men det finns också tilläggsanslag som kopplas till förändrade behov i nämndernas verksamheter. Nämnderna har beslutat att använda 7,9 mnkr av eget kapital.

TILLÄGGSANSLAG KOPPLADE TILL STÖDÅTGÄRDER, mnkr

NÄMND	Avser	Beslut	Belopp
Regionstyrelsen	Återstartsåtgärder efter coronapandemin (näringsliv, kultur och fritid)	2022-04-25	3,3
Regionstyrelsen	Begäran om tilläggsanslag för tillfälliga stödåtgärder samt medarbetaruppskattning och arbetsmiljö	2022-12-12	37,9
Regionstyrelsen	Föreningsstöd med anledning av ökade elkostnader	2022-11-21	9,3
Miljö- och byggnämnd	Återstartsåtgärder efter coronapandemin (halv avgift för alkoholtillsyn)	2022-04-25	1,0
Miljö- och byggnämnd	Temporärt verksamhetsbidrag lantbruk	2022-09-19	2,0
Tekniska nämnden	Återstartsåtgärder efter coronapandemin (halv avgift för uteserveringar, markupplåtelse för uthyrningsverksamhet kopplat till besöksnäringen)	2022-04-25	1,0
Summa			54,5

TILLÄGGSANSLAG KOPPLADE TILL FÖRÄNDRADE BEHOV, mnkr

Miljö- och byggnämnd	Ökade resurser till plan och bygg	2022-06-20	2,8
Teknisk nämnd	Exploatering enligt nya redovisningsprinciper	2022-06-20	14,1
Barn- och utbildningsnämnd	Ökat elevflöde jämfört med budget	2022-05-24	8,6
Barn- och utbildningsnämnd	Begäran om tilläggsanslag barn- och utbildningsnämnden, ökat elevantal och kostnader för skolskjuss	2022-11-21	5,5
Hälso- och sjukvårdsnämnd	Begäran om tilläggsanslag hälso- och sjukvårdsnämnden	2022-11-21	35,0
Summa			66,0

NÄMNDERNAS BUDGET 2022, mnkr	Ingående budget	Omdisponering	Tilläggsanslag	Nyttjande av eget kapital	Utgående budget
Regionstyrelse	523		51	1	575
Teknisk nämnd	212		15		227
Miljö- och byggnämnd	35		6		41
Barn- och utbildningsnämnd	1 290		14	3	1 307
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	343			4	347
Socialnämnd	1 518				1 518
Hälso- och sjukvårdsnämnd	1 897		35		1 932
Summa	5 818	0	121	8	5 947

BUDGET OCH UTFALL PER VERKSAMHET 2022, mnkr	Budget intäkter	Bokslut intäkter	Budget kostnader	Bokslut kostnader	Budget netto	Bokslut netto	Netto-avvikelse
1 Politisk verksamhet	7	7	-76	-69	-69	-62	6
11 Nämnd- och styrelseverksamhet	0	0	-27	-24	-27	-24	3
12 Stöd till politiska partier	0	0	-10	-9	-10	-9	1
13 Revision	0	0	-4	-4	-4	-4	0
14 Nämndadministration	0	0	-11	-11	-11	-11	0
15 Övrig politisk verksamhet	7	7	-23	-22	-16	-15	2
2 Infrastruktur, skydd mm	252	278	-536	-563	-284	-286	-2
20 Infrastruktur, skydd mm	14	12	-26	-18	-12	-6	6
21 Fysisk o teknisk planering	41	36	-64	-65	-23	-29	-6
22 Teknisk verksamhet	101	115	-105	-110	-4	5	9
23 Särskilda uppdrag skattefinansierade	2	2	-16	-15	-14	-13	1
24 Gatu- och Väghållning	21	32	-80	-94	-59	-63	-3
25 Parkverksamhet	31	34	-57	-59	-25	-26	-1
26 Näringslivsfrämjande åtgärder	11	17	-83	-86	-72	-69	3
27 Miljö- och hälsoskydd	17	15	-33	-32	-16	-17	-1
28 Räddningstjänst	11	13	-69	-80	-57	-67	-10
29 Övrig infrastruktur	2	2	-4	-5	-2	-2	0

EKONOMISK REDOVISNING

BUDGET OCH UTFALL
PER VERKSAMHET 2022, mnkr (forts.)

	Budget intäkter	Bokslut intäkter	Budget kostnader	Bokslut kostnader	Budget netto	Bokslut netto	Netto- avvikelse
3 Fritid och kultur	58	64	-246	-248	-188	-185	4
30 Kultur och fritidsverksamhet	0	1	-4	-5	-4	-4	0
31 Kulturverksamhet	32	35	-81	-83	-49	-48	0
32 Fenomenalen Sience Center	4	4	-4	-4	0	0	0
35 Biblioteksverksamhet	6	9	-32	-35	-26	-26	0
36 Fritidsverksamhet	9	9	-80	-82	-71	-73	-2
38 Ungdomsverksamhet	4	2	-23	-18	-19	-15	4
39 Kulturskolan	3	3	-22	-21	-19	-18	1
4 Pedagogisk verksamhet	1 048	1 089	-2 626	-2 649	-1 578	-1 560	19
40 Central administration	2	8	-75	-42	-73	-34	39
41 Förskola	290	305	-645	-658	-355	-353	1
42 Pedagogisk omsorg	0	0	-1	-1	-1	-1	0
43 Fritidshem	99	98	-186	-195	-88	-97	-9
44 Förskoleklass	28	31	-70	-76	-42	-45	-3
45 Obligatoriska skolan	408	422	-1 113	-1 143	-705	-721	-15
46 Gymnasieutbildning	154	152	-418	-411	-265	-259	6
47 Vuxenutbildning	37	39	-68	-69	-30	-30	0
48 Uppdragsutbildning	0	0	-1	0	-1	0	1
49 Folkhögskola	30	33	-49	-54	-19	-20	-2
5 Vård och omsorg	780	856	-2 295	-2 320	-1 515	-1 463	51
51 Gemensamt socialförvaltningen	4	16	-39	-44	-35	-28	7
52 Vård och omsorg enligt socialtjänstlagen	557	613	-1 463	-1 453	-906	-840	67
53 Insatser enligt LSS	214	210	-476	-505	-262	-296	-34
54 Individ och familjeomsorg	5	16	-279	-282	-274	-266	8
55 Handläggning	0	0	-28	-27	-28	-27	1
59 Bostadspolitiska frågor	0	0	-10	-7	-10	-7	2
6 Särskilt riktade insatser	46	42	-74	-73	-28	-32	-3
61 Flyktningmottagning	11	9	-12	-15	-1	-6	-5
62 Arbetsmarknadsåtgärder	34	32	-62	-58	-28	-26	2
7 Affärsverksamhet	466	502	-580	-643	-114	-141	-27
71 Näringsliv och bostäder	32	40	-28	-37	4	3	-1
72 Hamnverksamhet	84	86	-89	-90	-5	-4	1
73 Buss- och biltrafik	21	16	-133	-146	-112	-130	-18
74 Vatten och avlopp	220	245	-220	-238	0	6	6
75 Avfallshantering	108	116	-108	-132	0	-16	-16
8 Hälso- och sjukvård	698	917	-2 628	-2 832	-1 930	-1 915	15
80 Primärvård	179	184	-366	-406	-187	-222	-35
81 Somatisk specialistvård	63	98	-937	-1 103	-874	-1 005	-131
82 Psykiatrisk specialistvård	4	7	-136	-133	-133	-126	7
83 Tandvård	68	66	-96	-99	-28	-33	-5
84 Övrig hälso- och sjukvård	228	266	-391	-438	-163	-172	-9
85 Medicinsk service	48	63	-241	-291	-193	-228	-35
86 Försörjningsverksamhet	11	18	-152	-166	-141	-147	-6
87 Administrativ service	97	215	-309	-195	-212	19	232
9 Gemensam verksamhet	837	914	-1 078	-1 141	-241	-227	14
92 Regiongemensam administration	35	41	-271	-269	-236	-228	8
94 Fastighetsförvaltning	468	512	-473	-518	-5	-6	-1
97 Försörjningsverksamhet	333	361	-333	-354	0	7	7
Summa nämnder	4 191	4 669	-10 138	-10 539	-5 947	-5 870	77
99 Finansförvaltning	30	46	-118	-154	-88	-108	-20
Summa nämnder inklusive finansförvaltning	4 221	4 715	-10 256	-10 693	-6 035	-5 978	57

Investerings- och exploateringsredovisning

INVESTERINGSBUDGET OCH INVESTERINGSREDOVISNING

Investeringarna i koncernen uppgick till 612 mnkr (484 mnkr, 2021). Region Gotlands investeringar uppgick till 438 mnkr (424 mnkr, 2021). Inkomster från försäljning av materiella tillgångar uppgick till 37 mnkr för regionen och 159 mnkr för koncernen.

Region Gotlands investeringsbudget inklusive kompletteringsbudget och tilläggsanslag var 1 249 mnkr. I investeringsbudgeten ingår infrastrukturinvesteringar i exploateringsområden med 72 mnkr. Under året har tilläggsanslag beviljats med 78 mnkr för investeringar i fastigheter (exempelvis Väskinde förskola, Visby lasarett, Högbysskolan), hamn, parkering, fordon och medicinskt teknisk utrustning. Regionfullmäktige har inte tagit beslut om några investeringar i bolagen.

Budgetavvikelsen var 811 mnkr och innebär att 35 % av budgeten utnyttjades. En stor del av den utnyttjade investeringsbudgeten kommer sannolikt att bli kompletteringsbudgeterad till 2023.

Under den senaste 5-årsperioden har i genomsnitt cirka 49 % av investeringsbudgeten använts per år och en stor del av budgeten som inte använts har sedan kompletteringsbudgeterats till följande år. Den totala årliga investeringsbudgeten ligger på en för hög nivå för att både klara av att genomföra och finansiera. En hårdare prioritering behöver ske samtidigt som investeringsprojekten behöver fördelas över en längre tidsperiod.

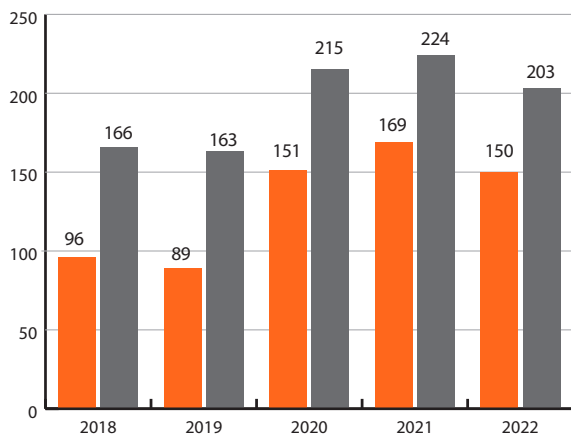
Under året har omfattande investeringar gjorts i vatten- och avloppsanläggningar med 114 mnkr. Infrastrukturinvesteringar i gator, vägar, parker och hamn uppgår till 82 mnkr. Investeringar i verksamhetslokaler gjordes med 170 mnkr, bland annat Södervärnskolan 49 mnkr, Visby lasarett 21 mnkr och Korpen vård- och omsorgslokaler 19 mnkr. Investeringar i maskiner, inventarier, IT och medicinteknik summerades till 93 mnkr.

EXPLOATERINGSBUDGET OCH EXPLOATERINGSREDOVISNING

Exploateringsbudgeten uppgår totalt till 188 mnkr. Under året har investeringar i infrastruktur gjorts med 14 mnkr i Visby avseende gator, gång- och cykelvägar samt park i områdena Visborg och Artilleriet.

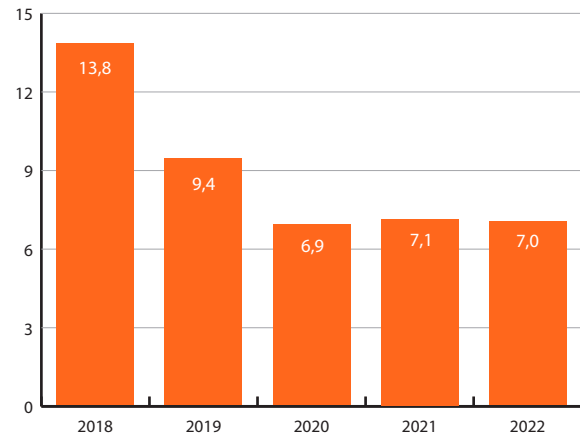
EGENFINANSIERING AV INVESTERINGAR

Ett av Region Gotlands finansiella mål är att investeringar i skattefinansierad verksamhet ska vara egenfinansierade till 100 % och innebär att kassaflödet från den löpande verksamheten räcker till för att finansiera investeringarna. Investeringarna har med god marginal egenfinansierats. Egenfinansieringen av samtliga investeringar var 150 % totalt. För de skattefinansierade investeringarna var egenfinansieringen 203 % vilket överträffar målet på 100 %. Att andelen egenfinansiering är hög och stabil är långsiktigt viktigt för Region Gotlands ekonomi. En egenfinansiering som uppgår till minst 100 % stärker den ekonomiska ställningen.

EGENFINANSIERING AV INVESTERINGAR 2018-2022, %

En egenfinansieringsgrad på 100 % innebär att kassaflödet från den löpande verksamheten är lika stort som investeringsutgifterna. Under perioden har målet att egenfinansiera investeringar i skattefinansierad verksamhet uppnåtts de senaste fem åren. Bra resultatnivåer och vinster från fastighetsförsäljningar har möjliggjort detta.

INVESTERINGSVOLYM 2018-2022, %

Investeringsvolym kan mätas som investeringsutgifternas andel av skatteintäkter och generella bidrag. Andelen har legat kring 7 % de tre senaste åren. Kommunsektorns genomsnitt för riket låg 2021 på 11 % i investeringsvolym.

- Egenfinansiering av investeringar i skattefinansierad verksamhet
- Egenfinansiering av samtliga investeringar

EKONOMISK REDOVISNING

NETTOINVESTERING PER HUVUDVERKSAMHET, mnkr	2022	2021	2020	2019	2018	Summa	Andel av summa, %
Infrastruktur, skydd, hamn m m	82	69	94	95	226	566	23
Fritid och kultur	13	29	3	3	9	57	2
Pedagogisk verksamhet	94	77	75	70	89	405	17
Vård och omsorg	28	63	15	7	6	119	5
Avgiftsfinansierad verksamhet; vatten och avlopp samt avfall	115	103	116	226	297	857	35
Hälso- och sjukvård	76	52	50	73	53	304	12
Gemensam verksamhet	30	31	35	23	23	142	6
Summa	438	424	388	497	703	2 450	100

Under de senaste fem åren har hamninvesteringar, investeringar inom skolan och VA-investeringar dominerat regionens investeringsverksamhet. 23 % av investeringsvolymen har varit hamn och infrastruktur, 35 % har varit vatten och avlopp samt avfall och 17 % har avsett utbildningsverksamhet. De största projekten har varit kryssningskaj, bräckvattenverk, reningsverk samt ledningsnät för vatten- och avlopp på södra Gotland.

INVESTERINGAR INKL. EXPLOATERINGAR PER NÄMND 2022, mnkr

	Budget 2022	varav tilläggsanslag	Utfall 2022
Regionstyrelse/Regionstyrelseförvaltning	105	5	20
Regionstyrelse/Räddningstjänst	13		8
Miljö- och byggnämnd	1		1
Teknisk nämnd	1 105	60	351
varav			
- vatten- och avlopp samt avfall	299		115
- andra nämnder	411	32	160
Barn- och utbildningsnämnd	14	1	14
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	13	2	5
Socialnämnd	56		1
Hälso- och sjukvårdsnämnd	59	10	38
Summa	1 366	78	438
varav	72		14
exploatering anläggningstillgångar			
exploatering omsättningstillgångar	116		0

Den totala budgeten för investeringar och exploatering uppgår till 1 366 mnkr varav 188 mnkr avser exploateringsverksamhet. Tekniska nämnden har cirka 81 % av den totala budgeten. Investeringsutgifterna blev 438 mnkr. Investeringar i vatten- och avlopp och avfall utgjorde 26 % av årets investeringar.

INVESTERINGSPLAN

Planen för år 2023-2027 omfattar investeringar för cirka 3 258 mnkr, varav cirka 834 mnkr avser avgiftsfinansierad verksamhet. Dessutom tillkommer kompletteringsbudget för 2023. Investeringsplanen innehåller investeringar i fastig-

heter bland annat grundskola, badhus, LSS-boende och särskilda boenden för äldre. Investeringar i vatten- och avloppsanläggningar men också IT-investeringar. Investeringarna i den skattefinansierade verksamheten beräknas inte kunna finansieras helt med egna medel för hela

planperioden till följd av stora investeringarna. De totala investeringarna under hela planperioden ligger på en för hög nivå relativt de budgeterade resultaten vilket skulle kräva en förhållandevis stor extern upplåning.

Resultaträkning mnkr

		REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
Verksamhetens intäkter	not 1, 8, 28	1 819	1 724	2 463	2 253
Verksamhetens kostnader	not 2, 8, 28	-7 468	-7 235	-7 867	-7 605
Avskrivningar	not 3	-329	-303	-419	-383
Verksamhetens nettokostnader		-5 978	-5 814	-5 823	-5 735
Skatteintäkter	not 4	4 459	4 191	4 459	4 191
Generella statsbidrag och utjämning	not 5	1 838	1 762	1 838	1 762
Verksamhetens resultat		319	139	474	218
Finansiella intäkter	not 6, 8	17	85	23	75
Finansiella kostnader	not 7, 8	-99	-24	-130	-45
Resultat efter finansiella poster		237	200	367	248
Extraordinära poster		0	0	0	0
Årets resultat	not 20	237	200	367	248

Kassaflödesanalys mnkr

		REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		237	200	367	248
<i>Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster</i>					
Avskrivningar	not 3	329	303	419	383
Avsättningar	not 22, 23	72	208	62	291
Realisationsvinster		-32	-27	-110	-27
Realisationsförluster, utrangering		12	2	12	6
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		618	686	750	901
Förändring av förråd och exploateringsstillgångar (ökn -, minskn +)	not 15, 16	0	24	-12	23
Förändring av kortfristiga fordringar och placeringar (ökn -, minskn +)	not 17, 18	-263	-383	-293	-414
Förändring av kortfristiga skulder (ökn +, minskn -)	not 25	206	1	162	125
Kassaflöde från den löpande verksamheten		561	328	607	635
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella och immateriella anläggningstillgångar		-438	-424	-612	-484
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-1	0	-1	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	not 9	37	31	159	31
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	not 13	0	0	0	0
Finansiell leasing anläggningstillgångar		-4	-4	-4	-4
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-406	-397	-458	-457
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Förändring av långfristiga fordringar (ökn -, minskn +)	not 13	-5	-10	1	-63
Förändring av långfristiga skulder (ökn +, minskn -)	not 24	22	-160	22	-262
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		17	-170	23	-325
ÅRETS KASSAFLÖDE	not 19	172	-239	172	-147

Balansräkning mnkr

		REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
TILLGÅNGAR					
<i>Anläggningstillgångar</i>					
Immateriella anläggningstillgångar	not 10	4	8	4	8
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar	not 11	4 417	4 327	6 791	6 656
Maskiner och inventarier	not 12	392	382	426	421
Övriga materiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Finansiella anläggningstillgångar	not 13	115	109	110	110
Summa anläggningstillgångar		4 928	4 826	7 331	7 195
<i>Bidrag till statlig infrastruktur</i>	not 14	13	13	13	13
<i>Omsättningstillgångar</i>					
Förråd	not 15	29	28	49	36
Exploateringstillgångar	not 16	9	10	9	10
Kortfristiga fordringar	not 17	814	544	999	699
Kortfristiga placeringar	not 18	553	560	553	560
Kassa och bank	not 19	304	132	427	255
Summa omsättningstillgångar		1 709	1 274	2 037	1 560
SUMMA TILLGÅNGAR		6 650	6 113	9 381	8 768
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
<i>Eget kapital</i>					
Årets resultat	not 20	237	200	367	248
Resultatutjämningsreserv		364	178	364	178
Övrigt eget kapital	not 20, 21	2 273	2 259	3 142	3 080
Summa eget kapital		2 874	2 637	3 873	3 506
<i>Avsättningar</i>					
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	not 22	1 289	1 224	1 312	1 243
Andra avsättningar	not 23	166	159	304	311
Summa avsättningar		1 455	1 383	1 616	1 554
<i>Skulder</i>					
Långfristiga skulder	not 24	1 000	978	2 348	2 326
Kortfristiga skulder	not 25	1 321	1 115	1 544	1 382
Summa skulder		2 321	2 093	3 892	3 708
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		6 650	6 113	9 381	8 768
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter		0	0	0	0
<i>Ansvarförbindelser</i>					
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	not 27	2 163	2 229	2 163	2 229
Borgensförbindelser	not 26, 29	1 274	1 374	1 274	1 374
Framtida leasingkostnader	not 28	20	21	27	30

Noter

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 1 – VERKSAMHETENS INTÄKTER, mnkr				
Försäljning varor och tjänster	117	109	460	439
Avgifter och taxor	595	548	816	731
Hyror och arrenden	130	114	130	114
Driftbidrag från staten	831	764	831	764
Övriga bidrag och ersättningar	18	18	18	18
Reavinster	32	27	110	27
Exploateringsintäkter	10	65	10	65
Övriga intäkter	86	79	88	95
Summa verksamhetens intäkter	1 819	1 724	2 463	2 253

Bidrag och ersättningar från staten utgör 46 % av verksamhetens intäkter (44 %, 2021).

Bidrag som avser flera redovisningsperioder intäktsredovisas i de perioder som bidraget avser.

Statsbidraget för läkemedel redovisas bland verksamhetens intäkter då det är en kostnadsersättning för de läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen. Statsbidraget för läkemedelsförmånen uppgår till 223 mnkr (205 mnkr, 2021).

En rättelse av fel avseende ersättning för höga sjuklönekostnader 2021 har gjorts och driftbidrag från staten har reducerats med 16 mnkr.

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 2 – VERKSAMHETENS KOSTNADER, mnkr				
Material, inventarier	-117	-146	-212	-204
Bidrag, transfereringar	-251	-249	-251	-249
Köp av huvudverksamhet	-1 323	-1 225	-1 368	-1 255
Konsulter	-77	-66	-84	-74
Tillfälligt inhyrd personal	-168	-107	-168	-107
Löner och sociala avgifter	-3 691	-3 617	-3 788	-3 710
Pensioner, löneskatt	-403	-469	-410	-474
Lokal- och fastighetskostnader	-261	-223	-266	-227
Bränsle och energi	-91	-82	-94	-84
Förbrukningsmaterial	-526	-469	-528	-473
Transporter och resor	-152	-127	-156	-130
Övriga köpta tjänster	-183	-199	-184	-199
Reaförlust, utrantering tillgångar	-12	-2	-12	-6
Exploateringsutgifter	-1	-11	-1	-11
Övriga verksamhetskostnader	-212	-243	-352	-372
Skatt i bolagen	0	0	7	-30
Summa verksamhetens kostnader	-7 468	-7 235	-7 867	-7 605

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 3 – AVSKRIVNINGAR, mnkr				
Avskrivningar immateriella tillgångar	-4	-6	-4	-6
Avskrivningar byggnader, tekniska anläggningar	-237	-211	-330	-278
Avskrivningar maskiner och inventarier	-88	-86	-96	-119
Nedskrivning av anläggningstillgångar	0	0	-8	-19
Återföring nedskrivning av anläggningstillgångar	0	0	19	39
Summa avskrivningar	-329	-303	-419	-383

Värdeprövning har gjorts för samtliga fastigheter som ägs av AB Gotlandshem. Detta har lett till att nedskrivningar sker på vissa fastigheter på grund av att bedömt värde understigit bokfört värde. Medan för andra fastigheter har det istället medfört vissa värdeökningar.

I rådande ekonomiska läge är den generella trenden minskade avkastningskrav på fastigheter, i synnerhet utanför Visby.

Detta har medfört att bedömt värde på Gotlandshems fastighetsbestånd har ökat i jämförelse med föregående år.

För att bedöma nedskrivningsbehov beräknar Gotlandshem ett återvinningsvärde baserat på nettoförsäljningsvärde.

Nettoförsäljningsvärdet för byggnader/mark har beräknats via en intern värderingsmodell med beräkning av objektets avkastningsvärde baserat på kassaflödesanalys med marknadsanpassade parametrar.

EKONOMISK REDOVISNING

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 4 – SKATTEINTÄKTER, mnkr				
Kommunalskatt, preliminär	4 315	4 066	4 315	4 066
Slutavräkning	31	17	31	17
Prognos slutavräkning	113	108	113	108
Summa skatteintäkter	4 459	4 191	4 459	4 191

NOT 5 – STATSBI DRAG OCH UTJÄMNING, mnkr				
Inkomstutjämning	1 285	1 172	1 285	1 172
Strukturbidrag	167	164	167	164
LSS-utjämning	-1	3	-1	3
Fastighetsavgift	182	177	182	177
Generella statsbidrag	30	36	30	36
Kostnadsutjämning	-33	-10	-33	-10
Regleringsavgift/-bidrag	208	220	208	220
Summa statsbidrag och utjämning	1 838	1 762	1 838	1 762

NOT 6 – FINANSIELLA INTÄKTER, mnkr				
Utdelning aktier och andelar	6	11	1	1
Ränteintäkter	4	2	13	2
Vinst avyttr finansiella tillgångar	1	0	1	0
Orealiserade vinster värdepapper	1	67	1	67
Övriga finansiella intäkter	5	5	7	5
Summa finansiella intäkter	17	85	23	75

NOT 7 – FINANSIELLA KOSTNADER, mnkr				
Räntekostnad långfristiga lån	-6	-6	-28	-18
Räntekostnad kortfristiga lån	-7	-2	-12	-7
Räntekostnad pensioner	-25	-15	-25	-15
Förlust avyttr finansiella tillgångar	-29	0	-29	0
Orealiserade förluster värdepapper	-29	0	-29	0
Övriga finansiella kostnader	-3	-1	-7	-5
Summa finansiella kostnader	-99	-24	-130	-45

NOT 8 – JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER, mnkr				
Reavinster	32	27	110	27
Exploateringsintäkter	10	65	10	65
Orealiserade vinster värdepapper	1	67	1	67
Realiserade vinster värdepapper	1	0	1	0
Summa jämförelsestörande intäkter	44	159	122	159
Reaförluster, utrangering anläggningstillgångar	-12	-2	-12	-6
Exploateringsutgifter sålda tomter	-1	-11	-1	-11
Avsättning deponier, marksanering	-20	-67	-20	-67
Avsättning pensioner, ändrad livslängd	0	-67	0	-67
Nedskrivning av anläggningstillgångar, netto	0	0	0	20
Värdereglering exploateringstillgångar	0	-40	0	-40
Orealiserade förluster värdepapper	-29	0	-29	0
Realiserade förluster värdepapper	-29	0	-29	0
Summa jämförelsestörande kostnader	-91	-187	-91	-171
Summa jämförelsestörande poster	-47	-28	31	-12

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 9 – FÖRSÄLJNING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, mnkr				
Fastigheter och mark	37	31	159	31
Summa	37	31	159	31

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 10 – IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, mnkr				
Redovisat värde vid årets början	8	14	8	14
Justeringspost/omklassificering	0	0	0	0
Årets avskrivningar	-4	-6	-4	-6
Årets investeringar	0	0	0	0
Årets avyttringar, utrangeringar och nedskrivningar	0	0	0	0
Redovisat värde vid årets slut	4	8	4	8
Anskaffningsvärde	102	102	102	102
Ackumulerade avskrivningar	-98	-94	-98	-94
Redovisat värde vid årets slut	4	8	4	8
varav				
IT-system externt förvärvade	4	8	4	8
IT-system internt upparbetade	0	0	0	0
Avskrivningstider, år	3-5	3-5	3-5	3-5

Linjär avskrivning tillämpas. Gräns för investering är ett prisbasbelopp och nyttjandeperiod minst tre år.

För mer information om värdering och nyttjandeperioder se not 32 redovisningsprinciper.

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 11 – MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR, mnkr				
Redovisat värde vid årets början	4 327	4 210	6 656	6 559
Justeringspost/omklassificering exploatering	0	0	-2	0
Årets avskrivningar	-237	-211	-311	-304
Årets investeringar	345	335	406	392
Årets avyttringar, utrangeringar och nedskrivningar	-18	-7	42	9
Redovisat värde vid årets slut	4 417	4 327	6 791	6 656
Anskaffningsvärde	7 688	7 361	11 581	11 175
Ackumulerade avskrivningar	-3 271	-3 034	-4 791	-4 519
Redovisat värde vid årets slut	4 417	4 327	6 790	6 656
varav				
Markreserv	92	91	178	184
Verksamhetsfastigheter	1 945	1 912	1 969	1 939
Fastigheter affärsverksamhet	2 028	1 989	3 651	3 711
Publika fastigheter	335	317	464	324
Fastigheter annan verksamhet	17	18	528	498
Summa	4 417	4 327	6 790	6 656
Avskrivningstider, år	10-60	10-60	10-60	10-60
Genomsnittlig avskrivningstid, år	32,1	34,5	36,7	36,2

Linjär avskrivning tillämpas. Gräns för investering är ett prisbasbelopp och nyttjandeperiod minst tre år.

Ränteutgifter aktiveras inte. För mer information om värdering och nyttjandeperioder se not 32 redovisningsprinciper.

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 12 – MASKINER OCH INVENTARIER, mnkr				
Redovisat värde vid årets början	382	374	421	417
Justeringspost/omklassificering pågående	0	0	2	2
Årets avskrivningar	-81	-78	-89	-86
Årets investeringar	92	88	93	90
Finansiell leasing lös egendom	-1	-2	-1	1
Årets avyttringar, utrangeringar och nedskrivningar	0	0	0	-3
Redovisat värde vid årets slut	392	382	426	421
Anskaffningsvärde	1 503	1 412	1 618	1 525
Ackumulerade avskrivningar	-1 111	-1 030	-1 192	-1 104
Redovisat värde vid årets slut	392	382	426	421
<i>varav</i>				
<i>Maskiner</i>	27	30	27	30
<i>Inventarier</i>	291	277	325	316
<i>Transportmedel och speciella anläggningar</i>	47	47	47	47
<i>Finansiell leasing lös egendom</i>	27	28	27	28
Summa	392	382	426	421
Avskrivningstider, år	3-20	3-20	3-20	3-20
Genomsnittlig avskrivningstid, år	18,6	18,1	18,2	17,7

Linjär avskrivning tillämpas. Gräns för investering är ett prisbasbelopp och nyttjandeperiod minst tre år.

Ränteutgifter aktiveras inte. För mer information om värdering och nyttjandeperioder se not 32 redovisningsprinciper.

NOT 13 – FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, mnkr

Aktier i koncernföretag	53	53	1	1
Utlämnade lån	7	9	7	9
Långfristig skattefordran	0	0	47	53
Övrigt	55	47	55	47
Summa	115	109	110	110

NOT 14 – BIDRAG STATLIG INFRASTRUKTUR, mnkr

Bidrag till cirkulationsplats väg 142 Visbyleden	13	13	13	13
--	----	----	----	----

Regionen har genom avtal med trafikverket finansierat en cirkulationsplats på statlig väg. Bidraget upplöses på 25 år.

NOT 15 – FÖRRÅD, mnkr

<i>Inventerat värde</i>				
Hjälpmiddelscentral	19	19	19	19
Varuförsörjning	9	8	9	8
Teknikförvaltningens förråd	1	1	1	1
Förråd bolagen	0	0	20	8
Summa	29	28	49	36

NOT 16 – EXPLOATERINGSTILLGÅNGAR, mnkr

Redovisat värde vid årets början	10	37	10	37
Omklassificering/justering	0	-40	0	-40
Årets exploateringsutgifter	0	24	0	24
Försäljning/avyttring	-1	-11	-1	-11
Redovisat värde vid årets slut	9	10	9	10

En värdering på 40 mnkr har gjorts 2021 för ett antal exploateringsstillgångar som konstaterats ha för höga bokförda värden.

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 17 – KORTFRISTIGA FORDRINGAR, mnkr				
Statsbidragsfordringar	7	7	7	7
Kommunalskattefordringar	206	183	206	183
Kundfordringar	62	58	73	65
Interimsfordringar	474	246	641	385
Mervärdesskatt	60	46	62	46
Övrigt	5	4	10	13
Summa	814	544	999	699

NOT 18 – KORTFRISTIGA PLACERINGAR, mnkr

Pensionsmedel och överlikviditet

Aktiefonder	170	357	170	357
Räntefonder	377	197	377	197
Obligationer	6	6	6	6
Summa	553	560	553	560

Värdering enligt verkligt värde baserat på respektive instruments marknadsvärde på balansdagen.

NOT 19 – KASSA OCH BANK, mnkr

Kassa	0	0	0	0
Bank	304	132	427	255
Summa	304	132	427	255

Regionen har en checkräkningskredit på 300 mnkr som inte var utnyttjad vid bokslutstillfället.

Överskottslikviditet på 100 mnkr har placerats i räntefonder.

NOT 20 – FÖRÄNDRING EGET KAPITAL, mnkr

	Årets resultat	Resultat- utjämningsreserv	Övrigt eget kapital	Summa eget kapital
Region Gotland				
Utgående balans enligt 2021 års årsredovisning	216	178	2 279	2 673
Rättelse av fel				
- Ersättning för höga sjuklönekostnader	-16		-20	-36
Ingående balans 2022 efter rättelse	200	178	2 259	2 637
Kommunkoncernen				
Utgående balans enligt 2021 års årsredovisning	264	178	3 100	3 542
Rättelse av fel				
- Ersättning för höga sjuklönekostnader	-16		-20	-36
Ingående balans 2022 efter rättelse	248	178	3 080	3 506

En rättelse av fel avseende ersättning för höga sjuklönekostnader 2020-2021 har gjorts.

På grund av ett fel i en rapport från HR-systemet har Region Gotland fått för mycket ersättning 2020-2021 från försäkringskassan.

Effekten av rättelsen är att ingående balans 2022 för eget kapital minskat med 36 mnkr och att ingående balans 2022 för kortfristiga skulder ökat med motsvarande belopp på grund av återbetalningsskyldighet.

Jämförelsetal för 2021 har omräknats i balans- och resultaträkning.

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 21 – ÖVRIGT EGET KAPITAL, mnkr				
Pensionsreserv	61	61	61	61
Vatten- och avloppsverksamhet	-2	2	-2	2
Avfallsverksamhet	-14	-8	-14	-8
Övrigt eget kapital	2 228	2 204	3 097	3 025
Redovisat värde vid årets slut	2 273	2 259	3 142	3 080

I balanskravsutredning 2005 respektive 2007 avsattes totalt 60,9 mnkr som en pensionsreserv inom det egna kapitalet. Avsikten är att använda reserveringarna för att matcha motsvarande framtida kostnader.

NOT 22 – AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER, mnkr

Avsättningar för pensioner exkl ÖK-SAP

Ingående avsättning	985	875	1 003	893
Nya förpliktelser under året	81	135	85	136
varav				
- nyintjänad pension	58	60	58	60
- ränte- och basbeloppsuppräknig	24	14	25	15
- ändring försäkringstekniska grunder	0	54	0	54
Övrig post	-1	7	2	7
Årets utbetalningar	-28	-25	-29	-26
Utgående avsättning pensioner exkl ÖK-SAP	1 038	985	1 059	1 003
Löneskatt	252	239	253	240
Utgående avsättning pensioner exkl ÖK-SAP inkl löneskatt	1 289	1 224	1 312	1 243
varav				
- pensionsbehållning	1	1		
- förmånsbestämd pension	1 217	1 153		
- särskild avtalspension	24	23		
- pension till efterlevande	10	10		
- ålderspension	37	37		
- visstidspension	0	0		
Summa	1 289	1 224		
Antal visstidsförordnanden				
Förtroendevalda	1	1		
Tjänstepersoner	0	0		
<i>Ej utlösta visstidspensioner för förtroendevalda har upptagits i ansvarsförbindelsen.</i>				
Utredningsgrad, %	97	97		

NOT 23 – ANDRA AVSÄTTNINGAR, mnkr

Deponier, marksanering, återställning mark

Ingående avsättning	159	88	159	88
Nya avsättningar	20	73	20	73
Övriga förändringar	10	0	10	0
lanspråktaga avsättningar	-23	-2	-23	-2
Utgående avsättning deponier	166	159	166	159
Uppskjuten skatt	0	0	138	152
Summa	166	159	304	311

Avsättningen för deponier beräknas tas i anspråk i samband med att efterbehandlingsåtgärder utförs under en kommande 10-årsperiod. Avsättning för marksanering tas i anspråk inom två år.

Avsättning för återställning av mark tas i anspråk om tre år.

Ytterligare information om osäkerheter och värdering finns i not 32 redovisningsprinciper.

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 24 – LÅNGFRISTIGA SKULDER, mnkr				
Lån i banker och kreditinstitut	380	385	1 590	1 595
Långfristig leasingsskuld	19	21	19	21
Förutbetalda investeringsbidrag	176	183	176	183
Förutbetalda intäkter VA	324	293	324	293
Investeringsfond VA	9	10	9	10
Övriga långfristiga skulder	92	86	230	224
Summa	1 000	978	2 348	2 326

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter överstigande ett prisbasbelopp redovisas som förutbetalda intäkt bland långfristiga skulder och intäktsförs över en tidsperiod som motsvarar genomsnittlig nyttjandeperiod för den/de anläggningstillgångarna de avser finansiera.

Inga emissions- eller transaktionskostnader har förekommit för upptagande av lån.

Långfristig leasingsskuld avser finansiell leasing av fordon.

Lån i banker och kreditinstitut		
Genomsnittlig ränta inkl ränteswappar, %	1,45	1,50
Genomsnittlig ränta exkl ränteswappar, %	0,88	0,23
Genomsnittlig räntebindningstid, år	3,99	4,39
Genomsnittlig räntebindningstid exklusive derivat, år	0,16	0,17
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	2,09	3,08
Lån som förfaller inom		
1 år, %	26,0	26,0
2 år, %	35,0	0,0
3 år, %	13,0	36,0
4 år, %	26,0	13,0
5 år, %	0,0	25,0
Ränteswappar		
Säkrad låneskuld, mnkr	310	310
Marknadsvärde ränteswappar, mnkr	29	-10

Den säkrade posten uppgår till nominellt 385 mnkr där samtliga lån löper med Stibor 3M som räntebas.

Säkringsinstrumentet utgörs av ränteswappar om nominellt 310 mnkr som säkrar 310 mnkr av säkrad post genom att regionen byter rörlig ränta mot fast. I ränteswapparna erhåller regionen Stibor 3M vilket neutraliserar marknadsränteförändringarnas påverkan på 310 Mkr av den säkrade posten. Maximal avvikelse i tid mellan räntebetalningarna på betalad respektive erhållen Stibor 3M är 45 dagar. Refinansieras lånen, swapparna förfaller, förlängs eller nya swappar ingås görs en ny säkringsdokumentation och en ny effektivitetsbedömning genomförs.

Den säkrade posten förväntas förlängas så att den fortlever under säkringsinstrumentets löptid.

Vid balansdagen 2022-12-31 bedöms effektiviteten enligt ovanstående uppfyllt.

Totala räntekostnader för låneskulden inklusive räntederivat var 6 mnkr och exklusive räntederivat 3 mnkr.

Marknadsvärdet visar det belopp som skulle betalas/erhållas om swapavtalen skulle upphöra på bokslutsdagen.

NOT 25 – KORTFRISTIGA SKULDER, mnkr				
Leverantörsskulder	439	201	481	221
Semesterlöneskuld	264	269	266	271
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	527	549	618	631
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	5	5	5	105
Kortfristig skuld finansiell leasing	8	7	8	7
Personalens skatter	65	63	65	66
Redovisad moms	8	11	11	12
Övrigt	5	10	90	69
Summa	1 321	1 115	1 544	1 382

EKONOMISK REDOVISNING

	REGIONEN 2022	REGIONEN 2021	KONCERNEN 2022	KONCERNEN 2021
NOT 26 – BORGENSFÖRBINDELSER, mnkr				
Regionens egna och närstående företag	1 266	1 366	1 266	1 366
Övriga	8	8	8	8
Summa	1 274	1 374	1 274	1 374

Huvuddelen av borgensförbindelsen avser det kommunala bostadsbolaget AB Gotlandshem. Risken att behöva infria borgensförbindelser i regionens egna bolag bedöms vara liten.

Region Gotland har i maj 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner och regioner som per 2022-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomiska förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region Gotlands ansvar enligt ovan nämnda borgensförbindelse, kan noteras att per 2022-12-31 uppgick Kommuninvest i Sveriges AB:s totala förpliktelser till 540 357 mnkr och totala tillgångar till 537 007 mnkr.

Regionens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 163 mnkr och andelen av de totala tillgångarna till 2 098 mnkr.

NOT 27 – PENSIONS FÖRPLIKTELSE, mnkr

Ingående ansvarsförbindelse	1 794	1 811	1 794	1 811
Ränte- och basbeloppsuppräknig	50	31	50	31
Ändring försäkringstekniska grunder	0	55	0	55
Utbetalningar	-107	-106	-107	-106
Övrig post	4	4	4	4
Summa pensionsförpliktelse	1 741	1 794	1 741	1 794
Löneskatt	422	435	422	435
Utgående ansvarsförbindelse	2 163	2 229	2 163	2 229

I pensionsförpliktelsen ingår ej utlösta visstidspensioner för förtroendevalda.

Pensionsförplikelsen är värderad enligt riktlinjerna för pensions skuld (RIPS21).

Ny livslängdsantaganden 2021 gör att skulden ökade med 55 mnkr exkl löneskatt eller 68 mnkr inkl löneskatt.

En sänkt diskonteringsränta med 0,5 procentenheter skulle innebära att förpliktelsen skulle öka med cirka 6-7 %.

Ökad livslängd i dödlighetsantagandena med ett år skulle innebära att förpliktelsen skulle öka med cirka 4-5 %.

NOT 28 – FRAMTIDA LEASINGKOSTNADER, mnkr

Finansiella leasingavtal - maskiner och inventarier

Nuvärde minimileaseavgifter

Inom ett år	8	7	8	7
Senare än ett år men inom fem år	19	21	19	21
Senare än fem år	0	0	0	0
Summa	27	28	27	28

Variabla avgifter som ingår i periodens resultat uppgår till cirka 132 tkr.

Operationella leasingavtal

Minimileaseavgifter

Inom ett år	12	10	14	12
Senare än ett år men inom fem år	8	11	13	18
Senare än fem år	0	0	0	0
Summa	20	21	27	30

Inga leasingavtal har klassificerats som operationella enbart med hänsyn till avtalets värde.

2022 råder energikris i Europa, elsystemet är ansträngt och höga elpriser är en utmaning för många. Hos Region Gotland är medelvärdet av elförbrukningen under december månad en minskning med 9 % jämfört med motsvarande månad föregående år.

NOT 29 – KONCERNINTERNA MELLANHAVANDEN

Bidrag, tillskott och utdelningar, mnkr	Ägd andel	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna
Region Gotland							5
AB Gotlandshem	100 %						
Gotlands Energi AB	25 %					5	
Summa		0	0	0	0	5	5

Kostnader, intäkter, fordringar och skulder, mnkr	Ägd andel	Försäljning		Lån		Borgen	
		Köpare	Säljare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Region Gotland		30	38			1210	
AB Gotlandshem	100 %	46	13				1210
Gotlands Energi AB	25 %	1	26				
Summa		77	77	0	0	1210	1210

NOT 30 – RÄKENSKAPSREVISION

Kostnaderna för räkenskapsrevision 2022 uppgår till 0,5 mnkr (0,5 mnkr, 2021)

NOT 31 – UPPRÄTTADE SÄRREDOVISNINGAR

Särredovisning har upprättats för vatten- och avloppsverksamheten samt avfallsverksamheten.

Särredovisningen finns tillgänglig på www.gotland.se/arsredovisning

NOT 32 – REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). I detta avsnitt kommenteras hur vissa av de rekommendationer som har stor betydelse för redovisning av resultat och ekonomisk ställning tillämpas.

RÄTTELSE AV FEL

I slutet av 2022 upptäcktes ett fel i en rapport i HR-systemet. Rapporten har legat som underlag för arbetsgivardeklarationen. Innebörden av felet är att Region Gotland redovisat för höga sjuklönekostnader och då fått för hög ersättning från försäkringskassan under 2020-2022. Rättelser har gjorts i arbetsgivardeklarationerna och i redovisningen. Eftersom det är väsentliga belopp så har för år 2020 och 2021 rättelsen i redovisningen gjorts mot eget kapital. I notupplysning 20 framgår detta. Jämförelsetalen för 2020 och 2021 har genomgående omräknats.

IMMATERIELLA OCH MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Immateriella anläggningstillgångar utgörs av utgifter för IT-system och programvarulicenser som huvudsakligen är förvärvade.

Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde reducerat med gjorda avskrivningar och nedskrivningar. Beloppsgräns för investering är ett prisbasbelopp.

Avskrivning påbörjas i samband med ianspråktagande av anläggningstillgången. Avskrivningstiderna baseras på tillgångarnas beräknade ekonomiska livslängd och med utgångspunkt från Rådet för kommunal redovisnings skrift om avskrivningar. En samlad bedömning av nyttjandeperiod för respektive tillgångstyp görs. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. Ränteutgifter aktiveras ej. Komponentavskrivning tillämpas för byggnader, vatten- och avloppsanläggningar, hamnar samt för nya gator och vägar.

Försäljning och köp av materiella anläggningstillgångar redovisas vid dagen för tillträdet.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Huvuddelen av de finansiella tillgångarna utgörs av pensionsmedelsplaceringar i aktiefonder, räntefonder och obligationer. Pensionsmedlen redovisas som omsättningstillgångar. Pensionsmedlen värderas till verkligt värde på balansdagen.

Övriga finansiella tillgångar redovisas som anläggningstillgångar och utgörs till största del av aktier i dotterbolag och långfristiga fordringar. De finansiella anläggningstillgångarna är redovisade till anskaffningsvärde.

LEASING

Finansiell leasing avser i huvudsak fordon med en avtalstid längre än tre år. Övriga leasingavtal är klassificerade som operationella i enlighet med rekommendation R5 från Rådet för kommunal redovisning.

INVESTERINGSBIDRAG

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter överstigande ett prisbasbelopp redovisas som förutbetalda intäkt bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningstillgångarnas respektive avskrivningstid. Ett investeringsbidrag från privat motpart är skuldfört och kommer att intäktsredovisas i takt med att investeringarna genomförs.

PENSIONER

Regionens pensionskund redovisas enligt den lagstadgade blandmodellen, vilket innebär att all pension inklusive särskild löneskatt som intjänats före 1998 i tidigare pensionsavtal inte tas upp som avsättning i balansräkningen, utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. Utbetalningar avseende pensionsförmåner intjänade före 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. För samtliga pensionsförmåner redovisas även särskild löneskatt.

Pensioner för förtroendevalda ingår i avsättningen respektive ansvarsförbindelsen för pensioner. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse. Beräkning av pensionsförpliktelsen har gjorts av regionens pensionsadministratör och följer aktuella pensionsavtal samt Sveriges kommuner och regioners riktlinjer för beräkning pensionsskuld, RIPS21.

ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR - DEPONIER OCH MARKSANERING

Framtida efterbehandlingsåtgärder för deponier redovisas som en avsättning i balansräkningen. Efterbehandlingsåtgärderna kommer att pågå under 30 år.

En avsättning för marksanering av förorenat område har gjorts efter beslut om föreläggande om efterbehandlingsåtgärder enligt miljöbalken. En avsättning för återställning av mark har tagits upp. Avsättningen är en följd av tidsbegränsat bygglov för paviljonger i grundskolan. Både sanering och återställning av marken beräknas vara utförda inom tre år.

Värdet på avsättningarna har beräknats baserat på vad samtliga åtgärder skulle kosta att genomföra om de skulle genomförts på balansdagen.

SKATTEINTÄKTER

Periodisering av skatteintäkter har gjorts baserat på Sveriges Kommuner och Regioners decemberprognos 2022 för skatteavräkningen 2022 samt justering av skatteavräkning 2021.

SAMMANSTÄLLDA RÄKENSKAPER

I de sammanställda räkenskaperna ingår det helägda dotterbolaget AB Gotlandshem och dotterbolaget Gotlands Energi AB, i vilket regionen har en ägarandel på 25 %.

De sammanställda räkenskaperna för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering, vilket innebär att det av regionen vid förvärvstillfället förvärvade egna kapitalet i dotterbolaget har eliminerats. Proportionell konsolidering innebär att endast den ägda andelen av räkenskapsposterna har tagits med.

I koncernens egna kapital ingår härmed, förutom regionens egna kapital, endast den del av dotterbolagens egna kapital som intjänats efter förvärvet. Obeskattade reserver har vid konsolideringen, exklusive uppskjuten skattedel, hänförs till respektive dotterbolags egna kapital. Den uppskjutna skattedelen har redovisats som avsättning.

I resultaträkningen har dotterbolagens bokslutsdispositioner återförts. Interna mellanhavanden har eliminerats. Aktieutdelning från dotterbolag har eliminerats bort. Skillnader i redovisningsprinciper som väsentligen påverkat utfallet har inte förekommit.

Måluppfyllelse

Här presenteras och analyseras årets insatser mot ökad måluppfyllelse inom de av regionfullmäktige beslutade styrkortsmålen. För varje styrkorsmål har en bedömning gjorts utifrån om målet har uppfyllts helt, i hög grad, delvis eller ej. Förutom målanalys har även en sammanfattande analys gjorts av arbetet inom respektive målområde.

Region Gotland arbetar vidare med det sociala målet gällande allas likvärdiga förutsättningar för god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor.

Social hållbarhet

För Region Gotland innebär social hållbarhet att bygga ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare. Ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Gotland är en ö som präglas av en mångfald av uttryck och ett rikt kulturliv. En plats där människor känner tillit och förtroende för samhället och varandra samt känner sig delaktiga i samhällsutvecklingen. Ett socialt hållbart samhälle som tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Samhället ska tillgodose alla människors grundläggande behov, säkerställa de mänskliga rättigheterna, bidra till att alla människor är inkluderade samt anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.

Sammanfattning av målområdet

Möjligheten till ett socialt hållbart Gotland påverkas av faktorer i omvärlden, i lokalsamhället och av enskilda personers förutsättningar för social inkludering och god hälsa.

Coronapandemin och förändrat omvärldsläge har påvisat behovet av utbyggd kris och beredskap. Under året har insatser gjorts som stärker Gotlands förmåga att hantera olika kriser. Flyktingsituationen till följd av Rysslands invasion av Ukraina har hanterats med olika insatser så som snabb uppstart av boenden.

Sannolikt har coronapandemin spelat roll för negativa förändringar sedan 2020, bland annat genom minskat socialt deltagande och ökat stillasittande i befolkningen, sämre självskattad hälsa bland ungdomar och unga vuxna och ökad förekomst av psykiska besvär bland barn och ungdomar. Samtidigt ses ingen förändring i befolkningen som helhet vad gäller exempelvis självskattad hälsa, fetma/övervikt, otrygghet och tillit till andra människor. Hälsoklyftorna¹ har heller inte ökat.

Under året har mycket arbete genomförts som drivit utveckling för social hållbarhet, där resultat i många fall kan ses först på längre sikt. Detta arbete är dock tydligare framlyft i vissa förvaltningar än i andra.

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete har genomförts exempelvis genom insatser med fokus på medarbetars hälsa, framtagandet av friluftspan, stärkt hälsofrämjande arbete inom barn- och elevhälsan och Wisbygymnasiets åtgärder för förebyggande av stress och depression. Stöd har getts till idrotten och kulturen och för främjande av befolkningens deltagande i olika aktiviteter. Fortsatt

implementering av färdplanen för Hälsa genom hela livet har pågått.

Verksamhetsöverskridande samverkan har skett kring utsatta grupper, till exempel unga som riskerar utanförskap, elever med problematisk skolfrånvaro och personer som står långt från arbetsmarknaden.

Även andra insatser har gjorts som påverkar jämlikheten i samhället, exempelvis språkutvecklingsarbete i förskolan, föräldrautbildning för utlandsfödda föräldrar, utveckling av processen kring utskrivningsklara patienter och beslut om lågröskelboende för personer med beroendeproblematik. Insatser har gjorts för att motverka negativa normer och främja inkludering genom jämställdhets- och värdegrundsarbete i regionens alla skolformer och dialoger med barn i arbetet med reviderad översiktsplan.

Samarbeten har skett kring kompetensförsörjningsbehov, bland annat för breddad rekrytering. Trots gott arbete finns fortsatt komplexa utmaningar som kräver ihärdigt arbete utifrån tydlig prioritering och tilldelning av resurser. Samverkansprogrammet Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023-2027 som är framtaget för beslut ger vägledning i detta arbete.

Det finns betydande skillnader i hälsa och förutsättningar för god hälsa mellan olika grupper i befolkningen. Mer än var tionde person har psykisk ohälsa. En stor andel ungdomar har lågt psykiskt välbefinnande. Behov finns av tydligare gemensam struktur i det brottsförebyggande arbetet. Under 2022 gjordes orosanmälan till individ- och familjeomsorgen avseende 1 232 personer, 0-20 år.

Var femte person har varit utsatt för kränkande bemötande. Lika stor andel upplever otrygghet respektive låg tillit till andra människor och var fjärde person har lågt socialt deltagande. En betydande andel av både barn och vuxna har ohälsosamma levnadsvanor som i förlängningen kan leda till vårdbehov och för tidig död.

Utbildning och sysselsättning har gynnsam effekt för social hållbarhet men en av tio elever i årskurs nio har inte kunskap motsvarande behörighet till gymnasiet. Tre av tio ungdomar fullföljer inte sina gymnasiestudier. Nästan varannan arbetslös person är långtidsarbetslös och vissa grupper har svårare än andra att få fäste på arbetsmarknaden.

Även utmaningar inom andra målområden påverkar social hållbarhet, till exempel bostadsbrist, vattensituationen, klimatförändringar och utmaningar i kompetensförsörjning och systematiskt kvalitetsarbete inom regionens verksamheter.

Omvärldsläget ställer krav på samhället, inte enbart i form av krisberedskap utan även relaterat till försvarsmaktens utökade etablering.

Framöver kan företag och enskilda personer få en svårare ekonomisk situation till följd av hög inflation och höga kostnader för el samt gods- och persontransporter vilket kan leda till bland annat försämrad psykisk hälsa.

¹ Hälsoklyftor innebär att det finns skillnader i hälsa (till exempel självskattad hälsa, psykisk ohälsa, fetma/övervikt) mellan olika grupper uppdelade utifrån till exempel kön och ålder. Risken för ohälsa är också ökad i grupper med låg socioekonomisk och social status i samhället, till exempel personer med kort utbildning, låg inkomst, funktionsnedsättning eller psykisk sjukdom. Skillnaderna kan inte enbart förklaras av biologiska faktorer utan är relaterade till social position i samhället där olika grupper har olika tillgång till resurser som påverkar hälsa, till exempel utbildning, arbete och försörjning.

Mål 1. Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande

Bedömning: DELVIS UPPFYLLT

Målet bedöms fortsatt delvis uppfyllt och flera insatser pågår som stödjer målet.

Andelen flickor som tar examen inom 4 år är åter stigande medan andelen pojkar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter gymnasiet har sjunkit. Sju av tio elever avslutar sina gymnasiestudier inom 4 år, en situation som är något lägre än i riket.

Att vara en tillgänglig lärmiljö och en skola för alla kommer att vara ett ständigt pågående arbete för att bidra till förutsättningar för alla elever att fullfölja sina studier. Insatser för att fånga upp barn och ungdomar som behöver extra stöd eller undanröja svårigheter i specifika ämnen är en del av det arbetet.

Ett språkutvecklande arbete fortgår inom förskolan, med kompetensutvecklande insatser för medarbetare att stärka barnens ordförråd. Över tid har kunskapsresultaten inom grundskolan stigit och är något bättre jämfört med riket. Mätningar visar att eleverna i grundskolan känner sig trygga med lärare och kamrater.

Flertal verksamheter har deltagit i det strategiska projektet om att främja närvaro i skolan för att förbättra det förebyggande arbetet att ge fler unga möjlighet att fullgöra sina studier inom grundskola och gymnasium. Parallellt har ett framgångsrikt praktiskt arbete kring skolnärvaro genomförts med elever. Arbetet vid ungdomsgårdar och barn- och elevhälsan har bidragit till att

stärka arbetet och att ge barn och ungdomar förutsättningar att klara studierna.

En reviderad arbetsplan för studie- och yrkesvägledare har breddat uppdraget och där vägledningsarbetet ses som hela skolans ansvar att ge elever goda förutsättningar för senare val av yrke och utbildning. Komvux har stärkt sitt valideringsarbete inför kommande satsningar.

Det behövs fortsatt arbete med likvärdighet mellan skolor och elever då det kvarstår skillnader i resultat. Det behövs även fortsatta insatser för att få fler ungdomar att avsluta sina studier och etablera sig på arbetsmarknaden eller går vidare till studier då det bidrar till goda förutsättningar i livet.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Elever i gymnasiesärskolan med fullständiga betyg inom sin skolform, andel (%)	100	100	83	-
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	69	69	72	74
- kvinnor	74	70	77	77
- män	66	67	68	70
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)			71	81
- kvinnor			73	82
- män			70	79
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)		38	37	45
- kvinnor		46	45	52
- män		30	30	39
Elever på SFI som klarat minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)		22	35	36
- kvinnor		25	41	41
- män		19	29	29

Mål 2. Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor

Bedömning: EJ UPPFYLLT

Hälsa och faktorer som påverkar hälsa skiljer sig mellan olika grupper i samhället. Alla har därmed inte likvärdiga förutsättningar för god hälsa. Dessa ojämlikheter liksom förekomsten av våld i nära relation gör att alla barn heller inte har goda uppväxtvillkor. Målet bedöms ej uppfyllt.

Folkhälsostatistiken visar varken generellt ökade eller minskade hälsoklyftor på Gotland sedan 2020. Viss negativ utveckling kan ses till exempel genom minskad andel flickor i årskurs 8 som upplever bra mående och därmed ökad skillnad mot pojkar.

Lågt socialt deltagande har ökat i hela befolkningen, dock utan att klyftorna mellan olika grupper generellt utökats. Undantaget är ökad klyfta utifrån

ålder, där lågt socialt deltagande är vanligare bland äldre än bland yngre personer.

Förändring i självupplevd bra hälsa bland personer 25-74 år visar både ökad och minskad skillnad mellan grupper med olika utbildningslängd. Andelen långtidsarbetslösa i gruppen unga vuxna som ökade under 2020, har minskat mellan 2021 och 2022. En gynnsam arbetsmarknad och genomfört samverkansarbete för stöd till personer som har svårt att få fäste på arbetsmarknaden har sannolikt bidragit.

Annan samverkan har skett för att stödja grupper med sämre förutsättningar för god hälsa bland annat genom samverkanstrukturer för barn och vuxna/äldre och implementering av de regionövergripande handlingsplanerna för psykisk hälsa

och suicidprevention. Många insatser har gjorts för främjande av hälsa och förebyggande av sjukdom, inte minst genom arbetet utifrån färdplanen för Hälsa genom hela livet. Detta kommer sannolikt gynna måluppfyllelsen på längre sikt och har troligen bidragit till att hälsoklyftorna inte ökat trots att pandemin haft negativ inverkan på människors förutsättningar för god hälsa.

För att nå måluppfyllelse behövs fortsatt enträget arbete med tydliga mål och aktiviteter i verksamheterna för att minska skillnader i hälsa, ett arbete som även behöver avspeglas i budget- och resurstilldelning.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Invånare 25-74 år med eftergymnasial utbildning med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) ¹	77	-	77	-
Invånare 25-74 år med förgymnasial utbildning med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) ¹	60	-	60	-
Invånare 25-74 år med gymnasial utbildning med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) ¹	73	-	64	-
Sjukskrivningar för psykisk ohälsa, antal pågående sjukfall	400	400	412	-
- kvinnor	288	286	296	-
- män	112	114	116	-
Elever i årskurs 9 som röker dagligen, nästan dagligen eller ibland, andel (%) ²	-	-	10	9
- kvinnor	-	-	13	10
- män	-	-	8	8
Andel av befolkningen 16-84 år med lågt socialt deltagande, andel (%) ³	24	-	17	-
- kvinnor	23	-	14	-
- män	25	-	20	-
- 65-84 år	38	-	31	-
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, närstående genom parrelation med offret i kommunen, antal/100 000 inv		72	81	109
Invånare 17-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)			7	9
- kvinnor			7	8
- män			8	9
Elever i årskurs 8 som skattar att de mår bra eller mycket bra, andel (%)	73	74	76	-
- kvinnor	60	67	65	-
- män	84	82	88	-

¹ Resultat uppdelat på kön utgår på grund av för låg svarsfrekvens. Jämförelsetal 2022 utgår på grund av mätfel

² Enkäten genomfördes inte 2022, nästa genomförandeår blir 2023 och därefter ojämnt år

³ Jämförelsetal 2022 utgår på grund av mätfel

Mål 3. Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar

Målet bedöms delvis uppfyllt.

Region Gotland har ett långtgående ansvar vid samhällsstörningar. Ansvarsprincipen säger att om du är ansvarig för en verksamhet i vardagen, är du också ansvarig för verksamheten vid kris. Genom det uppdrag som nämnderna har i vardagen ligger också ett mycket tungt ansvar att kunna fortsätta leverera samhällsviktiga tjänster till alla som vistas på vår ö.

Nämnderna rapporterar att de under året haft en viss belastning på grund av pandemin där vissa fortfarande har behövt genomföra åtgärder som utökad testning av personal men också skyddsåtgärder. Den största händelsen under året har dock varit Rysslands invasion av Ukraina, vilket återigen aktualiserat Gotlands centrala roll i Östersjöns säkerhet. Inledningen av året präglades därför av åtgärder för

att snabbt förstärka Region Gotlands förmåga i fall konflikten skulle utvidgas. Senare under året stabiliserades situationen och ett mer strukturerat arbete för att höja förmågan påbörjades.

Under året har en större övning genomförts med tjänstemannaledningen samt företrädare från Länsstyrelsen Gotland och Socialstyrelsen. Detta utbildnings-tillfälle var en del av ett regeringsuppdrag som Socialstyrelsen haft. Det har dock gjorts flertalet punktinsatser under året, bland annat har hälso- och sjukvården genomfört en större övning i Hemse och regionstyrelseförvaltningen har bistått övriga verksamheter i kontinuitetsplanering och risk- och sårbarhetsanalyser. Dessutom har räddningstjänstens förmåga att hantera blödningar förstärkts både med utrustning och kompetens.

En mindre uppdatering av Region Gotlands plan för hantering av extraordinära händelser har genomförts. Den mindre revideringen var en del i ett större arbete där ett projekt för en helt ny plan påbörjades. Denna plan är anpassad för det nya säkerhetspolitiska läget och ökade krav på totalförsvaret. Tekniska nämnden har fått ett politiskt uppdrag att analysera varuförsörjningens roll och ansvar, eftersom omvärlden ställer krav på ökad lagerhållning. **Genom att jobba med sina grunduppdrag bidrar nämnderna till en god förmåga att hantera samhällsstörningar.**

INDIKATOR	2022	2021	2020
Uppdaterade risk- och sårbarhetsanalyser inom Region Gotland (antal)	2	2	3
Planer och rutiner för hantering av samhällsstörning inom Region Gotland (antal)	4 av 6	6 av 6	5 av 6
Genomförda utbildningar för att hantera samhällsstörning på ledningsnivå inom Region Gotland (antal)	2 av 6	3 av 6	3 av 6
Utbildning/övningar att hantera samhällsstörningar inom krisledningsnämnd har genomförts (ja/nej)	nej	nej	ja

Ekonomisk hållbarhet

För Region Gotland innebär ekonomisk hållbarhet att skapa tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Genom ökad attraktionskraft, höjd utbildningsnivå, innovativa idéer och samverkan skapas förutsättningar för tillgång till arbetskraft med rätt kompetens på lång sikt och därmed en ekonomisk tillväxt. Vidare är ett bra näringslivsklimat, goda kommunikationer, tillgång till ett varierat utbud av bostäder och en väl utbyggd infrastruktur viktiga förutsättningar för att hela Gotland ska fortsätta att utvecklas positivt och nå en ökad befolkningensmängd.

Sammanfattning av målområdet

Takten i ökningen av befolkningensmängden på Gotland som pågått under flera år minskar under 2022. Situationen med oron i vår nära omvärld, ökande inflation, stigande räntor samt högre kostnader för drivmedel och energi påverka ytterst inflyttningen negativt och får följderna som utmanar en fortsatt hållbar tillväxt.

Insatser för att öka befolkningen i arbetsför ålder genom olika projekt och kampanjer har under året ökat. Arbetet sker på en bred front genom kommunikations- och marknadsföringsinsatser på bland annat gotland.com och i sociala medier genom att attrahera, rekrytera och behålla medarbetare samt landsbygdsutveckling och näringslivsinsatser. På gotland.com har innehåll riktat mot potentiella inflyttare, entreprenörer och gotlänningar utvecklats och statistiken visar att sidan är mycket välbesökt. Att Gotland har en hög attraktionskraft och ett gott företagsklimat är av stor vikt för en fortsatt ökande inflyttning.

Bygg- och bostadsmarknaden har under året påverkats negativt av oron i omvärlden med kostnadsökningar för nybyggnation och mindre rörlighet på bostadsmarknaden som följd. Bostadsbyggandet förväntas generellt ligga på lägre nivåer de närmaste åren. Bostadsbristen på ön drabbar särskilt grupper som studenter, försvarsanställda, ungdomar och seniorer.

Region Gotlands processarbete för mer planlagd mark är högt prioriterat då byggbar mark är en stor bristvara. En ny mark- och exploateringsenhet har bildats med fokus på exploateringsprojekt och markanvisningar för bostadsändamål. De ska även påbörja arbetet med en ny markstrategi som på sikt ska leda till strategiska inköp av mark. I Visby pågår arbeten för bostadsutveckling och förtätningar i anslutning till flera områden. En ny prioriteringsmodell för detaljplaner är framtagen som medger högre prioritet för ett större antal bostadsenheter samt för bostäder i närheten av aktiv skolverksamhet. Den nya modellen beräknas ge möjlighet för ett större antal

bostäder i framtiden. Alla detaljplaner är digitaliserade och nästa steg är att även digitalisera planbeskrivningarna, vilket kommer förenkla för företagens affärsutvecklingsplaner och bygglovsansökningar.

För att öka måluppfyllelsen kommer regionen ta fram nya riktlinjer för bostadsförsörjning samt ett nytt ägardirektiv för Gotlandshem för åren 2024-2027. Vidare ska arbetet med ny översiktsplan slutföras och framtagandet av en ny VA-plan har påbörjats. Ett omfattande digitaliseringsarbete pågår inom samhällsbyggnadsprocessen.

Implementeringen av Region Gotlands arbetsformer för att långsiktigt och systematiskt arbeta med landsbygdsutveckling påbörjades under året. Arbetsmodellen består av fyra delar; landsbygdsperspektivet i arbetet med hållbarhetsintegrering, forum för landsbygdsutveckling, förbättringsdialoger samt framtagande av lokala utvecklingsplaner. För att ytterligare stärka attraktionskraften i öns skolorter startade pilotprojektet Framåt. Det projektleds av Gotlands utvecklingsbolag i samverkan (GUBIS) med fokus på pilotområdena Stenkyrka och Kräklingbo.

Region Gotland har bidragit till att ett flertal insatser har genomförts för att stärka förutsättningarna för företagande och innovation på Gotland. Bland annat har ett nytt företagsstöd för små och medelstora företag med fokus på omställning och hållbar tillväxt under året etablerats. Region Gotland och Uppsala Universitet driver i ett partnerskap innovationsprojekt med Science Park, där ett 40-tal idéer fångats i hälso- och sjukvårdsförvaltningens verksamhet varav en handfull prövats av Science Park Gotland för att gå vidare i ett inkubatorprogram. Region Gotland har finansierat en förstudie Node Gotland som nu övergått i en innovativ plattform i Science Park Gotlands regi med syfte att affärsutveckla storskaliga projekt som kan bidra till företags energi- och klimatomställning på Gotland.

En handlingsplan för genomförandet av mat- och livsmedelsstrategin har tagits fram. Engagemanget är brett med både näringsliv och offentliga organisationer i samverkan. Gotland Grönt Centrum AB med nybildade dotterbolaget Matbyrå AB har en central roll som utvecklingsaktör och är plattform för genomförandet av handlingsplanen. Syftet är att utveckla befintliga företag och bidra till att fler företag jobbar med mat- och livsmedelsförädling.

Samverkansformen näringslivsberedningen är ett forum där näringslivsorganisationerna samverkar med det offentliga. Samverkan har lett fram till ett sjupunktsprogram med gemensamma åtaganden som ska skapa tillväxt och förbättrat näringslivsklimat på Gotland. Sjupunktsprogrammet benämns Handslaget. Under året har upphandlingsforumet näringsliv Gotland implementerats. Syftet är att skapa dialog och förståelse för upphandlingsarbetet mellan näringsliv och Region Gotland och därmed bidra till att fler företag kan vara med i en upphandling samt att Region Gotland ökar möjligheten till effektiva och kvalitativa upphandlingar. Upphandlingsforum, arbetsintegrerade sociala företag (ASF) Gotland är etablerat. Syftet är att ge ASF och Region Gotland goda förutsättningar att göra affärer med varandra.

Gotland ligger väl till i undersökningar avseende förutsättningar för företagande enligt småföretagarbarometern, Svenskt Näringslivs statistik om företagsamhet och konsultföretaget WSP:s rapport Regionernas kamp 2022. Dock visar Gotland fortsatt svagt resultat enligt Svenskt näringslivs attitydundersökning av företagsklimat för 2021. Enligt insiktsmätningens (NKI) preliminära resultat för 2022, som mäter regionens myndighetsutövande i kontakten med företagare inom sju områden för tillstånd, tillsyn och upphandling försämrats resultatet inom fyra områden och myndighetsutövandet inom bygglov sjunker kraftigt.

Mål 4. Ökad befolkning i arbetsför ålder

Målet bedöms i hög grad uppfyllt. Takten i ökningen av befolkningmängden som pågått under flera år minskar under 2022. Situationen med oron i vår nära omvärld, ökande inflation och högre kostnader för drivmedel och energi bedöms påverka inflyttningen negativt nu och framåt.

Insatser för att öka befolkningen i arbetsför ålder genom olika projekt och kampanjer har under året ökat. Arbetet sker på en bred front genom kommunikations- och marknadsföringsinsatser på bland annat gotland.com och i sociala medier, genom arbete med att attrahera, rekrytera och behålla medarbetare samt landsbygdsutveckling och näringslivsinsatser.

På nya gotland.com har innehåll riktat mot potentiella inflyttare, entreprenörer och gotlänningar utvecklats och statistik visar att sidan är välbesökt. Att Gotland har en hög attraktionskraft och ett gott företagsklimat är av stor vikt för en ökande inflyttning.

Arbetsmodell för landsbygdsutveckling med syfte att utveckla Region Gotlands arbetsformer för att långsiktigt och systematiskt arbeta med landsbygdsutveckling är framtagen och beslutad i regionfullmäktige. Under året påbörjades implementering av modellens fyra delar vilka är; landsbygdsperspektivet i arbetet med hållbarhetsintegrering, forum för landsbygdsutveckling, förbättringsdialo- ger samt lokala utvecklingsplaner.

Ett regionalt serviceprogram med syfte att stärka tillgängligheten till kommersiell service på hela Gotland är framtaget och beslutat. Med kommersiell service menas tillgången till grundläggande tjänster som dagligvaror, drivmedel, apotek, postservice och betaltjänster.

Pilotprojekt för ökat bostadsbyggnande och attraktionskraft för att öka antalet elever på skolorna i Stenkyrka och Kråkingbo är påbörjat.

För ökad måluppfyllelse behöver ovan beskrivna insatsområden genomföras och implementeras i kombination med ett fortsatt målmedvetet utvecklingsarbete för att stärka attraktionskraften ytterligare.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Antal personer 20-64 år	32 268	32 301	32 095	-
- kvinnor	15 988	16 002	15 916	-
- män	16 280	16 299	16 179	-
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%)		81	80	80
- kvinnor		81	80	79
- män		81	80	81
Demografisk försörjningskvot	0,90	0,89	0,87	0,77

Mål 5. Det finns goda förutsättningar att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland

Målet bedöms i hög grad uppfyllt.

Gotland ligger väl till i undersökningar avseende förutsättningar för företagande enligt Småföretagarbarometern, Svenskt Näringslivs statistik om företagsamhet och konsultföretaget WSP:s rapport Regionernas kamp 2022. Dock visar Gotland fortsatt svagt resultat enligt Svenskt näringslivs attitydundersökning av företagsklimat för 2021. Enligt insiktsmätningen (NKI) som mäter regionens myndighetsutövande i kontakten med företagare inom sju områden för tillstånd, tillsyn och upphandling ökar resultatet inom sex områden medan myndighetsutövandet inom bygglov sjunker kraftigt.

Region Gotland har fortsatt arbetet med stödiriktade insatser för att underlätta för företag som drabbades av pandemins effekter. Ytterligare ett stödpaket har under våren 2022 tagits fram i bred

samverkan både inom regionen och med näringslivets företrädare.

Region Gotland har bidragit till att ett flertal insatser har genomförts för att stärka förutsättningarna för företagande och innovation på Gotland. Bland annat har ett nytt företagsstöd för små och medelstora företag med fokus på omställning och hållbar tillväxt etablerats. Region Gotland och Uppsala Universitet driver i ett partnerskap innovationsprojekt med Science Park, där ett 40-tal idéer fångats i hälso- och sjukvårdsförvaltningens verksamhet varav en handfull prövats av Science Park Gotland för att gå vidare i ett inkubatorprogram. Region Gotland har finansierat en förstudie, Node Gotland, som nu övergått i en innovativ plattform i Science Park Gotlands regi med syfte att affärsutveckla storskaliga projekt som kan bidra till företags energi- och klimatomställning på Gotland.

Samverkansformen näringslivsberedningen är ett forum där näringslivsorganisationerna samverkar med det offentliga. Under året har ett sjupunktsprogram för åtaganden som ska skapa tillväxt och förbättrat näringslivsklimat på Gotland etablerats. Sjupunktsprogrammet benämns Handslaget.

Under året har upphandlingsforumet näringsliv Gotland implementerats. Syftet är att skapa dialog och förståelse för upphandlingsarbetet mellan näringsliv och Region Gotland och därmed bidra till att fler företag kan vara med i en upphandling samt att Region Gotland ökar möjligheten till effektiva och kvalitativa upphandlingar. Upphandlingsforum arbetsintegrerade sociala företag (ASF) Gotland är etablerat, syftet är att ge ASF och Region Gotland goda förutsättningar att göra affärer med varandra.

En handlingsplan för genomförandet av mat- och livsmedelsstrategin är under framtagande. Engagemanget är brett med både näringsliv och offentliga organisationer i samverkan. Gotland Grönt Centrum AB med nybildade dotterbolaget Matbyrå AB har en central roll som utvecklingsaktör och plattform för genomförandet. Syftet är att bidra till att fler företag jobbar med mat- och livsmedelsförädling.

I samarbete mellan regionala utvecklingsavdelningen och vuxenutbildningen drivs projekt för att bygga upp en hållbar struktur för validering som en vidareutveckling av vuxenutbildningens befintliga Lärcentrum. Det bedöms bidra till ökad

anställningsbarhet bland fler som idag inte har full sysselsättning. Vuxenutbildningens samordnare för yrkeshögskolan och yrkesvux, skolledare och lärare är aktiva i branschråd. Ambitionen är att tillgodose branschernas behov så långt det är möjligt utifrån tilldelade resurser.

I skolans läroplan finns skrivningar om entreprenöriellt lärande och inom ramen för Ung Företagsamhet har över 400 elever aktivt deltagit i den del som riktar sig mot grundskolan.

Ett omfattande digitaliseringsarbete pågår inom samhällsbyggnadsprocessen. Alla detaljplaner är digitaliserade och nästa steg är att även digitalisera planbe-

skrivningarna, vilket kommer förenkla företagens affärsutvecklingsplaner och bygglovsansökningar.

Kostnadsökningar för både gods- och persontransporter mellan Gotland och fastlandet är en av de svåraste utmaningarna för fortsatt företagsutveckling på ön. Fortsatt arbete för förbättrade och hållbara kommunikationer utifrån gemensamt framtagna gotländska ståndpunkter blir än viktigare.

För en ökad måluppfyllelse krävs ytterligare insatser och engagemang inom arbetet med att kvalitetsutveckla Region Gotlands myndighetsutövande gentemot företag.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i Svenskt Näringslivs undersökning (1-6)	3,0	3,0	2,9	3,4
Nöjdhetsindex (NKI) gällande Region Gotlands myndighetsutövande ¹	66 ²	70	67	75 ²
Nettoutveckling, antal företag		427	431	-
Företagsamhet, andel (%)		18	18	13
Nystartade företag/1 000 invånare, antal		13	13	12

¹ Jämförelse med deltagande kommuner i insiktsmätningen

² Preliminärt resultat

Mål 6. Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön

Målet bedöms vara delvis uppfyllt och indikatorerna visar lägre resultat i jämförelse med föregående år.

Kriget i Ukraina har påverkat bygg- och bostadsmarknaden negativt under året både på Gotland och nationellt på grund av kraftigt ökade bygg- och energikostnader, stigande räntor och hög inflation. Bostadsbyggandet förväntas generellt ligga på lägre nivåer de närmaste åren.

Bostadsbristen på ön drabbar särskilt grupper som studenter, försvarsanställda, ungdomar och seniorer. Kötiden för att få en hyresrätt inom allmännyttan är lång.

Processarbete för mer planlagd mark är fortsatt högt prioriterad, då byggbar mark

är en stor bristvara. En ny mark- och exploateringsenhet har bildats med fokus på exploateringsprojekt och markanvisningar för bostadsändamål. Ett arbete med ny markstrategi ska påbörjas vilket på sikt ska leda till strategiska inköp av mark. I Visby pågår arbeten för bostadsutveckling i bland annat områdena Visborg, Gråbo Ångar och Torslunden samt mindre tätningar i befintliga bostadsområden.

En ny prioriteringsmodell för detaljplaner har framtagits som medger högre prioritet för ett större antal bostadsenheter samt för bostäder i närheten av aktiv skolverksamhet. Den nya modellen beräknas ge möjlighet för ett större antal bostäder i

framtiden. Under 2022 har fem detaljplaner, totalt innehållande 48 bostäder, antagits.

Den årliga samhällsbyggnadskonferensen genomfördes för andra året i rad. Syftet med konferensen är bland annat att ge en förbättrad insyn om hur Gotlands fysiska miljö planeras, bebyggs och förvaltas. Inom samhällsbyggnadsförvaltningen har digitala detaljplaner implementerats i nybyggnadskartor.

För att öka måluppfyllelsen kommer regionen ta fram nya riktlinjer för bostadsförsörjning, fortsätta arbetet med ny VA-plan samt slutföra arbetet med ny översiktsplan.

INDIKATOR	2022	2021	2020
Startbesked för bostäder (småhus eller flerbostadshus), antal	228	228	214
Antal bostadsenheter i under året antagna detaljplaner, antal	48	126	76
Markanvisningar/markförsäljningar av regionens mark för bostadsändamål, antal	11	47	3

Ekologisk hållbarhet

Region Gotlands arbete ska möjliggöra för boende, besökare och verksamheter på Gotland att bli klimatneutrala, i linje med nationella mål baserade på FN:s Parisavtal. Det innebär kontinuerliga utsläppsminskningar av växthusgaser genom omställning till förnybar energi och energieffektivisering. Vidare ska Region Gotland arbeta för ett rent grundvatten och en levande Östersjö samt bidra till giftfria kretslopp. Den cirkulära ekonomins betydelse ska öka och naturen ska brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.

Sammanfattning av målområdet

Region Gotland har stor betydelse i vardagen för många gotlänningar, exempelvis som arbetsgivare men också inom verksamheter så som skola, vård och omsorg, bibliotek, måltidsverksamhet, fritidsgårdar, för bygglov, miljötillsyn, idrottsanläggningar, avfallshantering, kollektivtrafik och skolskjutsar, eller som ansvarig för medborgarens närmsta utemiljö i form av gatu- eller parkmiljö. Att alla dessa verksamheter tillsammans blir klimatneutrala kommer att betyda mycket för Gotlands möjlighet att nå klimatmålen.

Det finns möjliga vägar till att nå klimatmålen. Följande citat är taget ur Genomförandeprogram för klimat, miljö och energi som antogs av regionfullmäktige försommaren 2022. *"Klimatarbetet kommer under det här programmets tid att kräva mer innovationer och fokuserade satsningar än någonsin tidigare. Det kommer ställa stora krav på kompetensförsörjning, strategisk styrning och allokering av resurser både till klimatåtgärder och till energiomställning. Samtidigt är klimatarbetet en betydande del av den samhandling och styrning som behövs enligt målen för detta program och Vårt Gotland 2040."* Programmet omfattar 14 insatsområden som har ett tydligt fokus på samhandling för positionsförflyttning.

En insats för att öka kollektivtrafikresandet och kombinerat resande har under 2022 legat till grund som förslag till ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för Gotland, som går ut på remiss under tidig vår 2023. Andra insatser är olika projekt för hållbara resvanor.

Insatser gentemot Trafikverket samt regering och riksdag, i syfte att färjeavtalet från 2027 ska reducera koldioxidutsläpp

genom förnybara bränslen/klimatsmart teknik, har under 2022 skiftat fokus på grund av bränsleprisets ökning. Samtidigt pågår utveckling och samarbeten på och kring Gotland för både vätgas, el och biogas till framtida färjetrafik.

För att i planeringen ta hänsyn till Gotlands biologiska mångfald och hur klimatförändringen kommer att påverka samt att initiera förebyggande åtgärder blir grönplanen och översiktsplanen mycket viktiga underlag. Genom den lokala naturvårdsstatningen LONA bidrar Region Gotland till att statliga naturvårdsbidrag ges till olika projekt runt om på ön. De flesta drivs av ideella föreningar, men Region Gotland driver några egna LONA-projekt. Under 2022 startade ett projekt för inventering av regionägda våtmarker och deras möjliga restaureringspotential. Just våtmarksprojektet i LONA får störst andel av bidragen.

Framtida tillgång till grundvatten och Effektivare vattenhantering är två insatsområden i genomförandeprogrammet. Dessa beskriver det långsiktiga arbetet för att säkra tillgången till dricksvatten av tillräcklig kvantitet och godtagbar kvalitet då det är en strategisk och avgörande förutsättning för utvecklingen av det gotländska samhället. Insatsområdena går in i varandra och kan bäst beskrivas som ett inriktat mot teori och ett mer mot praktisk tillämpning.

Sveriges geologiska undersökning kom under året med en heltäckande och uppdaterad beskrivning av Gotlands grundvatten. Kartläggningen är ett viktigt kunskapsunderlag och lanserades lagligt till revideringen av Region Gotlands omfattande VA-plan som startade under året. Region Gotland fortsatte också det

praktiska utvecklingsarbetet tillsammans med IVL Svenska Miljöinstitutet inom projekt Testbädd Storsudret, som bland annat undersöker möjligheterna att öka kapaciteten i naturliga grundvattenmagasin, rening av avloppsvatten och mycket annat. Region Gotland fortsatte också engagemanget inom samverkansprojektet Blått Centrum Gotland tillsammans med Uppsala universitet Campus Gotland och Länsstyrelsen Gotland, där bland annat övergödning, sjömat och torskreproduktion är föremål för samarbeten med andra aktörer i Sverige.

Gotland har också utmaningar på miljöområdet som tenderar att hamna i skymundan, eftersom klimat-, energi- och vattenfrågor ofta är i fokus. I slutet av 2022 konstaterade samhällsbyggnadsförvaltningen åter att Visby inte klarade miljökvalitetsnormen för luftkvalitet avseende små partiklar. Den övervägande delen av året är partikelhalterna låga, men problemet med de dammande gatumiljöerna under torra vintrar och vårar har lett till en svårlost problematik, där komponenterna utgörs av fordon, däck, vägbeläggning och halkbekämpning.

Åtgärder har till viss del utförts i linje med det åtgärdsprogram som regionfullmäktige antog 2019, men arbetet måste intensifieras. Inom Östra Sveriges Luftvårdsförbund, med 62 kommuner som medlemmar, var det 2022 bara Visby och Linköping som överskred miljökvalitetsnormen för måttet PM₁₀, medan städer som Stockholm, Norrköping, Uppsala, Gävle med flera klarade normens partikelgränsvärden.

Mål 7. Gotlands klimatavtryck minskar

Bedömning: DELVIS UPPFYLLT

Målet bedöms vara delvis uppfyllt.

Utvecklingen inom regionen under det gångna året har inte varit i takt med det som behövs varje år för att minska CO₂-utsläppen med 12-15 % per år. Invasionen i Ukraina har påverkat på många sätt. En direkt effekt var ökade kostnader för främst energi och drivmedel och längre leveranstider eller brist på vissa varor. En indirekt effekt blev att elsparande intensifierades, men också att kostnadsökningarna för regionen bromsade planerad övergång till att köra mer på förnybart-bränsle HVO istället för diesel i regionens egna fordon.

Teknikförvaltningen har konstaterat att förvaltningens klimatomställning och anpassning blir avgörande för om Region Gotland ska nå målen i Vårt Gotland 2040, genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi samt kommande internt hållbarhetsprogram. I hållbarhetsarbetet ingår också att räkna på de investeringar som behövs. Under

2022 har regionfullmäktige bland annat godkänt en solcellsstrategi för regionens fastigheter. För perioden 2024-2033 beräknas ett årligt behov på 5 mnkr för införande av solceller på befintliga byggnader vilket innebär ett totalt investeringsbehov om 50 mnkr under perioden. Då kommer också flera av regionens fastigheter att få betydligt högre andel egenproducerad el, 2022 låg andelen under 0,5 %. Vidare behövs ökad takt i utbytet av lysrör till LED med en satsning under 2024-2028 med investeringar om 20 mnkr per år, vilket ska ge elbesparingar på 30-70 % per byte.

År 2022 var ett år när resandet åter närmade sig nivåer som liknade de före pandemin. I Region Gotlands verksamheter orsakade resor till, från och på fastlandet drygt 160 ton CO₂-utsläpp. Främst från de drygt 5 700 flygresorna på sträckan Visby –Bromma som var och en beräknats ge 26,6 kg CO₂-utsläpp. De drivmedel som användes på Gotland till regionens egna fordon inom olika verksamheter orsakade betydligt större utsläpp, omkring

2 000 ton CO₂-ekv. Med låginblandning inräknad kördes regionens egna fordon på förnybart drivmedel till drygt 46 %. Ersättningsnivån för körning med egen bil i tjänst ökade 2022 jämför med året innan, utbetald ersättning blev ändå 23 % lägre än 2019. För hela hemtjänsten finns nu planeringsverktyg med ruttoptimering, vilket ska minska antalet körda mil. Under året har Region Gotland fortsatt att utveckla flexibla arbetsätt, vilket ger färre resor och därmed sänkt klimatavtryck. Mycket arbete pågår även för att främja elektrifiering inom olika delar av transportsektorn. I slutet på året tecknades avtal om tjänsten Climate View för att visualisera takten i klimatomställningen på Gotland. Avsikten är att kunna använda den både för regionens och för hela Gotlands resultat.

För att öka måluppfyllnaden behövs både dedikerade resurser och att uppdraget om koldioxidbudget fullföljs.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Energianvändning i verksamhetslokaler, summerad, kWh/kvm BRA ¹	164	167	161	-
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland - Bensin, m ³	30	21	30	-
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland - Biodiesel, m ³	10	9	8	-
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland - Biogas, ton	133	131	91	-
Inköpta drivmedel till egna fordon inom Region Gotland - Diesel, m ³	675	606	597	-
Förnybara drivmedel i kollektivtrafiken, andel (%)	100	100	79	94
Fossil olja införd i Visby hamn, 1 000 m ³	75	73	79	-

¹Källan har bytts från Kolada till teknikförvaltningens interna uppgifter

Mål 8. Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad

Bedömning: DELVIS UPPFYLLT

Målet bedöms vara delvis uppfyllt. Insatser för att nå målet görs kontinuerligt. Att säkra en god kvantitativ och kvalitativ vattenförsörjning är och kommer förbli en av de stora frågorna för samhällsbyggnad på Gotland under lång tid framöver.

Teknikförvaltningen bedömer att vattensituationen är mer allvarlig än någonsin tidigare. Invånarantalet har ökat under flera år, och även antalet besökare har de senaste åren varit stort. Nivån i de stora grundvattemagasinen är fortsatt under eller mycket under de normala i stort sett året runt. Möjligheten för nyanslutning när det gäller kommunalt dricksvatten är begränsad på många platser, bland annat längs västra sidan, från Väskeby ner till västra delen av Sanda.

Insatser för att säkra vattentillgången görs kontinuerligt. Det handlar om både investeringar i ny överföringskapacitet och reinvesteringar i befintliga verk och ledningar. Avstånden är dock stora och ledningsdragningen kostsam och tidskrävande. Att minska vattenförbrukningen är därför en av många prioriterade frågor, inte minst inom Region Gotlands egna verksamheter. Teknikförvaltningen har under 2022 kartlagt sin vattenförbrukning och redan befintliga åtgärder har utökats med nya. Kommunikationsinsatserna inom kampanjen Spara Vatten har fortsatt, bland annat tillsammans med besöksnäringen. Bevattningsförbud infördes 24 april och utökades geografiskt 20 juni.

Tillsynsarbetet när det gäller enskilda avlopp inom Klart Vatten fortsatte, men som följd av viss personalomsättning har målet på antal utfärdade tillstånd för enskilda avloppsanläggningar bara delvis uppnåtts. Parallellt har Region Gotland genomfört tre projekt med statlig medfinansiering för att förbättra kunskapen om och processerna kring grundvatten och tillståndsgivning, speciellt när det gäller beslutsunderlag för VA-prövning i samband med bygglov.

Framåt är det viktigt att Gotlands grundvattentillgångar inte försämras, varken kvantitativt eller kvalitativt. Uttagen måste anpassas till tillgången och flaskhalsar när det gäller VA-investeringar undanröjas.

INDIKATOR (Jämförelse med alla kommuner ovägt medel)	2022	2021	2020	Jämförelse
Dagar per år med ingen begränsning på någon del av VA-nätet, andel (%)	64	63	58	-
Kommunala vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)	73	73	68	73
Godkända enskilda avlopp av totala antalet enskilda avlopp, andel (%)	72	72	71	-

Mål 9. Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen

Bedömning: DELVIS UPPFYLLETT

Målet bedöms delvis uppfyllt, utvecklingen är positiv men sker för långsamt.

Det här målet täcker in ett brett område. Miljö- och klimatkrav ställs i upphandlingar och ökad hänsyn till hållbarhet finns vid inköp. Inom förskolan pågår ett pedagogiskt arbete för att ge barnen viktiga kunskaper för hållbara val i vardagen. Under en höstvecka fick alla förskolor lokalproducerad mat. Det var oerhört uppskattat och startade goda diskussioner. För regionens kök fortsätter arbetet både i riktning mot minskat klimatavtryck, mot ökad andel ekologiskt respektive närproducerade livsmedel och minskat matsvinn.

Arbetet med regionens grönplan blev under 2022 färdig fram till politisk beredning. Planen gäller främst regionens markanvändning och bidrar till miljö- och friluftslivsmål i Agenda 2030. Det av Formas finansierade innovationsprojektet Hållbara Kartan blev klart. Det har gett en modell för hur Region Gotland kan utveckla en digital karta som stödjer hållbart byggande. Energi- och klimatfrågor har lyfts i samband med tillsyn av miljöfarlig verksamhet.

Energicentrum har som en konsekvens av ökade energipriser fått möta en ökad efterfrågan på energirådgivning. Samtidigt har Energicentrum involverat många på Gotland att delta i initiativet Gotland ställer om.

Inom hälso- och sjukvården har en ny miljöplan tagits fram, där lyfts bland annat arbetet med att minska förskrivningen av läkemedel med stor miljöpåverkan. Inom socialförvaltningen har ett arbete pågått för att fasa ut tre produkter med fossil plast och inom teknikförvaltningen har ett arbete med hållbarhetsbudget påbörjats. Många projekt inom Region Gotland har visat flera vinster utifrån ett miljö- och hållbarhetsperspektiv.

För en ökad måluppfyllelse blir ökad samordning av förvaltningarnas hållbarhetsarbete en viktig del, liksom nätverk med andra kommuner och regioner, inte minst inom upphandling.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Klimatpåverkan från Region Gotlands livsmedelsinköp, kg CO ₂ -ekv/kg inköpt	1,90	1,88	2,31	-
Klimatpåverkan från medicinska gaser, kg CO ₂ -ekv/inv	2,1	2,0	1,8	1,8

Eva Nypelius (C) och Peter Lindvall testar en skräpplockningsrunda som en del av renhållningsprojektet – "Vi trampar för framtiden".

Foto: Region Gotland

Kvalitet

För Region Gotland innebär kvalitet att vi skapar värde tillsammans med dem vi är till för. Regionens processer är värdeskapande, effektiva, rättssäkra, transparenta, och förebyggande. De bidrar därmed till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. För att klara utmaningarna i välfärden är regionen en modig organisation med ett intensifierat utvecklingsarbete genom systematiskt kvalitetsarbete, ständiga förbättringar, digitalisering, innovationer och förnyelsespång.

Sammanfattning av målområdet

Sveriges kommuner och regioner (SKR) granskar årligen kvaliteten i kommunernas verksamhet. Resultatet för 2022 visar att Regionen Gotland har resultat som ligger bland de 25 % bästa kommunerna inom flera områden. Inom barn och unga rör det exempelvis skolresultat i åk 3, åk 6 och åk 9 samt elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram. Inom stöd och omsorg har regionen goda resultat gällande helhetssynen för brukarbedömning i särskilt boende och hemtjänst. I området samhälle och miljö har regionen goda resultat i fråga om bemötande vid kontakt med tjänstepersoner samt delaktighetsindex. Det finns några mått där resultatet har försämrats jämfört med föregående år och där Region Gotland ligger bland de 25% av kommunerna med sämst resultat. Det är exempelvis måttet för gymnasieelever med indraget studie-stöd på grund av ogiltig frånvaro. Det kan bero på att följsamheten till regler för anmälan till CSN ser olika ut bland de deltagande kommunerna och där Region Gotland är mycket noga med att registrera all frånvaro. Det gäller också resultatet för brukarbedömning inom individ- och familjeomsorgen. Jämförbarheten hålls mellan kommunerna då alla kommuner inte undersökt samtliga områden och regionens små volymer gör att svängningarna kan bli mycket stora. Väntetiderna till LSS-boende är ett annat mått där regionen har försämrat resultatet vilket beror på långa byggprocesser.

Region Gotlands kvalitetsmodell består av fem delar; skapa värde med dem vi är till för, leda för hållbarhet, involvera motiverade medarbetare, utveckla värdeskapande processer och förbättra verksamheten och skapa innovation.

Region Gotland har goda resultat i undersökningar inom kvalitetsområdet. De som tar emot regionens tjänster är nöjda och upplever i många verksamheter att tillgängligheten är god. Ett utvecklingsområde är att på ett strukturellt sätt involvera målgrupper som Region Gotland är till för. Ett exempel är socialförvaltningen som har en struktur med forum på olika nivåer för att involvera sina brukare. Regionen har en övergripande

struktur för att ta emot synpunkter och förbättringsförslag. Många verksamheter tar vara på dessa på ett systematiskt sätt.

Att leda för hållbarhet, såväl ekologisk, ekonomisk som social, är en viktig del av kvalitetsarbetet. Samtliga verksamheter har stort fokus på att skapa en god ekonomi och en god arbetsmiljö för medarbetarna. Ett fortsatt arbete behövs dock med att leda för hållbarhet, det vill säga att man från kundens och intressentens behov skapar förutsättningar för hållbar utveckling och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi.

En förutsättning för en framgångsrik organisation är motiverade medarbetare som känner sig uppskattade och respekterade och att alla har ett tydligt mandat att bidra till verksamhetens utveckling. Generellt upplevs att det finns ett starkt engagemang hos medarbetarna för att utveckla och förbättra tjänster och service. Det finns en struktur med arbetsplatsträffar där medarbetare involveras i arbetet.

I det nya samverkansavtalet lyfts både arbetsmiljö och verksamhetsutveckling som punkter på arbetsplatsträffar. Teknikförvaltningen har medarbetardialoger för att ta tillvara goda förslag från medarbetarna och dessa tas sedan med i verksamhetsplaneringen.

Generellt ses en ökad insikt om nyttan av att arbeta med processer men tydligt kartlagda processer med ledtider och eller mätpunkter saknas i många verksamheter.

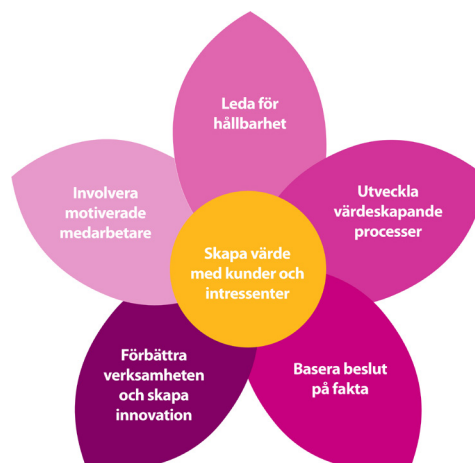
Avsaknad av dokumenterade värdeskapande processer riskerar att arbetet inte blir effektivt, att helheten inte ses i sin verksamhet och hur den är en del av regionen, att roller och ansvar inte blir tydliga, att tjänsterna inte blir standardiserade med förutsägbara resultat oberoende av person, att arbetssätt och rutiner inte blir dokumenterade och att det därmed inte finns goda förutsättningar för effektivt förbättringsarbete.

Det sker en hel del förbättringsarbeten inom regionen. Förnyelsepriset syftar till att stimulera förnyelse och förbättringsarbeten och flera av regionens utvecklingsarbeten har de senaste åren uppmärksammats och prisats såväl nationellt som internationellt. Inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen har man skapat innovationslotsar och inom förskolan samverkar man med Uppsala universitet i ett aktionsforskningsprojekt.

Förutsättning för framgångsrik hållbar utveckling är att det i hela organisationen finns en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer.

För att förbättra verksamheter behövs bland annat kunskap om vad som händer i omvärlden, forskning och utveckling och de resultat man har tas tillvara.

Regionen saknar dock ett arbetssätt för att systematiskt följa upp, lära och förbättra utifrån resultat samt identifiering av vilka arbetssätt som kan påverka resultatet i positiv riktning.

Region Gotlands kvalitetsmodell

Mål 10. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen

Bedömning: DELVIS UPPFYLTT

Målet bedöms delvis uppfyllt.

Inom vissa verksamheter har man en god tillgänglighet men inom regionen som helhet finns det områden där tillgängligheten behöver förbättras.

Arbetet fortsätter med att utveckla ett flertal digitala tjänster och informationsvägar i syfte att underlätta kontakten med och informationen till medborgarna. Det sker framför allt genom att utveckla e-tjänster, hemsidor/webbtillgänglighet och olika appar. E-tjänsterna behöver vara tillgängliga på flera språk. För personer som inte hanterar digital teknik behöver andra kontaktvägar säkras. En ihopslagning av kundtjänster har lett till ökad tillgänglighet genom generösare telefonöppentider och förkortad kötid.

I medborgarundersökningen som genomfördes hösten 2022 anger nästan hälften av invånarna att man helst vill kontakta sin kommun genom telefon. En fjärdedel vill helst använda e-post eller ett kontaktformulär på webben.

Under våren genomfördes en nationell servicemätning som bland annat fokuserade på upplevelse av kontakt via e-post och telefon. När det gäller bemötande, enkelhet och tydlighet ligger regionen i nivå med snittet för samtliga deltagande kommuner men svarstid för e-post visade att 47 % hade fått vänta på svar i mer än fem dagar.

I hälso- och sjukvårdsbarometern instämmer 88 % att de helt eller delvis har tillgång till den sjukvård de behöver och när det gäller väntetider till besök på vårdcentral/

hälsocentral instämmer 73 % helt eller delvis att de är rimliga. Telefontillgänglighet till primärvården har ökat jämfört med tidigare. Ett område där Gotland ligger väldigt bra till är tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri där andelen genomförda första besök, utredning och behandling inom 30 dagar ligger på 100 %. Pandemin har medfört stora påfrestningar och utmaningar för regionen som dock klarat sig förhållandevis bra i relation till andra regioner.

För att öka måluppfyllelsen krävs ett arbete med att förbättra tillgängligheten för såväl digitala som analoga kontaktvägar inom alla verksamheter och att arbetet utgår från medborgarnas behov.

INDIKATOR (Jämförelse med medelvärde för samtliga regioner)	2022	2021	2020	Jämförelse
Kontakt med primärvården samma dag - telefontillgänglighet (%)	95	92	88	83
Svar på frågor vid kontakt med kommunen, andel % ¹	64			67
- kvinnor	66			69
- män	63			66

¹Ny mätning från 2022, resultat från medborgarundersökningen, jämförelse med deltagande kommuner

Mål 11. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta

Bedömning: DELVIS UPPFYLTT

Målet bedöms delvis uppfyllt.

Inom många verksamheter är de som tar emot regionens tjänster nöjda med medskapandet, arbetet är dock endast i sin linda. Pandemin har försvårat samverkan med medborgare som av olika orsaker inte är digitala. Verksamheter har höjt sin kompetens när det gäller användardriven utveckling och aktiviteter pågår för att göra de som nyttjar tjänsterna medskapande på olika nivåer. Genom projektet Digital dialog har dialoger genomförts med medborgare inför kommande bygge av lekplatser och för att förbättra tjänsten i mina sidor. Avdelningen måltid har utvecklat

en kunddialogmodell i nära samarbete med berörda förvaltningar samt utvecklat metoder för gästernas medverkan.

När det gäller bemötande visar mätningar att regionen ligger i nivå eller över nivån jämfört med andra kommuner. Brukarundersökningar inom äldreomsorg och hemsjukvård visar höga betyg inom bemötande. Resultatet för barn- och ungdomspsykiatri i den nationella patientenkäten angående delaktighet, involvering och bemötande ligger högre än riksgenomsnittet för samtliga dimensioner, för vuxenpsykiatri är resultatet något lägre än rikets genomsnitt.

I hälso- och sjukvårdsbarometern svarar 81 % att de har mycket stort eller ganska stort förtroende för sjukhuset. Förtroendet för vårdcentralerna i regionen är 67 %.

För att uppnå målet bör samtliga förvaltningar utveckla arbetssätt där man gör sina målgrupper medskapande på olika nivåer. Utvecklingsarbetet bör ske utifrån användarnas behov och delaktighet, det vill säga användardriven utveckling. Det finns fortsatt behov av att öka kunskapen och medvetenheten om medskapande i hela organisationen.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - inflytande, andel (%)	92	90	85	87
- kvinnor	92	89	89	86
- män	91	92	88	87
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	82	-	80	75
- kvinnor	85	-	79	76
- män	79	-	80	75
Patientupplevd kvalitet avseende delaktighet och involvering i primärvården, index ¹		77	-	80
- kvinnor		76	-	79
- män		79	-	81
Elever i åk 9: På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter, positiva svar, andel (%)		51	51	49
- kvinnor		52	52	48
- män		52	52	52
Gott bemötande vid kontakt med kommunen, andel % ²	89	-	-	84
- kvinnor	91	-	-	87
- män	86	-	-	81

¹Jämförelse med medelvärdet för samtliga regioner

²Ny mätning från 2022, resultat från medborgarundersökningen

Mål 12. Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsespång

Bedömning: DELVIS UPPFYLLT

Målet bedöms delvis uppfyllt.

Målet är svårbedömt då det både anger ett önskat läge om hög kvalitet och effektiva processer och samtidigt att detta ska säkras genom ett offensivt utvecklingsarbete. I kvalitetsmätningar som genomförts under året har regionen resultat i nivå med, eller något över, riksgenomsnittet.

Processmognaden är fortsatt ojämn i regionen även om medvetenheten och angelägenheten om att arbeta processorienterat har ökat. Några förvaltningar har identifierat och kartlagt processer, ofta i samband med digitaliseringsåtgärder, men det systematiska arbetet med att styra och följa upp processerna saknas.

Goda exempel är regionstyrelseförvaltningens arbete med att sänka inköpskostnader som lett till utveckling av nya arbetssätt både inom upphandlings- och ekonomiprocesserna. HR har effektiviserat processerna så som lön, arbetsmiljö, anställning och medarbetarutveckling.

Inom hälso- och sjukvården ger den nationella kunskapsstyrningen, kvalitetsregister och standardiserade vårdförlopp stöd i processarbetet. Adekvata processmätt följs och analyseras såsom andelen patienter som utretts för cancer enligt standardiserat vårdförlopp.

Många av regionens tjänster är utifrån mottagarnas perspektiv regionövergripande. Ett exempel är samverkan mellan socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen kring utskrivningsklara patienter, samverkansform avseende barn 6-16 år som fått namnet Fossam och projektet Framsam som är en sammanhållen process för samhällsutveckling.

En av aktiviteterna för att hylla och prisa förbättringsarbetet är förnyelsedagen. Vid den årliga förnyelsedagen visade 21 nomi-

neringar på ett ständigt pågående förnyelse- och förbättringsarbete.

Förskolan deltar i ett aktionsforskningsprojekt arrangerat av Uppsala universitet. Inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen har arbetet med innovationslotsar fortsatt. Totalt har 82 idéer lämnats in och av dessa har åtta forskningsförstudier vuxit fram tillsammans med Uppsala universitet och fyra innovationer tillsammans med Science Park.

För att uppnå måluppfyllelsen och för att regionen ska klara framtida välfärdsutmaningar behöver samtliga förvaltningar utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete och ett processorienterat arbetssätt. Det krävs en ökad kompetens och en tydlig processtyrning där resultat efterfrågas och förbättras kontinuerligt.

INDIKATOR (Jämförelse med riket)	2022	2021	2020	Jämförelse
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år, medelvärde	107	96	103	100
- kvinnor	111	97	105	101
- män	105	95	102	98
Kostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv		4 755	4 901	5 150
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	87	88	86	83
- kvinnor	89	91	87	84
- män	85	85	85	83
Kostnad kommunal grundskola F-9, kr/elev		118 728	115 326	116 060
Handläggningstid (median) från inkommen ansökan till beslut för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus, antal dagar ¹	111	117	92	59
Vårdtillfällen med påverkbar slutenvård, 65 år och äldre, antal/100 000 inv		4 712	4 718	3 492
- kvinnor		3 936	3 948	2 999
- män		5 582	5 582	4 081
Patienter som utretts för cancer enligt standardiserat vårdförlopp inom maximal leddtid, andel (%) ²	51	63	67	42
Nettokostnad hälso- och sjukvård totalt (inkl läkemedel), kr/inv		35 245	34 046	28 632
Antal nomineringar till förnyelsepriset	21	29	21	-

¹ Jämförelse med medelvärde för deltagande kommuner i KIK

² Jämförelse med medelvärde för samtliga regioner

Medarbetare

Region Gotland är en modig organisation som klarar omställning och förändring. Vi är en tillitsbaserad organisation där engagerade ledare och medarbetare är avgörande för att nå resultat för dem vi är till för. Medarbetarna upplever ett gott ledarskap präglat av dialog och förankring. Alla ser sin del i helheten och bidrar aktivt till positiva resultat i verksamheten. Vi är tillsammans goda ambassadörer för Region Gotland.

Sammanfattning av målområdet

Region Gotland står inför stora utmaningar vad gäller den demografiska utmaningen och kompetensförsörjningen. För att klara det och nå uppsatta mål är det avgörande att fortsätta arbeta för att skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö med ett hållbart och aktivt ledar- och medarbetarskap i alla verksamheter.

Region Gotlands medarbetarundersökning mäter områden som i hög grad påverkar organisationens vardag och förutsättningar. Årets undersökning visar ett stabilt och positivt resultat med mindre förändringar mot föregående år. Det har gjorts förflyttningar i positiv riktning på ledarindex, teameffektivitet och organisatorisk och social arbetsmiljö. Hållbart medarbetarindex och engagemangindex, ligger kvar på samma nivå som föregående år.

Region Gotland har goda förutsättningar för att medarbetare ska känna motivation och engagemang, vilket behöver bibehållas och utvecklas. Utvecklingsområden är arbeta för minskad stress och konflikter som stör effektiviteten i verksamheterna. En fjärdedel av medarbetarna upplever att de har en hög stressnivå. Fortsatt arbete med uthållighet och systematik behöver tillämpas för att prioriteringar ska

kunna göras för att få till hållbara uppdrag i verksamheterna. På frågan om man kan rekommendera andra att söka jobb i Region Gotland är indexet fortsatt lågt. Lön, förmåner och rätt förutsättningar på arbetsplatserna är saker som behöver lyftas för att kunna göra en förflyttning.

Ett nära samarbete med fackliga organisationer och skyddsorganisationen har resulterat i ett nytt samverkansavtal. Implementeringen av det blir ytterligare ett sätt att sätta fokus på arbetsmiljö och verksamhetsutveckling genom ett aktivt ledar- och medarbetarskap. Här behöver det viktiga arbetet att ge både chefer och medarbetare rätt förutsättningar fortsätta. Dialogen i vardagen om både verksamhetens utveckling och arbetsmiljön är friskfaktorer och även starkt kopplat till kvalitet.

Effekter av pandemin ses i sjuktal och även i att det ställs höga krav på ledarskap och medarbetarskap med ändrade förutsättningar, hårt arbetsbelastade verksamheter och nya arbetssätt. En annan effekt är utmaningarna och möjligheterna med den högre graden av flexibilitet kring var ett arbete kan utföras. Ledarskapet, medarbetarskapet, arbetssätt, teknik med mera behöver fortsätta att utvecklas i samband med det.

En del i att möta kompetensförsörjningsutmaningen är att arbeta med strategiskt hållbar bemanning. Det innebär att möta brukare och patienters behov på bästa sätt med hänsyn till både kompetensbristen och demografin. Dialog i vardagen är viktig för att alla ska kunna bidra aktivt med verksamhetsutveckling och få till en god arbetsmiljö som ger kvalitet för de vi är till för. Efterfrågan på kunskap, stöd och struktur i dessa frågor är stor.

Som en del i att attrahera och behålla medarbetare är arbetsgivarvarumärket en viktig faktor. Att lyfta goda exempel på hur verksamheter dagligen gör skillnad i vardagen och i livets alla delar för människor på Gotland är ett sätt att påverka arbetsgivarvarumärket. Ett ytterligare sätt är att skapa ambassadörer för regionens verksamheter. När möjligheter och förutsättningar kan ges för medarbetare att utvecklas som individ och så väl tillsammans med andra i en bra arbetsmiljö med ett aktivt ledar- och medarbetarskap, då skapas viktiga ambassadörer. Trygghet, möjligheter, utmaningar och gemenskap hjälper oss att skapa goda berättelser både internt och externt. Region Gotland är på god väg men behöver fortsätta det viktiga arbetet.

Foto: Tove Turesson, Region Gotland

Under Almedalsveckan gjordes filmer för att hylla medarbetare och verksamheter inom Region Gotland, till detta designades en specialgjord ram.

Mål 13. Region Gotland präglas av en tillitsbaserad organisationskultur

Bedömning: I HÖG GRAD UPPFYLLT

Målet bedöms i hög grad uppfyllt.

För att få till en intern kultur som präglas av tillit, behöver arbete ske med aktiviteter och beteenden inom både kultur och struktur på alla nivåer. Alla chefer ska vara förändringsledare som förstår, förmår samt har mod, uthållighet och rätt förutsättningar för ett tillitsfullt ledarskap. Både ledare och medarbetare behöver ha begripliga uppdrag där roll, mål och sammanhang är tydligt och ger motivation och engagemang i arbetet att aktivt delta i att göra förflyttningar.

Under 2022 har en strategisk partner för ledar- och medarbetarutveckling upphandlats och behov av ledarutveckling i linje med

ledarstrategin setts över. En utbildning för nya chefer och teamledare i det tillitsbaserade ledarskapet har tagits fram och hittills genomförts för drygt 100 ledare. En del som ska finnas i grundplattan för regionens chefer framåt. Att stärka medarbetarskapet är också viktigt. En kartläggning har gjorts av arbetsplatser inom regionen som idag anser sig utöva ett gott medarbetarskap. Slutsatserna från det arbetet ska sammanfogas i arbetet med att ta fram ram, riktning och grundplatta även för medarbetarskapet. Årets regionövergripande chefsforum, har alla haft fokus på ledar- och medarbetarskap ur olika perspektiv.

Ett utvecklingsarbete på intranätet, i syfte att få information och interaktion att ske på ett mer tillgängligt sätt, är igång. Nya arbetsgivarlöften har tagits fram och ligger till grund för informationen och kommunikationen i regionens olika kanaler. Även ett antal filmer som visar hur Region Gotlands organisationskultur gör förflyttningar har gjorts och används i olika kampanjer.

Den förflyttning som görs för målets indikatorer sker i positiv riktning, både index för ledarskap och team effektivitet ökar. Övriga två index ligger på oförändrad nivå. Aktiviteter som planeras eller som har genomförts kommer stärka måluppfyllelsen framöver.

INDIKATOR	2022	2021	2020
Team effektivitetsindex	71	73	70
- kvinnor	71	70	70
- män	75	73	73
Ledarskapsindex	75	73	72
- kvinnor	75	74	72
- män	79	77	76
Engagemangsindex	75	75	75
- kvinnor	76	76	76
- män	76	75	75
Hållbart medarbetarindex (HME)	80	80	79
- kvinnor	81	81	80
- män	81	80	80

Mål 14. Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete

Bedömning: DELVIS UPPFYLLT

Målet bedöms delvis uppfyllt.

Region Gotland har en fastställd kompetensförsörjningsplan för perioden 2022-2023 som ligger till grund för förvaltningarnas kompetensförsörjningsplaner. En regionövergripande verksamhetsutveckling har pågått för att digitalisera flera HR-processer, använda tekniken smart och ge bättre förutsättningar för organisationen. Under året har bland annat en digital kompetensportal för löne- och medarbetarsamtal samt kursadministration implementerats. Även digitalisering av anställningsunderlag och systematiskt arbetsmiljöarbete har utvecklats. För att effektivisera rekryteringsprocessen har

digital referenstagning även börjat användas i chefsrekryteringar.

I samband med att projekt Norma avslutades har slutsatserna och förslagen från utvärderingen om fortsatt arbete tagits omhand. Ett regionövergripande arbete mellan avdelningen för arbetsmarknad och etablering, arbetsmarknadsfrågor och HR har startats för att se över vägarna in i regionen och stödet kring vad gäller de som står långt från arbetsmarknaden. En ny projektsökning för ett socialfondsprojekt planeras.

Inom strategisk hållbar bemanning har ett flertal verksamheter fått ett tvärprofessionellt stöd. Efterfrågan på kunskap, stöd och struktur i dessa frågor är fortsatt stor.

Regionens Instagramkonto #viarregiongotland har nu över 9 000 följare.

I tre av målets fyra indikatorer sker förflyttningen i negativt riktning. Det är Net Promotor Score, mertid samt övertid. Däremot har indikatorn kring heltidsanställda ökat.

Inom regionen uppstår fler och fler briststyrken och det blir därmed allt svårare att rekrytera till uppdrag. För att klara framtida utmaningar behövs insatser som både kan attrahera nya, men främst behålla befintliga medarbetare prioriteras. Aktiviteter som planeras eller som har genomförts kommer stärka måluppfyllelsen framöver.

INDIKATOR	2022	2021	2020
Net Promoter Score (NPS)	-13	-12	-14
- kvinnor	-10	-8	-12
- män	-9	-13	-9
Heltidsanställda av samtliga månadsavlönade, andel (%)	86	84	81
- kvinnor	84	82	78
- män	92	91	89
Arbetad mertid hos månadsavlönade (antal timmar)	42 106	39 382	45 441
- kvinnor	35 291	32 446	37 344
- män	6 815	6 937	8 098
Arbetad övertid hos månadsavlönade (antal timmar)	105 490	84 508	75 826
- kvinnor	70 390	54 677	51 235
- män	35 100	29 831	24 591

Mål 15. Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus

Målet bedöms i hög grad uppfyllt.

Med det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet i fokus undertecknades i april regionens nya samverkansavtal. Den partsgemensamma implementeringen och utvecklingen pågår och är ett långsiktigt arbete. En samverkan som sker dagligen mellan alla som arbetar i Region Gotland fungerar som bäst när alla är med och utvecklar arbetsplatserna, arbetsmiljön och verksamheterna. Under året påbörjades en satsning för att stärka skyddsombudsrollen. På skyddsombudens dag samlades ett hundratal av regionens skyddsombud för kompetensutveckling och nätverkande. Även två digitala träffar genomfördes under året och aktiviteter kommer att fortsätta även under 2023.

Systemstödet för arbetsmiljö lanserades i november till alla regionens verksamheter. Systemet bedöms förbättra och systematisera arbetsmiljöarbetet inom regionen och

underlätta chefers vardag och möjlighet att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Inom området främjande arbetsmiljöarbete är fysisk aktivitet i fokus genom styrdokument utifrån både medarbetar-, folkhälso- och patientperspektiv. Projektet God hälsa och hållbart arbetsliv genomfördes för att öka rörelse och förbättra psykisk hälsa hos medarbetare. Genom att utforska och identifiera verk samma arbetssätt för målgruppen finns nu ett underlag att arbeta vidare med under 2023.

Projektet kontorsarbetsplatser Visborg genomfördes under våren där både möjligheter och utmaningar i ett mer flexibelt arbetssätt har tydliggjort vikten av både ledarskap och aktivt medarbetarskap. Arbetet behöver tas vidare.

Under 2022 har ett centralt arbete för att stärka chefers förutsättningar initierats. Fokus har varit förutsättningar i chefskapet

(stöd, verktyg, information och introduktion) för att frigöra tid åt ledarskapet.

Hos förvaltningar ses också en ökad andel aktiviteter inom den organisatoriska arbetsmiljön. Som exempel lyfts antalet medarbetare per chef, tillgång till stödfunktioner, strategisk hållbar bemanning och översyn av hur verksamheten ska organiseras för att öka effektivitet och förbättra arbetsmiljön. Det nämns även aktiviteter inom områden som friskfaktorer, arbetsbelastning och konflikthantering.

Två av målets indikatorer gör en positiv förflyttning, en indikator är oförändrad och en indikator, korttidsfrånvaron, gör en negativ förflyttning genom att öka under året. Aktiviteter som planeras eller som har genomförts kommer stärka måluppfyllelsen framöver.

INDIKATOR	2022	2021	2020
Organisatorisk och social arbetsmiljö index (OSA)	73	72	71 ¹
- kvinnor	72	72	71 ¹
- män	78	76	75 ¹
Chefer inom Region Gotland som skattar sin kompetens inom arbetsmiljöområdet som god, andel (%)	99	96	97
Medarbetare inom Region Gotland som uppnår de nationellt satta rekommendationerna för fysisk aktivitet, andel (%)	82	82	83
- kvinnor	82	81	82
- män	84	83	84
Korttidsjukfrånvaro, andel (%)	62	59	60
- kvinnor	60	57	58
- män	68	66	69

¹ Utgjorde tidigare psykosocial arbetsmiljöindex (PAI)

Ekonomi

Region Gotlands verksamhet ska vara ekonomiskt uthållig och i balans ur ett generationsperspektiv. Det innebär att vi ger kommande generationer goda förutsättningar att tillhandahålla offentlig service och välfärd. Vi använder inte mer resurser än de som finns och sätter oss inte i skuld till framtiden, det betyder att nettokostnadsutvecklingen inte kan överstiga intäkternas utveckling. Det innebär också att medel ska avsättas för att täcka kommande utbetalningar av pensioner samt att det finns tillräckliga marginaler för att parera oförutsedda kostnadsökningar och intäktsminskningar. Våra tillgångar ska vårdas och värdesäkras och samtliga resurser ska nyttjas på ett effektivt och hållbart sätt. Nämndernas verksamhet ska rymmas inom beslutad budget.

Sammanfattning av målområdet

Årets resultat blev 237 mnkr, vilket motsvarar 3,9 % av nettokostnaderna och innebär att det egna kapitalet stärks och ger ett gott utgångsläge inför kommande år. Den huvudsakliga förklaringen till det goda resultatet är att skatteintäkter, inkomstutjämnung och riktade statsbidrag ökat mer än förväntat.

För att behålla en bra balans i ekonomin ska inte nettokostnaderna öka mer än skatteintäkter och bidrag. Under den senaste femårsperioden ligger den genomsnittliga ökningen av verksamhetens nettokostnader på 4,3 % och skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat i genomsnitt 5,0 % per år.

Nämnderna redovisar ett samlat överskott mot budget på 87 mnkr. I de första prognoserna som gjordes prognostiserades underskott och beslut togs att nämnderna skulle säkerställa att ordinarie verksamhet rymms inom beslutad budget och vid-

ta nödvändiga åtgärder. Under året har nämnderna fått 120 mnkr i tilläggsanslag och har också fått riktade statsbidrag vilket bidragit till överskottet jämfört med budget. Det är positivt att nämndernas verksamhet sammantaget rymms inom beslutad budget men kostnadsutvecklingen är hög och fokus behöver framöver läggas på att bromsa kostnadsutvecklingen. Sex av sju nämnder klarar sin budget eller har överskott, endast miljö- och byggnämnden redovisar ett underskott, -5 mnkr. Underskott redovisas i verksamheterna; LSS, kollektivtrafik, räddningstjänst samt plan- och bygglov.

Enligt beslut avsätts 50 mnkr per år till pensionsmedelsförvaltningen. Anledningen är att det ska finnas finansiella medel för framtida pensionsutbetalningar och slippa undanträngningseffekter på framtida investeringar. Totalt uppgår nu avsatta medel till 354 mnkr. Marknads-

värdet på pensionsmedlen var vid årsskiftet 456 mnkr. Pensionsmedelsförvaltningen gav en negativ avkastning på -11,6 % under 2022. Den svaga utvecklingen kan härledas till fallande tillgångspriser på de flesta finansiella marknaderna i spåren av ryska invasionen av Ukraina och hög inflation.

Soliditeten ligger stabilt kvar på nivån 43 % med en liten ökning jämfört med 2021. I jämförelse med den samlade soliditeten för alla kommuner och regioner (40 %, 2021) ligger Gotland bra till. Det goda resultatet har också inneburit att likviditeten stärkts mycket och uppgår vid årsskiftet till 401 mnkr.

Sammantaget görs bedömningen att ekonomin är i balans ur ett generationsperspektiv. Samtidigt innebär den demografiska utvecklingen med stora kompetensförsörjningsbehov stora utmaningar framåt.

Mål 16. Budgeterat resultat uppgår till minst 2 procent av nettokostnaden

Målet är helt uppfyllt då det budgeterade resultatet vid årets slut uppgick till 131 mnkr vilket motsvarar 2,2 % av verksamhetens nettokostnader. När budgeten beslutades uppgick det budgeterade resultatet till 122 mnkr vilket motsvarar 2,0 %.

Den långsiktiga målnivån är ett budgeterat resultat som uppgår till minst 2 % av nettokostnaden. För att kunna investera i den takt som planeras utan att behöva öka

låneskulden samt för att kunna avsätta medel för att trygga pensionsutbetalningar framåt behöver resultatet vara på den nivån. Regionen behöver också ha tillräckliga marginaler för att parera oförutsedda kostnadsökningar och intäktsminskningar, vilket blev tydligt under pandemin.

Regionfullmäktige har under året beslutat om flera tilläggsanslag till nämnderna. De flesta tilläggsanslag kan kopplas till stödåtgärder men det finns också tilläggs-

sanslag som kopplas till förändrade behov i nämndernas verksamheter. Nämnderna har fått tilläggsanslag på 120 mnkr. En del av tilläggsanslagen, 54 mnkr, har använts för tillfälliga stödåtgärder till kultur, fritid och näringsliv.

Den snabba konjunkturuppgången har inneburit att prognosen för skatteintäkterna reviderats upp under innevarande år. Budgeten för skatteintäkter utökades med 130 mnkr som en följd av detta.

INDIKATOR	2022	2021	2020
Budgeterat resultat i förhållande till verksamhetens nettokostnad (%)	2,2	1,0	3,3

Mål 17. Region Gotland har ett resultat som uppgår till minst 2 procent av nettokostnaden

Målet är helt uppfyllt då resultatet uppgår till rekordhöga 237 mnkr vilket motsvarar 3,9 % av verksamhetens nettokostnader. Balanskravsresultatet uppgår till 285 mnkr efter att årets resultat justerats för reavinster och realiserade vinster/förluster i värdepapper. Det motsvarar 4,7 % av nettokostnaderna och ligger därmed på en mycket bra nivå.

Den huvudsakliga förklaringen till det goda resultatet är att skatteintäkter, inkomstutjämnning och riktade statsbidrag ökat mer än förväntat.

Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade med 5,8 % jämfört med föregående år, vilket är betydligt högre än den genomsnittliga ökningen för de senaste fem åren på 5,0 %. De generella statsbidragen ökade

med 4,3 % motsvarande 76 mnkr jämfört med föregående år. Inkomstutjämningsbidraget ökade med 9,6 % och stod för huvuddelen av ökningen av generella statsbidrag och utjämnning. Skatteintäkterna hade en hög ökningstakt på 6,4 % till följd av en fortsatt stark tillväxt under 2022. Skatteintäkterna blev 268 mnkr högre än 2021.

På kostnadssidan har löner och sociala avgifter haft en måttlig ökning på 2,1 %. Däremot var kostnadsutvecklingen hög för hyrpersonal, köp av verksamhet, konsulter, förbrukningsmaterial, lokaler, transporter samt energi och bränslen. Nedgångarna på världens börser medförde realiserade och realiserade förluster på pensionsmedelsplaceringarna och bidrog till att finansnettot blev -82 mnkr.

Nettokostnaderna inklusive finansnettot ökar med 5,3 %, vilket är högt. Det beror på att finansnettot är negativt. Nettokostnaderna utan finansnettot ökar med 2,8 %. För att klara regionens långsiktiga resultatmål och samtidigt klara kravet på en god ekonomisk hushållning krävs att nettokostnaderna inte ökar mer än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnning. Det uppnåddes 2022.

Nettokostnadsökningen för nämnderna är 4,9 %. De externa kostnaderna ökade med 5,6 % men det kompensades av att de externa intäkterna ökade med 8,1 %. Både intäkter och kostnader har varit påverkade av åtgärder för att hantera effekterna av pandemin. Den höga inflationen har också påverkat kostnadsutvecklingen.

INDIKATOR	2022	2021	2020
Årets resultat i relation till verksamhetens nettokostnad (%) ¹	3,9	3,5	2,5
Balanskravsresultat i relation till verksamhetens nettokostnad (%) ¹	4,7	1,9	1,6
Region Gotlands nettokostnadsutveckling exklusive jämförelsestörande poster (%) ¹	5,0	4,4	4,2
Utveckling av skatteintäkter och bidrag (%)	5,8	5,5	6,3
Nämndernas nettokostnadsutveckling (%)	4,9	3,8	4,2
Utveckling av nämndernas nettobudget (%)	4,5	4,8	3,9

¹ Jämförelsetalen för 2020 och 2021 är omräknade på grund av rättelse av fel, se not 20 och not 32 för mer information

Mål 18. Region Gotlands ekonomiska ställning stärks genom att soliditeten varje år förbättras och närmar sig 45 procent vid mandatperiodens slut

Soliditeten har förbättrats med 0,1 procentenheter och uppgår till 43,2 % vid årets slut. Det innebär att den ekonomiska ställningen har stärkts. Målet är helt uppfyllt.

Av betydelse för bedömningen av den ekonomiska ställningen är också i vilken utsträckning finansiering av investeringar med egna medel kunnat göras samt hur likvida medel och avsatta pensionsmedel i förhållande till total pensionsförpliktelse utvecklats. Av betydelse är också hur låneskulden utvecklats.

Samtliga investeringar har med god marginal kunnat finansieras med egna medel. Likviditeten har ytterligare förstärkts och

uppgår till 401 mnkr. Låneskulden har amorterats med 5 mnkr och uppgår till 385 mnkr. Avsättning till pensionsmedel har gjorts med 50 mnkr. Avsatta pensionsmedel i förhållande till total pensionsförpliktelse uppgår till 13 %.

Av betydelse för den ekonomiska ställningen är också hur soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen utvecklar sig. Under den senaste 5-årsperioden har den förbättrats med 14 procentenheter och uppgår nu till 10,7 %.

Sedan mandatperiodens början har soliditeten inte uppnått 45 % trots bra resultatnivåer. Anledningen är att balansomslutningen ökat mer än eget kapital.

Det beror framför allt på att omsättnings-tillgångarna ökat men också på genomförda investeringar. En god utveckling av den ekonomiska ställningen kräver en balans mellan kassaflödet från den löpande verksamheten och investeringsverksamheten.

Under den senaste femårsperioden har soliditeten legat förhållandevis stabilt på mellan 42-43 % trots en mycket hög investeringsnivå. Det har varit möjligt genom goda resultatnivåer och fastighetsförsäljningar som genererat reavinster och lättat balansräkningen. Den samlade bedömningen är att den ekonomiska ställningen stärkts betydligt de senaste tre åren.

INDIKATOR	2022	2021	2020
Avsatta pensionsmedel i förhållande till total pensionsförpliktelse (%)	13,2	13,3	7,3
Soliditet (%) ¹	43,2	43,1	41,6
Egenfinansiering av investeringar i skattefinansierad verksamhet (%) ¹	203	224	215

¹ Jämförelsetalen för 2020 och 2021 är omräknade på grund av rättelse av fel, se not 20 och not 32 för mer information

Foto: Erik Landerdahl

Nämnder och förvaltningar

Här ges en övergripande bild av Region Gotlands nämnder och förvaltningars verksamhet. Information ges kring viktiga händelser, måluppfyllelse, ekonomi samt utveckling på sikt. Slutligen presenteras utvalda verksamhetsmått samt en övergripande bild av nämndens resultaträkning och medarbetarstatistik.

Bivab tar från juni 2023 över all linjetrafik med buss inklusive skolskjutsarna på Gotland. Närmare 70 nya bussar är beställda, personal på Bergkvarabuss har erbjudits anställning i den fortsatta verksamheten, ny populär chaufförutbildning genomförs och den befintliga bussverkstaden tas över av en lokal entreprenör.

Politikerorganisationen

REGIONFULLMÄKTIGES ORDFÖRANDE: **INGER HARLEVI (M)**

REGIONSTYRELSENS ORDFÖRANDE: **MEIT FOHLIN (S)**

REVISIONENS ORDFÖRANDE: **MATS ÅGREN (S)**

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDENS ORDFÖRANDE: **GUNNEL LINDBY (C)**

PATIENTNÄMNDENS ORDFÖRANDE: **BERIT CEDERGREN ONSJÖ (M)**

VALNÄMNDENS ORDFÖRANDE: **ARNE JOSEFSSON (C)**

Under begreppet politikerorganisationen redovisas det samlade resultatet för anslagen för regionfullmäktige, regionstyrelse, revision, överförmyndarnämnd, valnämnd och patientnämnd. Det samlade resultatet för 2022 är enligt följande:

RESULTAT 2022, tkr

Regionfullmäktige	-179
Regionstyrelse	+1 194
Revision	0
Valnämnd	+229
Överförmyndarnämnd	+1 468
Patientnämnd	+475
Totalt resultat	+3 187

Underskottet för regionfullmäktige förklaras i huvudsak av att ett valår innebär ett ytterligare sammanträde. Extra kostnader redovisas även för de sammanträden som inte hållits på Visborg. För detta har inte höjd tagits i budgeten.

Överskottet för regionstyrelsen hänförs i huvudsak till resande som inte uppgår till budgeterad nivå, låg representation samt lägre kostnader i allmänhet mot budget. Även anslaget för utbildning förtroendevalda visar ett överskott, då kostnaderna framförallt upparbetas efter ett val.

Överförmyndarnämnden redovisar ett överskott i huvudsak kopplat till lägre kostnader än budgeterat för ställföreträdare, samt lägre kostnader för kansli och nämnd.

Patientnämndens överskott beror i huvudsak på vakanser inom kansliet. Övriga uppvisar i princip balans mot budget.

REGIONENS

FÖRTROENDEVALDA REVISORER

De förtroendevalda revisorernas uppdrag är definierat i kommunallagen och innebär att årligen granska verksamheten och pröva ansvarstagandet i styrelse och nämnder. Revisorerna ska dessutom uttala sig om detta i revisionsberättelsen till regionfullmäktige.

Revisorernas arbete präglas av integritet och oberoende. Därför väljer revisorerna självständigt vilken verksamhet som ska granskas och hur det ska ske. De förtroendevalda revisorerna är ingen

nämnd eller styrelse, utan var och en har rätt att ha en egen uppfattning i ansvarsfrågan. Revisorerna är nio till antalet och har under året biträtt av revisorer från KPMG.

Under 2022 uppgick kostnaderna för regionens revision till 3,9 mnkr vilket är detsamma som budgeten. Följande granskningar har bildat underlag för bedömningen 2022;

- Granskning av årsredovisning och delårsrapport
- Grundläggande granskning av regionstyrelsen och samtliga nämnder
- Granskning av verkställighet av beslut
- Granskning av offentlighetsprincipen
- Granskning av mark- och exploateringsverksamheten
- Granskning av regionstyrelsens uppsiktsplikt
- Granskning av det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier
- Granskning av rutiner vid rekryteringsprocessen
- Granskning av rutiner vid lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Granskning av insyn i verksamheter på entreprenad
- Översiktlig granskning av styrning och intern kontroll inom räddningstjänsten
- Uppföljning av granskningar 2018-2019
- Uppföljning av granskningar 2020-2021

Revisionsrapporterna återfinns i sin helhet på regionens webbplats och en sammanfattning av granskningsresultatet finns i revisionens redogörelse som bifogas revisionsberättelsen.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Region Gotland har sedan 1 januari 2007 en överförmyndarnämnd som enligt lag ska finnas i varje kommun. Överförmyndarnämnden ska efter ansökan eller anmälan

utreda behov av god man, förvaltare eller förmyndare för personer som av olika anledningar inte kan förvalta sin egendom, föra sin talan eller tillvarata sina rättigheter. Överförmyndarnämnden ansvarar därefter för tillsyn över förmyndares, förvaltares och gode mäns förvaltning.

Överförmyndarnämnden utövar också viss kontroll över föräldrar som har barn under 18 år. Kontrollen gäller i första hand de barn som äger tillgångar över 8 prisbasbelopp. Nämnden utser även god man för ensamkommande barn som anländer till Gotland efter anvisning av Migrationsverket eller som placeras i regionen av annan kommuns socialtjänst.

Viktigare händelser

Under våren 2022 övergick kansliet till digital handläggning och lanserade även ett mentorskapsprogram. Kansliet resursförstärktes också med en tillsvidare tjänst på heltid från årsskiftet.

Måluppfyllelse

Av nämndmålen uppfyller nämnden tre av sju mål, ett resultat som har påverkats av en måhända för ambitiös målsättning. Sammanfattningsvis är 84 % av ställföreträdarna nöjda med nämndens och i förlängningen kansliets arbete enligt överförmyndarnämndens årliga kundenkät.

Utveckling på sikt

Digitaliseringen av verksamheten fortskrider kontinuerligt men är långtifrån genomförd i sin helhet. På sikt medför digitaliseringen en effektivare och mer lättöverskådlig arbetsprocess men riskerar också att vissa grupper hamnar i ett digitalt utanförskap vilket ingår i nämndens arbete att förebygga.

Antalet ställföreträdare som åtar sig uppdrag är inte tillräckligt för att möta behovet. För att täcka nuvarande och framtida behov behöver nämnden jobba strukturerat och kontinuerligt med rekryteringsprocessen samt erbjuda ännu mer utbildning och digitala lösningar inom alla områden.

PATIENTNÄMNDEN

Patientnämnden ska stödja och hjälpa patienter och närstående med klagomål på vården, bidra till kvalitetsutveckling och hög patientsäkerhet i vården, bidra till att verksamheterna inom hälso- och sjukvården anpassas efter patienternas behov och förutsättningar samt ge tvångsvårdade patienter möjlighet att få en stödperson.

Viktigare händelser

Antalet klagomål uppgår till 270 stycken. Det är en minskning med sex klagomål. Kansliet har inte varit fullt ut bemannat vilket påverkat måluppfyllelsen under året. Det lagstadgade uppdraget har prioriterats. En översyn av stödpersonsverksamheten har pågått under året. De planerade informationsinsatserna har dock inte hunnits med i någon större utsträckning.

Måluppfyllelse

Ekonomin visar ett överskott på 475 tkr. Detta beror huvudsakligen på att personalkostnaderna varit lägre än budgeterat.

Under året har patientnämnden bland annat bidragit till ökad måluppfyllelse inom områdena tillgänglighet, delaktighet och kvalitet.

Utveckling på sikt

Antalet klagomål varierar men över tid ses en svag ökning. Behovet av stöd och hjälp vid klagomål på vården kommer troligtvis fortsatt att vara stort. Utvecklingen av stödpersonsverksamheten kommer att fortsätta under 2023 med bland annat utökad samarbete med psykiatri och översyn av gemensamma processer. En satsning på att öka patientnämndens bidrag till kvalitetsutveckling och hög patientsäkerhet i vården har inletts och kommer att fortsätta under 2023.

VALNÄMNDEN

Kommunen är enligt lag skyldig att genomföra allmänna val till riksdag, kommunfullmäktige, delegatsval till Europaparlamentet samt eventuella folkomröstningar.

Valnämnden och dess kansli har till uppgift att förordna och utbilda röstmottagare, administrera vallokaler och förtidsröstningslokaler, samt tillhandahålla och distribuera valmaterial till förtidsröstning och vallokaler. Utöver detta ansvarar valnämnden också för att i samråd med aktörer som valmyndigheten, länsstyrelsen, polisen, olika säkerhetsbolag och PostNord genomföra säkra val och därmed upprätthålla förtroendet för det svenska valsystemet.

Den 11 september 2022 genomfördes de allmänna valen i Sverige och på Gotland.

Nytt för 2022 var att det för första gången vid val till riksdag, kommun och region var obligatoriskt med avskärmingar runt valsedelställen. Första gången man provade detta var vid Europaparlamentsvalet 2019.

Valdeltagandet vid de allmänna valen 2022 minskade något till 87,10 % jämfört med 2018 då valdeltagandet var 88,75 %. Antalet förtidsröster ökade däremot med 1 166 stycken till 18 418 stycken jämfört med valet 2018. Röstmottagning av förtidsröster genomfördes på 10 ställen runt om på Gotland.

Söndagen innan valdagen genomförde valnämnden institutionsröstning på 14 olika vårdinrättningar från norr till söder. Valnämnden anordnade även förtidsröstning på Wisbygymnasiet under två eftermiddagar.

Valnämnden genomförde 31 ambulerande röstmottagningar, en ökning med 15 (94 %) jämfört med valet 2018. Ambulerande röstmottagning innebär att man kan beställa röstmottagning till det egna hemmet om man på grund av ålder, sjukdom eller funktionsvariation, själv inte kan ta sig till sin vallokal eller ett förtidsröstningsställe. Valnämnden har under året sammanträtt vid sex tillfällen.

VERKSAMHETSMÅTT

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	2022	2021
Antal aktiva ärenden	984	966
varav		
- god man ensamkommande barn	5	2
- särskild förordnad vårdnadshavare	29	27
- förvaltare	90	91
- god man	611	599
Handläggningstid från inkommen ansökan till yttrande, dagar	95	80

PATIENTNÄMNDEN	2022	2021
Antal klagomål	270	276
varav		
- klagomål relaterat till pandemin	-	22
- somatisk specialistvård ¹	121	139
- psykiatri	35	17
- primärvård ¹	94	97
- tandvård	8	12
- kommunal vård	7	8
- övrig verksamhet	4	3
- övrig vård	1	-
Antal tillsatta stödpersoner	2	7

¹ Hab/rehab, 1177 samt vaccinationsenheten har flyttats från somatisk specialistvård till primärvård

RESULTATRÄKNING, tkr

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	950	2 038	120
Verksamhetens kostnader	-34 765	-32 666	-26 914
Verksamhetens nettokostnader	-33 815	-30 628	-26 794
Kommunbidrag	33 815	33 815	30 979
Årets resultat	0	3 187	4 185

Foto: Bildbyrå

11 september 2022 genomfördes kommun- och riksdagsval.

Regionstyrelsen

ORDFÖRANDE: MEIT FOHLIN (S)

REGIONSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

REGIONDIREKTÖR OCH FÖRVALTNINGSCHEF: PETER LINDVALL

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN, RÄDDNINGSTJÄNSTEN

FÖRVALTNINGSCHEF: LISE LANGSETH

REGIONSTYRELSE- FÖRVALTNINGEN

VIKTIGARE HÄNDELSE

Rysslands invasion av Ukraina innebär ett fruktansvärt lidande för det ukrainska folket. Effekter av kriget ses även för oss i Europa och resten av världen med problem kring bland annat energiförsörjning, försörjningsberedskap, leveranser och hög inflation. Efterdyningarna av pandemin ger också effekter i verksamheten. De gotländska ståndpunkterna för väl fungerande kommunikationer till och från ön har under året kommunicerats vid flera tillfällen bland annat med riksdagen. Vikten av att ståndpunkterna kommuniceras aktualiserades ytterligare under hösten då Destination Gotland meddelade att de kommer höja biljettpriserna kraftigt för färjan. Sammantaget är detta delar som påverkar verksamheterna i Region Gotland och förvaltningen på ett sätt som inte kunde förutses när verksamheten för året planerades.

Med kriget har cyberattacker ökat i världen. Region Gotland har inte drabbats direkt, men områden har identifierats som måste stärkas för att Region Gotland ska kunna säkerställa en stabil IT drift.

Elpriserna under 2022 har gett ett högt tryck på relativt nyetablerade Energicentrum att bedriva rådgivning till privatpersoner och företag. Livsmedelskostnaderna har ökat på grund av rådande världsläge. Beräkningar visar på prisökningar inom måltidsverksamheten på dryga 5 mnkr.

Under året har förvaltningen återigen hanterat betydande stödåtgärder, drygt 50 mnkr, till det gotländska samhället. Detta för bland annat den krisdrabbade gröna näringen, stärkt utvecklingskraft för näringen i allmänhet och för återstart av föreningar inom kultur och fritid. Vidare har ett specifikt stöd tagits fram för föreningar som drabbats av ökade elkostnader.

Regionfullmäktige beslutade i juni om en ny styrmodell. Den nya styrmodellen har en tydligare koppling till den regionala utvecklingsstrategin och bygger på tillit och tydlighet genom hela organisationen.

Förvaltningen har påbörjat implementering av Vårt Gotland 2040 tillsammans med externa utvecklingsaktörer, vilket framförallt hanteras i de tre genomförandeprogram som arbetats fram i samverkan. Två av dem har redan antagits av regionfullmäktige och det tredje förväntas antas efter årsskiftet.

Funktionen visselblåsare startade upp efter halvårsskiftet och sedan dess har information riktats till medarbetare, chefer och förtroendevalda. Ambitionen är att i större utsträckning än idag arbeta förebyggande mot missförhållanden.

En upphandling för verksamhetsdrift av Solberga- och Hemsebadet har genomförts. Vid anbudstidens utgång konstaterades att inga anbud inkommit. Det blir därför fortsatt regionen som driver badhusen. I mars återöppnades Hemsebadet efter nästan ett års renovering.

Ny mat- och måltidspolicy har beslutats och även biblioteksplan för 2022-2044 är antagen och kommer användas som ett levande styrdokument i biblioteksverksamheten. En ny inköspolicy, inköpsriktlinjer samt riktlinjer för direktupphandling har beslutats.

Den internationella organisationen OECD har gett sin bild av Gotlands fördelar och utmaningar. Granskningen kommer vara ett underlag för att i samverkan utveckla Gotland.

Inom medarbetarområdet kan nämnas att ett nytt samverkansavtal är underutvecklat. Slutligen kan utmaningarna kring kompetensförsörjning liksom hög arbetsbelastning inom flera av förvaltningens verksamheter framhållas. Medarbetarenkäten för förvaltningen visar fortsatt goda resultat. Det som sticker ut negativt är stress.

MÅLUPPFYLLELSE

Förvaltningen har bidragit till utvecklingen av det gotländska samhället genom åtskilliga aktiviteter samt det grunduppdrag som föreligger utifrån bland annat det regionala utvecklingsansvaret, uppdragen för måltid samt kultur och fritid. Bidrag sker inom flera områden såsom demokrati, Almedalsvecka, jämlikhet, hälsa, landsbygd,

beredskap, miljö, näringsliv, energi, kultur- och fritidsliv. Inom dessa områden sker en bred samverkan med olika myndigheter, organisationer, näringsliv och civilsamhället.

Förvaltningen har genom ett flertal aktiviteter bidragit till utvecklingen av Region Gotland som en effektiv organisation. Förvaltningen har ett särskilt uppdrag att hålla samman övergripande processer i koncernen på uppdrag av koncernledningen och gör så via att vara sammankallande till strategiska nätverk inom ekonomi, HR, kommunikation, digitalisering och kvalitet. Utöver detta så leder förvaltningen flera regionövergripande forum för samverkan till exempel samhällsbyggnad, samverkan barn, vuxna och äldre och social hållbarhet.

EKONOMI

Årets resultat uppgår till +10,0 mnkr (24,6 mnkr, 2021). Året har präglats av stora kostnadsökningar kopplade till kriget i Ukraina och efterdyningar av pandemin. I förvaltningens verksamhet märks detta tydligt inom fram för allt måltids- och IT-verksamheten, där varupriserna kraftigt ökat. Under året har förvaltningens budget förstärkts med 50,5 mnkr för att hantera tre olika stödpaket. Det positiva resultatet förklaras främst av överskott i centrala anslag avseende bidrag, fackliga företrädare, samt förseningar i investeringar som medfört överskott inom kapital- och hyresbudgeten. Positiv avvikelse redovisas även vad gäller anslaget för förstudier exploateringsprojekt. Visst överskott kan även kopplas till personalrelaterade orsaker. Värt att nämna är ett intäktsstapp för taxor och avgifter till följd av förseningar i Hemsebadets renovering.

UTVECKLING PÅ SIKT

De övergripande förändringsmönstren i omvärlden inom hållbarhet/klimat- och miljö, omvärld, digitalisering, demografi och demokrati kommer ha påverkan på förvaltningens förutsättningar att forma en långsiktigt hållbar verksamhet och är frågor som behöver beaktas i både ett kortare och längre perspektiv.

Med utgångspunkt i regional utvecklingsstrategi (RUS) och Agenda 2030 sker insatser inom samtliga hållbarhetsperspektiv. Genomförandeprogrammen ger driv för frågor som klimat miljö och energi, näringslivets förutsättningar och innovation samt social välfärd. Den nya styrmodellen, samhällsbyggnadsprocessen, arbetet med färdplan mot god och nära vård samt modellen för medborgardialog blir viktiga faktorer för framgång. Viktigt för den interna utvecklingen är det pågående organisationskultursarbetet, förbättring

av chefers förutsättningar och utveckling av kvalitet och användardriven verksamhetsutveckling.

Ökad oro i världen skapar osäkerheter framåt. Effekter som fortsatt måste bevakas och hanteras är ekonomi, arbetsmarknad, näringslivsutveckling och folkhälsa. Uppdraget att ta ett större ansvar som arrangör i parken i Almedalen kommer att fortsätta utvecklas inför kommande Almedalsveckor.

Medborgarnas förväntningar på delaktighet, kommunikation, tillgänglighet, snabbhet och flexibilitet måste kunna hanteras.

Såväl EU som Sveriges regering och Sveriges kommuner och regioner lyfter i strategier fram hur avgörande det är att värna demokratin.

Kommunikationerna till och från ön tillsammans med elförsörjningen är en avgörande fråga framåt. Dessa parametrar kan var för sig och tillsammans ge förutsättningar för att människor och företag i högre grad kommer att vilja besöka och bosätta sig på Gotland.

VERKSAMHETSMÅTT* RSF

	2022	2021
Medborgarinriktade tjänster		
Antal besök på turistbyrå	73 412	46 784
Antal besök på regionarkivet	2 090	1 441
Antal förfrågningar om handlingar på regionarkivet	1 291	1 444
Antal framtagna volymer, regionarkivet	2 881	2 925
Antal samtal, regionupplysningen	179 781	194 613
Antal besvarande samtal, regionupplysningen	169 114	179 118
Genomsnittlig kötid, regionupplysningen, sek	15	21
Antal externa samtal till 0498-26 90 00	129 089	153 738
Andel externa samtal till regionupplysningen via 0498- 26 90 00, %	70	74
Antal besök i reception Visborg, externa och interna	9 128	8 101
Kultur- och fritidsverksamhet		
Inomhusbad, antal besök	94 019	10 369
Nettokostnad per besök, kronor	84,13	-
Säsongsuthyrning, antal gästnätter	5 904	1 694
Idrottshallar, antal uthyrda timmar	26 152	21 389
Idrottsplatser, antal uthyrda timmar	8 567	7 525
Aktivitetsbidrag, antal godkända sammankomster		
- ungdomar	32 184	27 431
- pensionärer	2 407	2 185
- funktionshindrade	1 684	1 469
Bibliotek, antal fysiska besökare	244 148	232 969
Bibliotek, antal media lån fysiska	337 258	228 413
Bokstart, antal hembesök	267	277
Bokstart, antal hembesök familjehemsplacerade barn	3	7

VERKSAMHETSMÅTT* RSF forts.

	2022	2021
Måltidstjänster		
Antal beställda portioner inom:		
- förskola	426 569	434 997
- grundskola	1 083 342	1 001 043
- gymnasie/vuxenutbildning	286 760	276 965
- hälso- och sjukvård	87 431	81 500
- inom äldreomsorg	261 354	291 940
- äldreomsorg, ordinärt boende	37 490	23 660
Andel inköpta ekologiska livsmedel, % (värde i kronor)	24	24
Andel inköpt svenskt kött, % (värde i kronor)	92	92
Andel inköpt närproducerade/gotländska livsmedel, % (värde kronor)	16	15
Andel vegetariska måltider, % (räknat på grundmeny)	28	28
Andel inköpt svensk kyckling, % (värde i kronor)	100	100
Koldioxidekvivalent	2,0	2,5
Administrativa tjänster		
Lönehantering - antal lönespecifikationer	105 417	104 022
Kvalitet i löneutbetalningar, %	0,86	0,83
Andel extra utbetalningar pga fel, %	0,13	0,14
Stöd vid rekryteringar av chefer	68	65
Stöd vid rekrytering övriga	20	56
Antal hanterade fakturor, tusental	197	180
Andel elektroniska fakturor av hanterade fakturor, %	96	90
Antal kundfakturor, tusental	172	172
Fakturerat belopp, tkr	575 111	513 719
Andel påminnelser kundfakturor, %	10,4	11,2
Andel inkassoärenden, %	5,1	4,9
Andel e-fakturor, %	13,1	12,2
Andel fakturor till digitalbrevlåda, %	22,1	18,6
Andel SWE-fakturor, %	3,3	0,6
Antal protokollförda paragrafer, kansli (RF, RS, RSau, Regu, KFB)	1 110	1 096
Antal registrerade ärenden av registraturen	9 330	9 753
Antal registrerade handlingar av registraturen	55 560	53 814
Inkomna bidrag till förnyelsepriset	29	21
It-relaterade tjänster		
Antal supportärenden per dator	3,1	3,1
Servicenivå digital arbetsplats (DAP), %	94	92
Antal ärenden hanterat av it-supporten	42 306	44 603

* Flera av verksamhetsmått/nyckeltalen har påverkats av pandemin

RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Räddningstjänstens grunduppdrag är att förebygga bränder och andra olyckor samt att vid behov utföra akuta skadebegränsande insatser för att året om säkerställa ett gott skydd mot samhällsstörningar på Gotland. Alla bränder som förebyggs bidrar till ekologisk hållbarhet. Räddningstjänsten arbetar med att utveckla arbets-

metoder för att minimera användning av vatten, utveckla system för säker återvinning av släckvatten för att på så sätt säkra tillgången till vatten av god kvalitet.

Räddningstjänsten har haft flera resurskrävande händelser, bland annat branden som utbröt ombord på färjan Stena Scandica bildäck. Branden ledde till att färjan förlorade manöverförmågan och hotade att driva iland på västra sidan av Fårö.

Nya energikällor och drivmedel som exempelvis elfordon och solceller är en utmaning då det ställer nya krav på räddningstjänsten.

Årets resultat uppgår till -9,0 mnkr (-6,5 mnkr, 2021). De största orsakerna är personalkostnader, drivmedel, hälsoundersökningar och utbildningar.

Foto: Maja Allard, Region Gotland

Fårö stations gamla bil som nu är skänkt till räddningstjänsten i Ukraina.

VERKSAMHETSMÅTT*
RÄDDNINGSTJÄNST

	2022	2021
Totalt antal larm	678	696
varav		
- IVPA (i väntan på ambulans)	145	173
- brand ej i byggnad	63	72
- brand i byggnad	79	85
- trafikolycka	81	99
- automatlarm	139	134
- hjärtstoppslarm	61	64
- annat sjukvårdslarm	84	96
- annan hjälp till ambulans	13	16
Tillsyn enligt LSO (lag om skydd mot olyckor)	84	83
Tillsyn LBE (lagen om brandfarliga och explosiva varor)	3	6
Samplanerad tillsyn (LSO+LBE)	10	9

* Flera av verksamhetsmått/nyckeltalen har påverkats av pandemi

RESULTATRÄKNING RSF, tkr	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	228 019	251 166	264 846
Verksamhetens kostnader	-684 573	-703 711	-655 144
Avskrivningar	-26 149	-20 484	-23 593
Internränta	-901	-553	-949
Verksamhetens nettokostnader	-483 604	-473 583	-414 840
Kommunbidrag	482 114	482 114	431 010
Årets resultat	-1 490	8 531	16 170
Nettoinvesteringar	104 932	19 917	16 806

Regionstyrelsen har utnyttjat 1 490 tkr av eget kapital

RESULTATRÄKNING
RÄDDNINGSTJÄNST, TKR

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	5 293	4 291	4 502
Verksamhetens kostnader	-58 168	-65 790	-62 642
Avskrivningar	-3 425	-3 801	-3 565
Internränta	-280	-244	-316
Verksamhetens nettokostnader	-56 580	-65 544	-62 021
Kommunbidrag	56 580	56 580	55 484
Årets resultat	0	-8 964	-6 537
Nettoinvesteringar	12 750	7 535	7 371

MEDARBETARE RSF

	2022	2021
Antal anställda	505	469
varav		
- män	167	159
- kvinnor	338	310
- tidsbegränsat anst	53	44
Personalkostnad, tkr	302 698	284 087
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	43	43
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	5,8	4,3

MEDARBETARE RÄDDNINGSTJÄNST

	2022	2021
Antal anställda	56	50
varav		
- män	52	48
- kvinnor	4	2
- tidsbegränsat anst	6	1
Personalkostnad, tkr	50 030	47 902
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	76	76
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	5,6	4,3

Regional samverkansstruktur och partnerskap

Inom Region Gotland finns en samverkansstruktur för barn och unga, för vuxna och äldre och för kunskapsstyrning psykisk hälsa. Arbetet inom respektive samverkansområde bidrar på olika sätt och omfattning i omställningen till Hälsa genom hela livet samt enligt Region Gotlands handlingsplan för psykisk hälsa.

BARN OCH UNGA

För att öka gotländska småbarnsfamiljers och blivande föräldrars möjlighet till att navigera mellan den mängd stöd och insatser som erbjuds inom regionen har informationen på 1177.se och gotland.se samlats, förtydligats och förenklats. Informationen har anpassats till vad som gäller på Gotland samt kopplat till den nationella informationen på 1177.se. Detta samlas på en Gotlandssida på 1177.se som ska publiceras under våren.

För att öka det tidiga och samordnade stödet för barn 6-16 år och deras familjer har en pilot av en samverkansmodell mellan första linjen, socialtjänst, elevhälsa och skola startat och ska genomföras under sex månader.

VUXNA OCH ÄLDRE

Huvuduppdraget under året har varit utskrivningsprocessen från lasarettet och från heldygnsvården psykiatrin. Ett nytt arbetssätt togs fram utifrån lärdomarna av den processkartläggning som gjordes inför 2022. Utifrån det nya arbetssättet reviderades nuvarande riktlinje och under hösten utbildades ca 300 medarbetare. 22 november startade det nya arbetssättet.

Uppdraget Sjukvård i hemmet – primär vård har varit pausat under året för att kunna prioritera utskrivningsprocessen.

Uppdraget Sjukvård i hemmet – specialiserad palliativ vård har kunnat fortsätta. Under året har fler patientgrupper inkluderats i det palliativa teamet. Nu kvarstår specialiserad palliativ vård vid neurologiska sjukdomar.

Nya sidan gotland.se/senior har publicerats under året. Ett utskick till alla över 65 år på Gotland gjordes i juni. Arbetet med att utveckla sidan fortsätter. Representanter från bland annat Pensionärsrådet har deltagit i utvecklingen. Aktiviteterna har genomförts med hjälp av statliga stimulansmedel psykisk hälsa. Seniorsidan är nominerad till Förnyelsepriset 2023.

KUNSKAPSSTYRNING PSYKISK HÄLSA

Region Gotland och har under 2022 fått en ny handlingsplan för psykisk hälsa. Handlingsplanen är treårig och kommer att gälla 2022-2024. Under 2022 har 12 aktiviteter från handlingsplanen genomförts alternativt påbörjats. Av dessa kan bland annat nämnas att det genomförts fyra så kallade brukarrevisioner på bero-

endeområdet, två i verksamheter inom psykiatrin och två inom individ- och familjeomsorgen. Det har också genomförts en HBTQI-utbildning för ett tjugotal medarbetare från fyra förvaltningar. Dessa medarbetare kommer utgöra ett nätverk som ska säkerställa kontinuitet i kompetens samt under 2023 ta fram ett utbildningsmaterial till medarbetare i Region Gotland.

PARTNERSKAP

Partnerskapet har två huvudinriktningar; forskning och innovation samt utbildning och studentsamverkan. En stor del av partnerskapet med Uppsala universitet har under året fokuserat på forsknings- och innovationsområdet. Detta har skett främst i genomförandet av projektet Innovationsystem Gotland, som inriktar sig särskilt mot innovation och forskning i hälso- och sjukvården. I detta tvååriga projekt samverkar Region Gotland, Uppsala universitet och Science Park i syfte att stärka det gotländska innovationssystemet och näringslivet.

I den del av partnerskapet som rör utbildning och studentsamverkan har fortsatt samverkan och utbyte skett mellan Region Gotland och Uppsala universitets socio-nomprogram, samhällsplaneringsprogram, sjuksköterskeprogram samt grund- och förskolläroprogrammen.

Foto: Joel Nilsson

Den nya sidan gotland.se/senior ska ge inspiration och är en väg in till viktig information för seniorer och anhöriga.

Tekniska nämnden

TEKNIKFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **KARL-JOHAN BOBERG (C)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **PATRIC RAMBERG**

VIKTIGARE HÄNDELSE

Med fokus på bemanning, renhållning och en hållbar vattenanvändning kunde teknikförvaltningen summera sommaren 2022 som mycket bra. VA-avdelningen hade tillsammans med besöksnäringen och andra organisationer ett lyckat samarbete med fokus på att nå ut med budskapet om hållbar vattenanvändning som bidrog till att skapa en positiv bild av Gotland. Fler säsongsanställda anställdes för att kunna hantera renhållningen på både bad- och besöksplatser men även områden i Visby med stor nedskräpning. Projektet Vi trampar mot framtiden med ungdomar som både dag- och kvällstid cyklar runt på el-lädcyklar och tagit hand om skräp blev väldigt lyckat och uppmärksammat.

Kryssningsverksamheten som under våren började se en vändande bokningstrend efter pandemin fick ytterligare ett avbräck i och med kriget i Ukraina. Denna nedgång blev tillfällig och 2022 blev tillslut ett rekordår med 169 anlop och cirka 184 000 kryssningspassagerare.

Den långa perioden med pandemi och oroligheter i Europa har också medfört ökade materialpriser och marknaden är fortsatt instabil. Det medför svårigheter för förvaltningen att göra korrekta prisindikationer och kalkyler i investeringsprojekt och i förstudier för framtida projekt.

För den allmänna kollektivtrafiken har återhämtningen efter pandemin gått lite bättre än förväntat och mätt i antal resenärer på helårsbasis har man kunnat uppnå ca 97-98 % av resenärsantalet jämfört med helår 2019.

MÅLUPPFYLLELSE

Inom samhällsperspektivet visar förvaltningen god måluppfyllelse gällande ekologisk hållbarhet och genom ett samarbete med Uppsala Universitet och Åbo har man tillsammans arbetat fram en hållbarhetsbudget för förvaltningen. Inom verksamhetsperspektivet visar förvaltningen god måluppfyllelse inom både kvalitet och medarbetarområdet. En utvecklad kundtjänst, i linje med samhällsbyggnadsprocessen, har bland annat lett till bättre tillgänglighet för frågor gällande bygglov då teknikförvaltningens kundtjänst erbjuder generösare telefonöppettider. Förvaltningen är också först ut inom Region Gotland att erbjuda

en chattfunktion som ett komplement att kommunicera med förvaltningen. Inom medarbetarområdet såg förvaltningen en betydande ökning för samtliga index i medarbetarundersökningen 2022 i jämförelse med 2021.

EKONOMI

Teknikförvaltningens totala resultat 2022 är i stort sett i enlighet med budget, +0,3 mnkr (-11,6 mnkr, 2021). Förvaltningens verksamhet består både av skattefinansierad verksamhet, vilket inkluderar ett flertal resultatenheter, samt av fyra fullt ut avgiftsfinansierade verksamheter. De skattefinansierade verksamheterna har totalt ett budgetöverskridande om -1,1 mnkr och de avgiftsfinansierade verksamheternas utfall uppgår tillsammans till 1,4 mnkr.

Inom den skattefinansierade verksamheten innebär kollektivtrafikens utfall ett budgetöverskridande om -18 mnkr. Överskridandet var i enlighet med det som prognostiserades och förklaras av att budgetramen inte utökats i tillräcklig omfattning inför övergången till det trafikavtal som tecknades inför 2020 för den allmänna kollektivtrafiken. Därutöver har tillkommande kostnadsökningar i avtalet inte kompenseras fullt ut. Samtidigt har kostnaderna ökat för färdtjänst- och sjukresor när efterfrågan blev allt större.

Gata-/parkverksamheten överskrider budget med -4,1 mnkr främst till följd av högre material- och drivmedelspriser. Budgetöverskridanden kompenseras av positiva utfall i andra verksamheter såsom bland annat mark- och stadsmiljö där utfallet om 11,3 mnkr förklaras av lägre kostnader för exploateringsverksamheten än beräknat och försörjningsverksamhetens resultat som överstiger budget med 6,5 mnkr till följd av högre inköpspriser som genererar högre intäkter. Lägre kostnader inom fordonsorganisationen har inneburit ett positivt resultat om 2,4 mnkr.

VA-verksamhetens resultat för 2022 är positivt, 6,5 mnkr. Det är framför allt högre intäkter än väntat från brukningsavgifter och bidrag samt lägre personalkostnader till följd av vakanser som förklarar resultatet och även täcker upp för högre kostnader för kemikalier, förbrukningsmaterial, drivmedel och kapitalkostnader. Avfallsverksamheten har även i år ett negativt resultat,

-6,1 mnkr. Arbetet med att uppnå ekonomisk balans fortsätter men har mött på än fler utmaningar under 2022. Bland annat har kostnaden för material och drivmedel ökat mer än förväntat, kostnaden för den externa driften av återvinningscentraler har ökat efter att avtalet för driften förnyats och en stor volym av inlämnade massor till Slite deponi har inneburit en hög avfalls-skatt. Linjehamnen hade en bra sommarsäsong med högre intäkter än budgeterat men kostnader för projektering av kommande investeringsprojekt gav ett något lägre resultat än väntat, 1,3 mnkr.

2022 års investeringsutgifter, exklusive exploatering, uppgick för teknikförvaltningen till 332,9 mnkr. 169,8 mnkr investerades i fastigheter, i såväl befintliga som nya, och 111,7 mnkr investerades i VA-anläggningar. Inom exploateringsverksamheten har 14,2 mnkr investerats i tillgångar som kommer att kvarstå i Region Gotlands ägo efter att iordningställd mark har sålts. Huvuddelen har varit inom ramen för exploateringen av Visborg.

UTVECKLING PÅ SIKT

Med fortsatt stor osäkerhet i Europa kommer läget och säkerheten på Östersjön spela stor roll för kryssningsverksamheten. För kollektivtrafiken förväntas kostnaderna öka betydligt på grund av omvärldsläget och båda kollektivtrafikens verksamheter kommer att behöva ytterligare ekonomisk förstärkning under 2023. Antalet resenärer inom den allmänna kollektivtrafiken under 2023 förväntas hamna på nivåer strax över 2019.

Den eskalerande klimatkrisen kräver och kommer att kräva både omställning och anpassning. EUs planerade utökning av utsläppshandel och skarp miljökrav kommer att påverka transporter, klimatanpassning och energieffektivisering vilket i sin tur kommer att påverka både nya och gamla fastigheter. Därutöver kommer skarpare krav på hållbarhetsrapportering kräva förändrade arbetssätt. Vattensituationen på Gotland är mer allvarlig än någonsin. Samtidigt blir vi fler invånare på ön och det är fler som vill bygga på platser som har dålig vattenförsörjning. Att säkra en god vattenförsörjning och vattenkvalitet är och kommer vara en av de stora frågorna för samhällsbyggnadsprocessen framöver.

VERKSAMHETSMÅTT

KOLLEKTIVTRAFIKEN	2022	2021
Totalt antal resor i landsbygds- och stadstrafik varav	895 813	658 667
- antal resor med bussiga kortet	325 312	266 644
Antal bussresor med cykel	23	32
Sålda årskort	8	4
Sålda länskort	3 757	2 795
Sålda förortskort	1 255	1 099
Sålda Visbykort	1 893	1 455
Sålda Arbetsresekort	917	896
Sålda endagskort	136	124
Sålda tredagarskort	201	195
Färdtjänst antal beslut	599	486
Riksfärdtjänst antal beslut	5	1
Beslut totalt antal parkeringskort för funktionshindrade, med avslag	309	333
Antal färdtjänstresor	44 925	33 729
Sjukresor med taxi	30 485	27 748
Sjukresor i buss	2 622	157

HAMNVERKSAMHET

Visby (tusental bruttoreg. ton)	45 120	46 687
Övriga hamnar (tusental bruttoreg. ton)	328	254
Ank + avg passagerare Visby (tusental)	1 799	1 723
Ank + avg personbilar Visby (tusental)	547	567
Färjegods ank & avg (tusental ton)	712	702
Godstrafik antal anlöp	179	173
Godstrafik ank varor (tusental ton)	133	153
Godstrafik avg varor (tusental ton)	191	183
Kryssningspassagerare (tusental)	184	148
Kryssningsbesök antal anlöp	167	116
Gästande fritidsbåtar:		
- Visby (antal gästbåtsdygn)	6 395	6 418
- Övriga hamnar (antal gästbåtsdygn)	755	1 318
Gästbåtsdygn total	7 150	7 736
NKI (Kundenkät) ¹	-	83,9
Antal båtplatser i regionens hamnar ²	370	370
Kölista på båtplatser LOA<10 m (antal)	104	143
Kölista på båtplatser LOA>10 m (antal)	42	64
Kölista på fiskebodan (antal)	19	19

¹ Egen undersökning till hamnens kunder som görs vartannat år

² Kunder kan stå i båtplatskö i flera hamnar samtidigt

AVFALLSVERKSAMHET

	2022*		2021	
	TOTAL MÄNGD I TON	KG PER PERSON	TOTAL MÄNGD I TON	KG PER PERSON
Mängd insamlat mat- och restavfall ¹	10 932	178	11 408	175
varav				
- insamlat komposterbart (matavfall)	3 858	63	4 006	61
- brännbart avfall	7 074	115	7 402	113
Mängd returpapper och förpackningar (exkl. well) ²	8 200	134	8 654	133
Total mängd insamlat hushållsavfall ³	30 064	492	31 453	482

¹ Uppgift från mottagaranläggning

² Uppgift från Förpacknings- och tidsningsinsamlingen AB

³ Returpapper och förpackningar, elavfall, farligt avfall, grovavfall, mat- och restavfall

*Uppgifter för 2022 är preliminära och tas fram kvartal 2, 2023. Vid beräkning av mängd per person justeras invånarantalet med hänsyn till fritidshus, gästnätter och arbetspendling. Då det justerade invånarantalet för 2022 inte har presenterats än används invånarantalet för november 2022 (61 167) i beräkningen för 2022.

GATA-VÄG-PARK	2022	2021
Enskilda vägar med statsbidrag:		
- antal vägar	315	318
- antal km	817	810
- kostnad kr per invånare	338	336
Vinterväghållning totalkostnad, tkr	10 560	13 211
- kronor per invånare	173	220
Parkmark, Naturmark, antal hektar	277	277
Anlagd parkmark, antal hektar	221	218
Nettokostnad parkverksamhet, kr/inv	299	255

FASTIGHETSFÖRVALTNING

Förvaltad lokalarea BRA	504 012	504 157
varav		
- förhyrd area BRA	106 426	104 838
Antal byggnader	561	512
Periodiskt underhåll kr/kvm	105	132
Vattenförbrukning l/kvm	363	320
Värmeförbrukning kwh/kvm graddagskorrigerad	104	102
Elförbrukning kwh/kvm	61	61

MARK OCH STADSMILJÖ

Transporttillstånd	24	28
Grävstillstånd	292	322 ¹
Trafikanordningsplaner (TA-planer)	290	327 ²
Fastighetsförsäljningar	26	69 ³
Markupplåtelse, tillstånd	408	220
varav		
- Almedalsveckan	99	0

¹ Varav 22 avstyrkta

² Varav 25 avstyrkta. Uppgift om TA-planer har inte rapporterats tidigare år

³ Räknas som försäljning då fastigheten är tillträdd, ej utifrån kontraktssdagen

RESULTATRÄKNING, tkr

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	1 304 026	1 433 113	1 341 667
Verksamhetens kostnader	-1 253 473	-1 374 155	-1 280 813
Avskrivningar	-240 057	-247 956	-221 391
Internränta	-38 175	-38 355	-55 942
Verksamhetens nettokostnader	-227 679	-227 352	-216 480
Kommunbidrag	227 679	227 679	204 857
Årets resultat	0	327	-11 623

INVESTERINGAR, tkr

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Investeringar egna inom TN	371 847	78 828	74 105
Investeringar affärsdrivande	298 559	114 891	102 629
Investeringar andra förvaltningar	371 139	157 008	178 331
Summa investeringar netto	1 041 545	350 728	355 064

MEDARBETARE

	2022	2021
Antal anställda	515	526
varav		
- män	304	304
- kvinnor	211	222
- tidsbegränsat anst	26	36
Personalkostnad, tkr	303 299	290 345
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	22	23
Sjukfrånvaro inkl. timavlönade, %	6,5	5,5

Tekniska nämnden

VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHETEN

SÄRREDOVISNING

VERKSAMHETSIDÉ

Verksamheten ansvarar för produktion och leverans av dricksvatten samt rening och hantering av spillvatten och dagvatten inom fastställda verksamhetsområden till abonnenter och till kunder anslutna enligt avtal.

VIKTIGA HÄNDELSER

Det finns idag ingen brist på kloridbaserade fällningskemikalier men omvärldsläget och effekterna av Rysslands invasion av Ukraina har ökat risken för störningar i leveranskedjor, och en bristsituation kan uppstå med kort varsel. Kriget har påverkat alla priser på kemikalier och Region Gotland har fått acceptera prisjusteringar utanför ramavtalet. Det har i flera projekt uppstått komponentbrist, vilket påverkat tidsplanerna.

Sommartid belastar det enskilda slammet Region Gotlands allmänna reningsverk negativt. Slite avloppsreningsverk tar emot slam från Färö och under sommaren blir belastningen hög. Det enskilda slammet som lämnas på Klintehamns avloppsreningsverk körs sedan till Visby avloppsreningsverk för rötning. Det enskilda slammet som lämnas visar enligt provtagning innehålla höga värden av metaller. Halten av metaller måste sänkas för att reningsverket ska få behålla Revaq-certifiering, som är en förutsättning för att slam ska få återföras till åkermark.

VA-avdelningen hade inför sommaren 2022 ett positivt samarbete med besöksnäringsring gällande hållbar vattenanvändning.

Uppförandet av bräckvattenverk på södra Gotland har avslutats. Arbetet med driftoptimering av verket fortsätter nu. En tillståndsansökan för att kunna ansluta 4 000 pe¹ till Färösund avloppsreningsverk är inlämnad och svar från domstol beräknas komma under första kvartalet 2023. Utloppsledning från Ljugarns avloppsreningsverk är klar och tillstånd finns nu för att ansluta nya abonnenter.

Överföringsledningar mellan Sanda Stenhuse och Västergarn är nedlagda. Till följd av uppkomna förseningar av elleveranser från GEAB försenas driftsättningen. För stadsutveckling Visborg har behovs- och systemanalys av grävattenrening påbörjats. Bidragsmedel har tillsammans med Luleå tekniska universitet sökt och beviljats via FORMAS. Flera utredningar behövs för att kunna bedöma om utbyggnad av Visborg riskerar att påverka Gotlands största grundvattentäkt negativt.

Projekt för Visbys framtida dricksvattensystem har startats. VA-verksamheten bedriver en rad projekt som syftar till att

säkra dricksvattenförsörjningen långsiktigt. Några exempel är att tillstånd för vattenuttag Vibble vattentäkt är klart, remiss till berörda inför tillståndsansökan för vattenuttag Akebäck utskickat, en utredning inför tillståndsansökning Tofta vattentäkt är påbörjad och en projektgrupp har bildats inför utredning av vattenkvalitet, vattenbalans med mera för kalkbrott tillhörande Nordkalk.

Ett flertal projekt för ledningsdragning har drivits under 2022. Bland annat så har förstärkning av ledning och tryckstegring mellan Stånga och Ljugarn färdigställt och projektering av överföringsledning mellan Västergarn och Tofta är påbörjad. Utbyggnad av verksamhetsområde Bunge Stucks drar ut på tiden med anledning av att fastighetsägare på sträckan inte upplåter mark för att gräva ned VA-ledningar.

Projektering av nytt verksamhetsområde vid Ardre Vitvär pågår. Arbeta är igång med förstudie för nytt verksamhetsområde i Hideviken (samt överföringsledning mellan Valleviken och Slite), som enligt föreläggande från Länsstyrelsen (LAV §6) ska vara färdigt senast år 2028.

Arbetet med dagvattenhantering i befintlig bebyggelse pågår just nu i form av ett projekt vid Visbys dagvattenutlopp vid hamnterminalen som är ansatt med översvämningar vid kraftigt nederbörd. I detta projekt planeras dagvattnet, som kommer från stora delar av Visby, fördröjas och till viss del renas, innan det släpps ut i hamnbassängen.

I oktober var Visby och Gotland värd för Svensk Vattens Nationella dricksvattenkonferens.

Förnyelse av ledningsnätet pågår enligt åtgärdslista och den förnyelseplan som antagits av tekniska nämnden hösten 2021. Under 2022 har ett flertal undermåliga ledningar ersatts. Dessa åtgärder har prioriterats vilket fått till följd att tidplanen för vissa planerade förnyelseprojekt har förskjutits. Ökade material- och drivmedelskostnader har påverkat budgeten och omdisponeringar har krävts för att fortsätta att hålla förnysetakten. Svavelväteproblematik i Roma Kyrkby med anledning av feldimensionerade ledningar vid nyanläggning, har nu åtgärdats genom en svavelvätefalla och ny ledning.

MÅLUPPFYLLELSE

Finansieringsgraden ökade från 98 % år 2021 till 102,7 % år 2022. Målsättningen är 100 % finansieringsgrad. Debiteringsgraden för vatten ligger på 87 % (78 %,

2021). Målsättningen är 85 % debiteringsgrad i förhållande till levererad mängd. Totalt 4 029 000 m³ dricksvatten har producerats under 2022, vilket kan jämföras med år 2021 då 4 142 000 m³ producerades.

EKONOMI

VA-verksamheten redovisar 2022 ett överskott om +6,5 mnkr (-4,4 mnkr, 2021). Enligt huvudregeln ska 100 % av resultatet överföras till det egna kapitalet. Det finns en fond bestående av förutbetalda intäkter där 9,3 mnkr återstår och vilken periodiseras över 25 år (475 tkr per år) för att finansiera investeringar för VA-verksamheten. Fonden har skapats med stöd av Vattentjänstlagen § 30 samt rekommendation nr 18 från Rådet för kommunal redovisning.

VA-TAXAN

Behovet av taxejusteringar prövas årligen och regleras årligen efter konsumentprisindex. Taxan för anläggningsavgiften höjs med 10 % och brukningsavgifter höjs 3 % plus KPI (oktober 2022), som var 10,9 % från 1 januari 2023.

UTVECKLING PÅ SIKT

En förutsättning för att säkra en hållbar och stabil VA-försörjning är tillgång till kompetens inom området. Kompetensförsörjningen är en utmaning idag och sannolikt även i framtiden. Kompetensbrist innebär att prioriteringar behöver göras mellan olika uppdrag.

VA-avdelningen kommer med fler resurser än under 2022 delta i färdigställande av Region Gotlands översiktsplan. Därutöver har revideringen av VA-planen påbörjats och ska vara klar under 2023.

Komponentbrist och ökade kostnader med anledningen av kriget i Ukraina är osäkerhetsfaktorer i arbetet med att bygga ut samt renovera Gotlands VA-anläggningar.

Investeringsstakten kommer fortfarande kräva höjningar av VA-taxan om 5-10 % årligen utöver indexhöjningar. Ett arbete har påbörjats för översyn av VA-taxans konstruktion.

Driften av VA-anläggningar måste anpassas efter nya dricksvattendirektivet och kommande avloppsdirektivet.

En risk är att kapaciteten i avloppsreningsverken som hanterar slam når sin max kapacitet, eftersom samma verk även tar emot slam från enskilda fastigheter. En utredning ska startas gällande var enskilda fastigheters slam kan hanteras.

¹ Personekvivalent - föreningsbelastning som används vid dimensionering av enskilda avlopp och motsvarar den mängd som en person avger schablonmässigt på ett dygn

Klart Vatten fortsätter i fem nya socknar och är en insats som innebär att uppmärksamma och informera fastighetsägare om vad som krävs för att åtgärda enskilda avlopp så att de uppfyller dagens krav på rening. Totalt har nära 9 000 fastigheter på Gotland inventerats.

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens totala intäkter	220 268	244 620	217 262
Verksamhetens driftskostnader	-144 106	-157 373	-147 702
Avskrivningar	-67 194	-71 175	-59 827
Internränta	-8 968	-9 576	-14 171
Verksamhetens resultat	0	6 496	-4 438

VATTENHANTERING, i tusen kbm	2022	2021
Levererad mängd	4 029	4 142
Debiterad mängd	3 367	3 235
Egen förbrukning, spolning ¹	39	
Egen förbrukning, vatten- och avloppsreningsverk ¹	84	
Debiteringsgrad, %	87	78
Rent vatten uppfyllda krav, %	100	100
Renad mängd avloppsvatten	6 381	7 232
Utsläppsvärden uppfyllda krav, %	100	100

¹ Ny mätning 2022

BALANSRÄKNING, tkr	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Anläggningstillgångar		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	1 322 358	1 278 466
Maskiner och inventarier	21 890	30 224
Finansiella anläggningstillgångar	268	325
Summa anläggningstillgångar	1 344 516	1 309 015
Omsättningstillgångar	15 861	16 873
Summa tillgångar	1 360 377	1 325 888

Skulder & eget kapital		
Eget kapital	4 416	-2 081
varav		
- årets resultat	6 496	-4 438
Avsättningar	7 792	8 556
Långfristiga skulder	718 196	692 943
Kortfristiga skulder	629 973	626 470
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 360 377	1 325 888

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	12 271	12 336
varav		
- varav särskild löneskatt	2 396	2 408

Miljö- och byggnämnden

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **EVA AHLIN (C)**

SAMHÄLLSBYGGNADSDIREKTÖR: **LISE LANGSETH**

VIKTIGARE HÄNDELSER

Arbetet med att utveckla samhällsbyggnadsförvaltningens organisation fortsätter, med syfte att utveckla förvaltningen och dess processer. Från och med oktober 2022 ingår den nya enheten för mark- och exploatering i samhällsbyggnadsförvaltningen.

Alla förvaltningens enheter har genomfört eller påbörjat ersättnings- och nyrekryteringar under året, vilket har krävt resurser från förvaltningen. Förvaltningens taxefinansierade verksamheter lägger även mycket arbetstid på uppdrag som inte genererar intäkter, särskilt på Region Gotlands nya Översiktsplan 2040. Inströmningen av bygglovsärenden och planansökningar har varit hög och medfört stor arbetsbelastning för verksamheterna.

Under 2022 slutfördes projektet Hållbara kartan och projektet inom Bättre vatten. Även strategi och handlingsplan för Hansestaden Visby, del 2 färdigställdes. Översiktsplan 2040 samt Gotlands första grönplan har varit på samråd under 2022. Antagande av grönplanen förväntas ske 2023 och översiktsplanen 2024. Under hösten beslutade miljö- och byggnämnden att införa en prioriteringsmodell för detaljplaneuppdrag som förväntas skapa bättre tydlighet för sökande, bättre arbetsmiljö för medarbetare och bättre bidra till bostadsförsörjningsmålet.

MÅLUPPFYLLELSE

Samhällsbyggnadsförvaltningen har under 2022 genomfört flera aktiviteter som bidragit till måluppfyllelse inom styrkoretts samhällsperspektiv. Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan och en grönplan har bidragit till att uppnå målen i målområdena ekonomisk och ekologisk hållbarhet. I projektform har förvaltningen tagit fram en prototyp på en digital tjänst som kan hjälpa boende, besökare och företag att göra mer hållbara val i sitt byggande. Förvaltningen har även genomfört tre projekt som bidrar till att öka kvaliteten på Gotlands dricksvatten.

Inom verksamhetsperspektivet har samhällsbyggnadsförvaltningen bidragit till måluppfyllelse genom utveckling av organisationen och dess processer samt genom projektdeltagande. Som ett led i att utveckla samhällsbyggnadsprocessen har förvaltningen bland annat haft fokus

på att öka samarbetet över enhets- och förvaltningsgränser samt att tillsammans med teknikförvaltningen satsa på trainees inom samhällsbyggnadsprocessen. Förvaltningens arbete med att utveckla anställnings- och introduktionsprocessen för nya medarbetare har fortsatt och en gemensam introduktionsdag för nyanställda genomfördes i oktober. Under hösten genomfördes även en förvaltningsdag för alla förvaltningens medarbetare och i december genomfördes en samhällsbyggnadskonferens tillsammans med teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen.

EKONOMI

2022 års resultat visar ett underskott med -5 mnkr (-6 mnkr, 2021). Intäkterna för året slutade på 5 mnkr under budget samtidigt som kostnaderna hamnade närmast på budgeterad nivå. Cirka 35 % av intäkter är skatrefinansierade och 65 % är taxefinansierade.

Det är inom enheterna bygg, plan, geografisk information och miljö- och hälsoskydd som underskotten finns.

Inom enhet bygg visar bygginspektion ett positivt resultat medan bygglov har ett negativt resultat. Underskottet består av reducerade bygglovsintäkter som vid årets slut uppgick till 5 mnkr. Enhet bygg har haft en stor personalomsättning vilket har påverkat intäkterna.

Enhet plans intäkter är långt under budget. Utfallet har påverkats av att flera medarbetare har fått lägga mycket tid på arbetet med översiktsplanen för Gotland. Det har gjort att detaljplanarbetet fått stå tillbaka och att intäkterna för detaljplaner blir lägre. Tilldelad ram är inte tillräcklig för de medarbetare som arbetar med Region Gotlands översiktsplaner. Inom enhet plan har sammanlagt nedlagd arbetstid på översiktsplansarbetet uppskattats till arbetstid motsvarande 7,5 heltidstjänster. Enhetens kostnader är i paritet med budgeterad nivå. Inskolningstiden är lång vilket också avspeglar sig på intäkterna.

Enhet geografisk informations resultat hamnade något under budgeterad nivå. Det är både lägre intäkter och något högre kostnader. Enheten bidrar även med en GIS-ingenjör och kartingenjörer i arbetet med en ny översiktsplan.

Inom enhet miljö- och hälsoskydd arbetade cirka 1,5 heltidstjänster med över-

siktsplanen under 2022. Vidare påverkas intäkterna för enheten bland annat av att ersättningsmodellen inom samhällsbyggnadsförvaltningen har ändrats. Debitering mellan enheterna för utfört arbete har upphört och därmed sjunker intäkterna när arbete utförs inom enhet bygg och enhet plan. Intäkterna påverkades även negativt av att arbetet med tillsyn begränsades av restriktioner i början på året samt en stor omsättning av personal. Ett prioriterat uppdrag är arbetet med luftkvalitén som också är ofinansierat. Detta sammantaget påverkar resultatet negativt.

UTVECKLING PÅ SIKT

Enhet byggs ärendeströmning påverkas av världsläget och det ekonomiska läget, vilket innebär att det sannolikt blir en lägre inströmning av ärenden under 2023. Arbetet med organisationsutvecklingen kommer att fortsätta och enheten kommer arbete med interna och externa processer, arbetssätt och implementering. Syftet är att öka kundnöjdheten och få en bättre arbetsmiljö, samtidigt som det ska bli lättare att hålla den lagstadgade handläggningstiden på tio veckor.

På enhet plan finns det en stor förväntan om att resultatet av FramSam-projektet ska leda fram till effektiviseringar, ökat samarbete över gränser, bättre strukturerad kundkontakt till exempel med ett gemensamt kundcenter och att framförallt skapa möjligheter för större arbetsglädje.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har startat ett utvecklingsarbete som ett led i implementeringen av FramSam där det identifierats att vissa funktioner behöver samordnas bättre eller stärkas upp.

Den beslutade prioriteringsmodellen för detaljplaneuppdrag kommer att påverka turordningen för handläggning av uppdrag och fördelning av nya uppdrag. En utveckling som innebär att fler detaljplaner drivs med konsult hjälp är också enligt förväntan samt att digitaliseringen kommer att ge andra möjligheter i handläggningen och kommunikationen till allmänheten.

En ökad rekrytering på enhet plan och ökade krav på bostadsförsörjning förväntas ge fler grundkarteuuppdrag i detaljplaneprocessen för enhet geografisk information. Även 3D-visualiseringar och GIS-uppdrag förväntas öka, bland annat på grund av den

ökade verksamheten på planenheten. Ett samarbete som förväntas fortsätta har inletts där enhet Geografisk information förädlar data från hamnavdelningens sjömätningar av Region Gotlands hamnar.

Enhet livsmedel och alkohol ska genomföra Livsmedelsverkets nya riskklassningsmodell med start i januari 2023. Samtliga livsmedelsverksamheter ska klassas om och därigenom få ny kontrolltid och/eller intervall för livsmedelskontroller.

Enhet miljö- och hälsoskydd kommer att fortsätta prioritera sommarbeman-

ning under kommande år för att hantera bullerproblematiken i Visby innerstad. Utmaningar för enheten kommer vara bemanning och ekonomi. Ett annat aktuellt område är arbetet med åtgärdsprogrammet för luft (pm10) där enheten har ett utföransvar men också ett koordinerande ansvar inom Region Gotland. Vidare kommer enheten fortsätta arbetet med översiktsplanen där enhetens kompetens behövs i flera temagrupper. Under 2023 kommer VA-planen att uppdateras vilket troligen enheten kommer att vara bidragande till.

På enhet förvaltningsstöd kommer arbetet med Region Gotlands nya hemsida att kräva resurser inom kommunikation inför, under och efter införandet. Det regiongemensamma arbetet med informations säkerhet kommer att kräva resurser från förvaltningen under 2023. Vidare kommer förvaltningen arbeta med att ta fram miljö- och byggnämndens förslag på mål kopplat till den nya styrmodellen som införs 2024. Arbetet kommer att pågå under första halvan av 2023.

VERKSAMHETSMÅTT*

	2022	2021
Bygglov och förhandsbesked¹		
Antal ärenden, ingående balans varav	559	493
- under komplettering	197	-
Antal inkomna ärenden varav	1 166	1 389
- förhandsbesked	176	202
Antal beslut varav	1 356	1 323
- förhandsbesked	201	160
Antal ärenden utgående balans varav	460	559
- under komplettering	185	197

* Flera av verksamhetsmått/nyckeltalen har påverkats av pandemin

¹ Ärendetyper som omfattas av kravet på tio veckors handläggningstid enligt plan- och bygglagen.

DETALJPLAN OCH ÖVERSIKTLIG PLANERING

Antal beslut om planbesked varav	26	25
- positiva	7	14
- negativa	19	11
Antal återkallade/avbrutna planbesked	21	4
Antal ärenden under handläggning, ingående balans	124	125
Antal inkomna ärenden	27	30
Antal antagna planer (dpl och öpl)	5	2
Antal ärenden under handläggning, utgående balans	96	124

GEOGRAFISK INFORMATION

Antal ärenden under handläggning	184	164
Antal inkomna ärenden	384	537
Antal antagna producerade kart- och mätningsärenden	358	522
Antal ärenden under handläggning, utgående balans	87	184

INSPEKTION/BESÖK OCH TILLSYN

Livsmedelsrörelser, inspektioner/besök	972	736
Miljöfarlig verksamhet, inspektioner/besök	514	447
Antal beslut om enskilt avlopp	329	412
Tillsyn enligt LSO (lag om skydd mot olyckor)	84	83
Tillsyn LBE (lagen om brandfarliga och explosiva varor)	4	6
Samplanerad tillsyn (LSO+LBE)	10	9

RESULTATRÄKNING, tkr

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	71 048	65 929	65 570
Verksamhetens kostnader	-111 286	-111 252	-104 938
Avskrivningar	-863	-825	-840
Internränta	-23	-19	-34
Verksamhetens nettokostnader	-41 123	-46 167	-40 242
Kommunbidrag	41 123	41 123	34 249
Årets resultat	0	-5 044	-5 993
Budgetavvikelse		-5 044	-5 993
Nettoinvesteringar	952	636	436

MEDARBETARE

	2022	2021
Antal anställda varav	141	125
- män	62	57
- kvinnor	79	68
- tidsbegränsat anst	7	15
Personalkostnad, tkr	75 462	70 715
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	68	67
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	4,0	4,2

Foto: Bildbyrå

Projekt för en mer hållbar turism i världsarvet Hansestaden Visby pågår. Arbetet ska utveckla en strategi mellan kulturarvsorganisationen och besöksnäringen.

Barn- och utbildningsnämnden

UTBILDNINGS- OCH ARBETSLIVSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **STEFAN NYPELIUS (C)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **TORSTEN FLEMMING**

VIKTIGARE HÄNDELSE

Nämndens verksamheter håller en god kvalitet. Gotland har bra förskolor och skolor, en mycket väl fungerande sammanhållen särskola och en kulturskola som är attraktiv. Över tid har resultaten varit stigande och något bättre jämfört riket. I rapporten Regionernas kamp landar Region Gotland på 81 plats av landets 290 kommuner. Det är ett bra resultat och som styrka och del i det goda resultatet nämns att – *”De gotländska skolorna är väldigt bra jämfört med många andra kommuner, vilket kan locka välutbildade människor till ön”*. När resultatet av medborgarundersökningen kom i december så visade det sig också att gotlänningarna har stort förtroende för nämndens verksamheter.

Det framgår med all tydlighet när man läser avdelningarnas berättelser att det finns utmaningar med att bibehålla den goda kvaliteten och de goda resultat som görs. Ambitionsnivån är hög, utvecklingsinsatserna är många men verksamheterna beskriver också hur mycket mer man skulle vilja göra om det fanns utrymme.

MÅLUPPFYLLELSE

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har under 2022 bidragit till måluppfyllelse inom styrkortets samhällsperspektiv genom samverkan mellan förvaltningens verksamheter för att förbättra likvärdigheten i den gotländska skolan, samt för att skapa förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö och att vara en skola för alla. Arbetet med likvärdiga och kvalitativt goda verksamheter är centralt. Faktorer så som utbildning, globalisering, digitalisering, lokalförsörjning, arbetsmarknad, kollektivtrafik, arbetsmiljö, föräldraskap, barnperspektiv är viktiga beståndsdelar i förvaltningens utvecklingsarbete. Upprätthållande av god kvalitet i verksamheterna bidrar också till att Gotland är en attraktiv plats att bosätta sig på.

Inom verksamhetsperspektivet har utbildnings- och arbetslivsförvaltningen bidragit till måluppfyllelse genom att underbygga och främja förutsättningarna att arbeta tillsammans. Genom, exempelvis, kompetenshöjande insatser, delaktighet, medbestämmande, processkartläggning och kollegialt lärande ökar vi intresset för att tillsammans initiera planer och driva och följa upp utvecklingsprocesser.

Ansvarig chef ges även möjlighet att följa upp idéer och behov samt prioritera och tids- och resurssätta utvecklingsarbetet för att kunna besluta och ge mandat framåt. Utfallet varierar inom avdelningarna men arbetet utvecklas och bidrar kontinuerligt till en ökad måluppfyllelse.

EKONOMI

Nämnden visar för helåret 2022 ett positivt resultat på +13,8 mnkr (-9,1 mnkr, 2021). Nettokostnaden har ökat med 28,7 mnkr vilket motsvarar 2,3 %. Ökningstakten för de egna kostnaderna är 2,8 % och intäkterna 3,6 %. Utfallet för barn och elevolymer blev ett samlat underskott, i resursfördelningen, på 4,3 mnkr och motsvarar 290 fler barn och elever. Det blev fler antal barn och elever både i den kommunala verksamheten än planerat och i den fristående verksamheten. Alla planerade investeringar har genomförts för år 2022 och resultatet visar på en negativ avvikelse med 181 tkr.

UTVECKLING PÅ SIKT

Årets medarbetarundersökning visar på ett negativt resultat när det gäller chefers stress och känsla av otillräcklighet. Det är avgörande för fortsatt hög kvalitet att våra chefer har goda förutsättningar och stödet till chefer kommer att vara en fråga som behöver ligga i fokus kommande åren.

Resultaten i nämndens verksamheter är fortsatt goda men skolformerna och barn- och elevhälsan vittnar om mer oro bland barn och elever och signalerar att behovet av resurser så som kuratorer, skolsköterskor och psykologer är stort.

Modersmålsenheten planerar för att ha en fortsatt beredskap att ta emot elever från Ukraina i de gotländska skolorna, då kriget inte ser ut att upphöra. Prognosen utifrån den nationella politiken är att det kommer färre kvotflyktingar till Gotland under kommande år.

Den stora utmaningen framåt är att rekrytera, behålla och få tillbaka medarbetare till nämndens verksamheter. Samtliga verksamheter beskriver hur svårt det är att rekrytera behörig personal, vissa kategorier är svårare än andra men behovet är generellt.

Grundskolan kommer att behöva arbeta mer med kompletterande kompetenser för att ge ett färre antal legitimerade lärare möjlighet att fokusera på sitt kärnuppdrag och därmed ge alla elever den utbildning de har rätt till. Ett pilotprojekt pågår inom grundskolan.

Region Gotlands skolstruktur påverkar grundskolans möjligheter att bemanna samtliga skolor med behöriga lärare. Även om Skolverkets prognos blivit något bättre så behöver 75 % av lärarkåren förnyas till år 2035.

Strategisk hållbar bemanning inom förskolan tillsammans med statsbidraget för kvalitetshöjande insatser som ska möjliggöra mindre barngrupper kan bli en påverkansfaktor på att talet för barn per årsarbetare kan bli stabilt. Projektet Framtidens barnskötare i fokus, som kommer att vara en fortsatt satsning, ger ökade möjligheter till att säkra kompetensförsörjningen av barnskötare.

Grundskolan ser ett ökat antal elever med både frånvaroproblematik och elever i behov av mer stöd. Satsningen med fullföljd utbildning har gett positivt resultat för elevers närvaro. Ambitionen är att implementera handlingsplanen av det arbetet på alla grundskolor på Gotland.

Under 2022 har särskolan tagit emot 16 nya elever och bara tre elever från gymnasieskolan slutade. Under 2023 är det 18 nya elever på väg in. Av dessa elever har flera elever omfattande behov och befinner sig på tidig utvecklingsnivå.

Grundskolan har fortsatt utmaningar att få en ekonomi i balans. Nuvarande organisation med många små skolenheter är den enskilt största anledningen och ytterligare medel behöver tillskjutas. Ett ökat antal elever i behov av särskilt stöd samt ökande psykisk ohälsa hos elever påverkar också ekonomin. Statsbidrag påverkar bärlinjen i ekonomin då det inte finns någon säkerhet i att dessa medel beviljas. Vilka statsbidrag som går att söka skiljer sig också åt, vilket även det försvårar planering av verksamheternas personalvolym och ekonomi.

Det finns stora behov och en förväntan på att relevanta investeringar och underhåll görs i de lokaler som nämndernas verksamheter är förlagda till. Det är viktigt med en sammanhållen och övergripande strategi när det gäller lokalförsörjning på kort och lång sikt.

Förskolläartätheten i kommunal regi på Gotland har ökat och är 11,1 barn per lärare med förskollärlägitimation jämfört med rikets 12,5 barn per lärare.

VERKSAMHETSMÅTT	2022	2021
Skolformer kommunal regi, antal barn/elever		
Förskola	2 123	2 119
Förskoleklass	523	536
Grundskola	4 970	4 985
Fritidshem	2 342	2 349
Grundskoleklass	74	62
Gymnasieskola	29	26
Särskild utbildning för vuxna	0	10
Kulturskolan	1 489	1 493
Skolformer fristående verksamhet, antal barn/elever		
Pedagogisk omsorg	7	11
Förskola	621	613
Förskoleklass	102	95
Grundskola	947	859
Fritidshem	476	415
Språklig medvetenhet - elever i förskoleklass som når en förväntad språkutveckling utifrån ålder i språkscreening, andel, %	74,17	73,3
Föräldrars nöjdhet med förskolan (skala 1-10)	8,8	8,8
Föräldrars nöjdhet med grundskolan och gymnasieskola – nöjdhetsindex ¹	7,8	-
Årskurs 5, jag är nöjd med min skola som helhet, - nöjdhetsindex ¹	6,8	-
Årskurs 8, jag är nöjd med min skola som helhet, - nöjdhetsindex ²	6,3	-
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till gymnasiet (yrkesprogram), andel, %	87	88

¹Enkäten görs vartannat år

²Ny mätning 2022

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	841 590	872 727	842 245
Verksamhetens kostnader	-2 132 833	-2 150 518	-2 091 351
Avskrivningar	-15 264	-14 975	-14 598
Internränta	-717	-690	-1 064
Verksamhetens nettokostnader	-1 307 223	-1 293 456	-1 264 768
Kommunbidrag	1 304 507	1 304 507	1 250 153
Årets resultat	-2 716	11 051	-14 615
Budgetavvikelse		13 767	-9 149
Nettoinvesteringar	13 630	13 811	13 560

Barn- och utbildningsämnden har utnyttjat 2 716 tkr av eget kapital

MEDARBETARE	2022	2021
Antal anställda	1 792	1 773
varav		
- män	367	344
- kvinnor	1 425	1 429
- tidsbegränsat anst	320	305
Personalkostnad, tkr	892 296	871 404
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	41	42
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	7,8	6,6

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

UTBILDNINGS- OCH ARBETSLIVSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **ANDREAS UNGER (M)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **TORSTEN FLEMMING**

VIKTIGARE HÄNDELSE

Nämndens verksamheter håller god kvalitet och ekonomin är i balans. Under året har både statliga och lokala satsningar utvecklingsinsatser genomförts. När resultatet av medborgarundersökningen kom i december så visar det sig att gotlänningarna har stort förtroende för nämndens verksamheter.

Två stora händelser har fortsatt påverkan på verksamheterna. Dels hanteringen av en pågående pandemi, dels det sedan snart ett år tillbaka pågående kriget i Ukraina. Pandemin ledde till rekordhöga sjuktal under januari och februari och kriget i Ukraina har lett till ett ökat flyktmottagande. Båda händelserna har sin påverkan på både verksamhet och ekonomi.

MÅLUPPFYLLELSE

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har under 2022 bidragit till måluppfyllelse inom styrkortets samhällsperspektiv genom samverkan mellan förvaltningens verksamheter för att förbättra likvärdigheten i de olika verksamheterna, på och utanför skoltid. Faktorer så som utbildning, kommunikation, digitalisering, lokalförskötning, arbetsmarknad, arbetsmiljö och hälsa är viktiga beståndsdelar i förvaltningens utvecklingsarbete. Upprätthållande av god kvalitet i verksamheterna bidrar också till att Gotland är en attraktiv plats att bosätta sig på.

Inom verksamhetsperspektivet har utbildnings- och arbetslivsförvaltningen bidragit till måluppfyllelse genom att underbygga och främja förutsättningarna att arbeta tillsammans. Genom, exempelvis, kompetenshöjande insatser, delaktighet, medbestämmande, processkartläggning och kollegialt lärande ökar vi intresset för att tillsammans initiera planera och driva och följa upp utvecklingsprocesser. Ansvarig chef ges även möjlighet att följa upp idéer och behov samt prioritera och tid och resurssätta utvecklingsarbetet för att kunna besluta och ge mandat framåt. Utfallet varierar inom avdelningarna men arbetet utvecklas och bidrar kontinuerligt till en ökad måluppfyllelse.

EKONOMI

Nämnden visar för helåret 2022 ett positivt resultat på +12,1 mnkr (5,4 mnkr, 2021). Nettokostnaden har ökat med 38,7 mnkr vilket motsvarar 9 %. Ökningsstakten för de egna kostnaderna är 3,8 % och intäkterna 4,6 %. I den kommunala gymnasieskolan blev det 4 elever fler än budgeterat. Fler antal elever och interna ersättningar medför ett negativt resultat på 1,2 mnkr i resursfördelningen. De interkommunala utbetalningarna och ersättningarna till fristående huvudman gör ett negativt resultat på 0,7 mnkr. Investeringarna gav vid årets slut ett överskott på 7,3 mnkr, häri ligger även en begäran om kompletteringsbudget för investeringar som har igångsatts och fortsätter under år 2023.

UTVECKLING PÅ SIKT

Medarbetarundersökningen 2022 visade låga resultat gällande chefers stress och känsla av otillräcklighet. Det är avgörande för fortsatt hög kvalitet att cheferna har goda förutsättningar och därför kommer ett ökat stöd till chefer vara i fokus de kommande åren.

Frågor inom försörjningsområdet behöver lyftas upp än mer tydligt och systematiskt inom förvaltningen, i samverkan med teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen.

Riksdagen har fattat beslut om ändringar i skollagen kring gymnasial utbildning i gymnasieskolan och Komvux vilket innebär att vid beslut om utbildningsutbud ska huvudmannen bland annat väga in både elevens efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Lagändringarna börjar gälla den 1 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025.

Ett ämnesutformat betygssystem ersätter dagens system med kurser och kursbetyg för både gymnasieskola och Komvux.

Ett flertal förändringar från staten är aviserade inför de kommande åren, något som på olika sätt kommer påverka gymnasiet verksamhet. Kunskapskraven ersätts med betygskriterier samtidigt som en ny princip för betygssättning införs

och ansvaret för det förebyggande arbetet inom trygghet och studiero samt regleringen av det systematiska kvalitetsarbetet tydliggörs.

De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning ska ingå i programstrukturen för alla yrkesprogram. Lagändringarna tillämpas från höstterminen 2023.

Under 2023 startar en särskild undervisningsgrupp på ett nationellt gymnasieprogram för elever med neuropsykiatriska diagnoser (NPF), som har särskilda behov av struktur, individuella anpassningar och en lugn arbetsmiljö.

I januari 2023 träder en ny lag i kraft vilket innebär att kommuner blir skyldiga att se till att alla som vill få sitt kunnande kartlagt eller prövat inför en utbildning inom Komvux ska få det. Dessutom förtydligas vad som menas med validering av kunskaper.

Region Gotland har beviljats projektmedel från Tillväxtverket gällande projektet Strukturer för validering – Gotland som ska verka för att stärka Gotlands kompetensförsörjning genom att utveckla validering som verktyg och bidra med kunskapsförhöjning om validering bland relevanta samhällsaktörer.

Utvecklingen i Gotlands folkhögskolas verksamhet är stabil och framtidsutsikterna med nya kurser i odling, hushållning och omställning tros fylla ett viktigt samhälls- och beredskapsbehov i tider av oro och osäkerhet. En utveckling av Enter (allmänt kurs) riktat mot elever inom autismspektrat med profil i programmering och spelutveckling förväntas växa under de närmaste åren.

Projektet Främja skolkärvare och Ungdomar i offentlig miljö kommer att permanentas och implementeras inom ungdoms-avdelningens ordinarie verksamhet. Vissa personer inom avdelningen kommer arbeta med fältverksamhet och andra specifikt med att främja närvaro i skolan. Detta arbete görs av fritidsledare som en del av övrig ungdomstid.

Ett uppdrag att tydliggöra arbetet med öppen fritidsgårdverksamhet har resulterat i att ungdomsavdelningen kommer fortsätta att arbeta med "Chartern".

Den bygger på evidens och forskning inom området och har reviderats av över 200 europeiska ungdomsorganisationer och verksamheter.

Det finns ett ökat behov av arbete kring flyktingar från Ukraina. Avseende anvisade kvotflyktingar innebär den nya riktningen av migrationspolitiken en minskning i antal. Arbetsätt behöver ses över givet de nya förutsättningarna. Vidare behöver samarbetet med bemanningsenheten fortsätta utvecklas för att skapa förutsättningar för att personer som står längre ifrån arbetslivet ska nå arbete. En förväntad utveckling är att arbetet med HR-centralt ska utvecklas gällande breddad rekrytering.

Den nya överenskommelsen mellan Arbetsförmedlingen och Region Gotland förväntas skapa tydligare processer i samverkan för att flera ska kunna etablera sig i arbetslivet.

Foto: Mikael Marmont, Region Gotland

I samband med terminsstart genomförde drygt 1 500 elever och skolpersonal från Wisbygymnasiet gemensamma aktiviteter under lekfulla former, för att bygga gemenskap och lära känna varandra närmare.

VERKSAMHETSMÅTT

	2022	2021
Elever kommunal gymnasieskola, egna kommunen, antal	1 541	1 535
Elever fristående gymnasium, egna kommunen, antal	208	216
Gymnasieelever i annan kommun, antal	113	104
Vuxenstuderande i egen regi, antal	803	816
Vuxenstuderande SFI, antal	518	506
Särskild utbildning för vuxna	14	10
Antal studerande långa kurser, folkhögskolan	433	368
Deltagarveckor folkhögskolan, antal	7 719	6 182
Sommarkurser folkhögskolan, antal	27	24
Gästnätter sommar, folkhögskolan, antal	2 956	1 057
Sökande till gymnasieskolan intagna på förstahandsval, andel (%) ¹	-	84,3
Genomsnittlig betygspoäng för elever med examensbevis från gymnasieskolan	14,5	14,9
Elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år, kommunala skolor, andel, %	70,8	69,4
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)	27,5	31,7
Gymnasiet år 2, jag är nöjd med min skola som helhet, nöjdhetsindex ²	7,1	-
Deltagares upplevelse av folkhögskolan - nöjdhetsindex	7,7	7,9
Invånare 20-64 år som deltar i vuxenutbildning, andel (%) ³	-	7,0
Pågående yrkeshögskoleutbildningar i egen regi eller i samarbete med andra utbildningsaktörer	2	3

¹ Resultat med eftersläpning

² Enkäten genomförs vartannat år

³ Resultat med eftersläpning. Resultat för 2022 finns tillgängliga vecka 23 2023

RESULTATRÄKNING, tkr

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	253 893	259 847	248 354
Verksamhetens kostnader	-595 739	-589 562	-567 864
Avskrivningar	-4 737	-4 742	-4 604
Internränta	-231	-225	-346
Verksamhetens nettokostnader	-346 814	-334 682	-324 461
Kommunbidrag	343 124	343 124	328 378
Årets resultat	-3 690	8 442	3 917
Budgetavvikelse		12 132	5 444
Nettoinvesteringar	12 928	5 592	4 041

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har utnyttjat 3 690 tkr av eget kapital

MEDARBETARE

	2022	2021
Antal anställda varav	473	441
- män	195	178
- kvinnor	278	263
- tidsbegränsat anst	134	124
Personalkostnad, tkr	251 903	252 046
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	43	44
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	6,4	4,3

Socialnämnden

SOCIALFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **ROLF ÖSTRÖM (M)**

FÖRVALTNINGSCHEF: **MARICA GARDELL**

VIKTIGARE HÄNDELSER

Socialförvaltningen har stora utmaningar med kompetensförsörjningen. Andelen äldre på Gotland fortsätter att öka och det blir färre i arbetsför ålder. Utmaningar finns i att rekrytera bland annat undersköterskor, stödpedagoger, sjuksköterskor och fysioterapeuter. Under 2022 var rekryteringen av sommarvikarier en extra utmaning och medarbetare erbjöds ersättning för att lösa in eller spara semester. Många insatser gjordes kring kompetensutmaningen, bland annat utbildningar till undersköterska och specialistundersköterska genom Äldreomsorgslyftet. Vidare anställdes socionomstudenter som studentmedarbetare, rehabassistenter anställdes för att stötta fysioterapeuter samt nya befattningar som specialistsjuksköterska och serviceassistent. Samarbete skedde med andra förvaltningar om vikariehantering inom skola och förskola samt måltidsförsörjningen.

Det finns utmaningar med att hitta boende och bostäder för flera grupper inom socialförvaltningens område. Under 2022 var det kö både till särskilt boende inom äldreomsorg och gruppboende enligt LSS. Nu har dock bygget av en ny gruppboende i Visby startat. Planerna på ett nytt särskilt boende i Klintehamn fortskrider med en upphandling om en utbyggnad av Tingsbrogården i Bro fått avbrytas.

Andra viktiga händelser 2022 är att en ny korttidsenhet med 40 platser öppnats på Korpenområdet i Visby, implementering av läkemedelsautomater och att ett digitalt planeringsverktyg införts inom hemtjänsten.

MÅLUPPFYLLELSE

Inom samhällsperspektivet bidrar förvaltningens kärnverksamhet samt flera olika aktiviteter till regionens måluppfyllelse. Inom satsningen Hälsa genom hela livet pågår exempelvis arbetet med trygg omsorg i hemmet och utskrivningsprocessen, utvecklingen av det palliativa teamet och förebyggande och hälsofrämjande insatser.

I syftet att skapa bättre förutsättningar för barn och unga har ett ny samverkan skapats, Fossam, för att främja skolnärvaro där samverkan sker mellan socialförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt utbildnings- och arbetslivsförvaltningen.

Förvaltningen har under året aktivt arbetat med beredningsplaner på olika nivåer för att säkra verksamheten under svårare förutsättningar.

Inom verksamhetsperspektivet bidrar förvaltningen till regionens måluppfyllelse genom ökat fokus på våld i nära relation. Detta genom nyrekryteringar, utbildningar och kompetenshöjande insatser, organisationsförändring och översyn av rutiner och processer för förbättrad samverkan. Syftet är att öka kunskap, förenkla samt förbättra kontakten och insatserna för medborgarna.

Brukardelaktighet är en viktig del av förvaltningens arbete. I arbetet med Hälsa genom hela livet lyfts detta på nytt genom att sätta patient- och brukarperspektivet i fokus i förändringsarbeten. I flera utvecklingsarbeten har utformning av tjänsterna skett tillsammans med brukare och användare. Arbetet med att utveckla de digitala tjänsterna har fortsatt. För att öka tillgängligheten och underlätta kontakten och informationen till medborgarna, andra aktörer och samverkanspartners, utvecklas flertalet digitala tjänster och informationsvägar.

EKONOMI

För helåret redovisas ett överskott med +46 mnkr (39 mnkr, 2021). Överskottet beror till största del på tillskott från statsbidrag, införande av nytt arbetssätt inom barn- och ungdomsvården samt brist på platser inom äldreomsorgen. Sett till nationella mått så bedrivs både äldreomsorgen och LSS-verksamheten med relativt låga kostnader.

Det är ett stort överskott mot budget för äldreomsorgen men samtidigt är det brist på platser på särskilt boende. Det finns en kö på cirka 60 personer med beslut om insats och det kommer inte några nya platser de närmaste åren. Äldreomsorgen har tillförts relativt mycket statsbidrag som dock kommer att minska de närmaste åren. Med hjälp av statsbidragen görs satsningar främst på utbildningar men också fler sjuksköterskor och ökad frisknärvaro.

För LSS-insatser redovisas ett stort underskott, här finns det sedan flera år en tydlig skillnad mellan behov och resurser, här ökar också behovet av kostsamma externa placeringar. Det är brist på platser i bostad med särskild service och förvaltningen får betala viten för ej verkställda beslut.

Individ- och familjeomsorgen är ett gott exempel på att systematiskt arbete med tydliga mål och förändrade arbetssätt ger effekt i form av lägre kostnader och bibehållen kvalitet. För verksamheten individ- och familjeomsorg redovisas nu ett överskott vilket är resultatet av ändrat arbetssätt inom barn- och ungdomsvården. Behovet av försörjningsstöd har minskat medan behovet av beroendevård har ökat.

UTVECKLING PÅ SIKT

Den demografiska utmaningen med en ökad andel äldre och färre i arbetsför ålder gör det svårt med kompetensförsörjningen. Behov av bland annat hemtjänst, hemsjukvård och särskilt boende kommer att öka. Förvaltningen måste fortsätta fokusera på rekrytering, bemanning och kompetens. Fokus är också att behålla medarbetare och skapa förutsättningar för ett friskt arbetsliv.

Behovet av nya omsorgsboenden är stort och det är stora utmaningar i att hitta byggbar mark. Inom individ- och familjeomsorgen märks ett ökat behov av bostäder samtidigt som det är svårare att få tag i permanenta boendelösningar.

Lågkonjunkturen kan innebära att fler personer har behov av försörjningsstöd. Vidare har riksnormen för försörjningsstöd höjts vilket ger ökade kostnader.

En ny socialtjänstlag väntas träda i kraft 2023/2024. Den kommer troligen innehålla förändringar i form av tidigt förebyggande arbete och insatser utan behovsprövning vilket leder till förändrade arbetssätt inom exempelvis individ- och familjeomsorgen. Ny lagstiftning avseende personlig assistans kan göra att fler medborgare kommer vara berättigade till insatsen.

Samarbetet mellan verksamheterna och med externa parter kommer att behöva öka. Ett exempel är hemtjänstens samarbete med Samhall. Ett annat är daglig verksamhet som tvättar åt hemtjänsten i Hemse.

Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning märks allt större utmaningar med brukare med stort omvårdnadsbehov eller utmanande beteende. Detta kräver hög kompetens och erfarenhet bland medarbetarna.

Förvaltningen, med hemsjukvården i spetsen, kommer fortsätta utveckla verksamheten mot en god och nära vård, Hälsa genom hela livet, både internt och tillsammans med vårdgrannar.

Den nya bouleanan och grillplatsen i trädgården vid äldreboendet Pjäsen invigs. Boendet är regionens största med totalt 100 lägenheter fördelat på fyra plan.

VERKSAMHETSMÅTT

	2022	2021
Äldreomsorg och personer med psykisk funktionsnedsättning enligt SoL		
Totalt antal brukare varav	3 460	3 316
- under 65 år	500	469
Hemtjänst, antal brukare	1 806	1 711
Hemtjänst, antal timmar	551 835	575 287
Särskilt boende, antal platser	657	660
Hemsjukvård, antal inskrivna patienter	474	481
Hemsjukvård, antal patienter enstaka hembesök	2 072	2 006

Omsorg om funktionsnedsatta enligt LSS

	2022	2021
Antal brukare bostad med särskild service	180	189
Antal brukare daglig verksamhet	346	323
Antal brukare personlig assistans	130	125

Individ- och familjeomsorg

	2022	2021
Antal placerade barn-ungdomar familjehem, stadigvarande	89	90
Antal placerade barn-ungdomar HVB (hem för vård eller boende)	93	96
Anmälningar barn-ungdomar	2 566	2 272
Antal placerade vuxna missbrukare	52	32
Antal hushåll med försörjningsstöd varav	1 055	1 193
- i åldern 18-24 år	185	244

RESULTATRÄKNING, tkr

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	788 757	863 157	875 387
Verksamhetens kostnader	-2 304 141	-2 332 604	-2 301 604
Avskrivningar	-2 522	-2 481	-3 008
Internränta	-127	-131	-230
Verksamhetens nettokostnader	-1 518 033	-1 472 058	-1 429 456
Kommunbidrag	1 518 033	1 518 033	1 468 460
Årets resultat	0	45 975	39 004
Nettoinvesteringar	56 204	908	486

MEDARBETARE

	2022	2021
Antal anställda varav	1 642	1 643
- män	341	335
- kvinnor	1 301	1 308
- tidsbegränsat anst	135	146
Personalkostnad, tkr	885 207	898 689
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	38	39
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	7,0	8,1

Hälso- och sjukvårdsnämnden

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSFÖRVALTNINGEN

ORDFÖRANDE: **MATS-OLA RÖDÉN (L)**
FÖRVALTNINGSCHEF: **MARIE LOOB**

VIKTIGARE HÄNDELSE

Precis som åren innan har pandemin fortsatt att påverka verksamheten fast på en lägre nivå än tidigare. Störst påverkan hade pandemin på bemanningen i början av året då sjukfrånvaron var rekordhög, i perioder så hög som 15-20 % i vissa verksamheter. Den höga sjukfrånvaron tillsammans med ett återhämtningsbehov för medarbetare och en ökad konkurrens om personal när alla regioner försöker förbättra sin tillgänglighet och korta sina köer har förvärrat läget avsevärt när det gäller kompetensförsörjningen.

Baserat på lärdomar från föregående sommar vidtogs ett antal åtgärder inför denna sommar. Med en utomlänssamordnare och sex extra vårdplatser upplevdes sommaren som lugnare och mer hanterbar i år, men kostnaderna för hyrpersonal har ökat avsevärt under hela året.

Under året har två nya ambulanstransportleverantörer tagit över verksamheterna för mark- och luftburen ambulans, Samariten och kommunalförbundet Svenskt ambulansflyg (KSA).

Omvärldsläget har påverkat verksamheten under året och sedan krigsutbrottet i Ukraina har fokus varit att se över krisberedskap och att förbereda förvaltningens del i ett eventuellt större flyktmottagande. Försörjningsberedskapen har stärkts för vissa kritiska sjukvårdsprodukter och skyddsmaterial ute på enheterna och i samverkan har också varuförsörjningen ökat sina lagernivåer inom dessa områden. Omvärldsläget har också bidragit till leveransproblem vad det gäller såväl förbrukningsmaterial som medicinsk teknik.

MÅLUPPFYLLELSE

Hälso- och sjukvården visar på positiva förflyttningar mot regionens uppsatta mål, under perioden. Inom samhällsperspektivet pågår bland annat gemensamma aktiviteter för att förbättra utskrivningsprocessen där förvaltningen arbetar tillsammans med socialförvaltningen. Förvaltningen jobbar för att öka kontinuiteten och när det nationellt uppställda kravet på fast läkarkontakt. I syfte att skapa bättre förutsättningar för barn och unga och bidra till att fler full-

följer gymnasiet har ett arbete inletts kring att främja skolnärvaro där samverkan sker på olika nivåer mellan socialförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. I beredskapsfrågorna tas flera viktiga kliv framåt för att säkra en god beredskap. Det finns nu en plan för försörjningsberedskap och en struktur för krigsorganisation. Inom ekologisk hållbarhet har en ny handlingsplan för miljö tagits fram under året som ska stärka arbetet med hållbarhetsarbetet framåt. Resultat för året visar också en minskad användning av flera läkemedel.

Inom verksamhetsperspektivet har förvaltningen bidragit till utvecklingen av Region Gotland som en effektiv organisation. Med hjälp av den ansökta återhämtningsbonus som förvaltningen fått ta del av tillsammans med socialförvaltningen har flera insatser genomförts, bland annat föreläsningar och utbildningar som varit välbesökta och uppskattade. Förvaltningen har arbetat aktivt med tillgänglighetsfrågorna och har i jämförelse med riket en god tillgänglighet, däremot uppfylls inte vårdgarantin, förutom för barn- och ungdomspsykiatri. Inom medarbetarperspektivet har flera aktiviteter pågått för att stärka ledarskapet och medarbetarskapet och förflyttningar mot en mer tillitsbaserad kultur. I årets medarbetarenkät ses förbättringar inom de flesta index, men en liten tillbakagång på engagemangindex.

EKONOMI

Förvaltningens resultat för 2022 är +16 mnkr (13,7 mnkr, 2021). Intäkterna avviker positivt mot budget med 219 mnkr, vilket framförallt beror på större statsbidrag än budgeterat för. Kostnaderna avviker negativt mot budget med 204 mnkr. Pandemin och framförallt kompetensbristen är de enskilt två största delarna som bidrar till störst avvikelse.

Förvaltningens enskilt största kostnadspost är kostnaden för arbetskraft. Den fördelas idag på egen personal och inhyrd personal. Kostnaden för den egna personalen uppgår till 1 171 mnkr vilket motsvarar 88 % av den totala arbetskraftskostnaden

och kostnaden för inhyrd personal uppgår till 166 mnkr och således 12 % av totala arbetskraftskostnaden. Totalt avviker kostnaden för arbetskraft med 126 mnkr mot budget där kostnaden för den egna personalen ligger i nivå med budget. Framförallt har hälso- och sjukvårdsförvaltningen likt tidigare år haft stort behov av inhyrd läkar-kompetens vid vårdcentraler och på sjukhuset har det framförallt varit stor brist på sjuksköterskor på vårdavdelningar. Förutom ökat behov har även timpriser för inhyrda sjuksköterskor ökat jämfört mot tidigare år, i vissa fall upp mot 20-25 %.

Nettokostnadsutvecklingen har varit +6 % i förhållande till 2021. Jämfört mot nettokostnadsutveckling 2020-2021 är det en ökning från 3 % men i nivå med eller högre jämfört mot åren innan pandemin då nettokostnadsutvecklingen legat på 3-6 %.

Hälso- och sjukvården har under 2022 använt största delen av investeringsmedlen inom investeringspotten. Det ekonomiska utfallet av den årliga investeringspotten visar ett överskott på 7 mnkr jämfört med budget. Att inte samtliga medel använts beror både på viss leveransproblematik men också på att upphandlingar dragit ut på tiden av olika skäl och därför inte hunnit få ekonomiskt utfall på 2022.

UTVECKLING PÅ SIKT

Framåt ser hälso- och sjukvården flera utmaningar som delas med de flesta regioner i Sverige. Den demografiska utvecklingen som det pratats om i flera år är redan här, vilket syns i befolkningsstatistiken och märks vid rekryteringar. Samtidigt som det är stora svårigheter att bemanna verksamheterna ska en god tillgänglighet upprätthållas, omställningen Hälsa genom hela livet där primärvården blir navet ska genomföras, digitala tjänster utvecklas, ny medicinteknik och läkemedel införs och allt detta ska klaras genom en budget i balans, där det osäkra omvärldsläget och den höga inflationen påverkar negativt. Ö-läget gör frågorna än mer utmanande då sårbarheten och skalnackdelarna är stora.

Region Gotland tar steg framåt som vi är stolta över och arbetar med förflyttningen mot Hälsa genom hela livet- God och nära vård.

VERKSAMHETSMÅTT	2022	2021
Antal läkarbesök primärvård	64 571	62 220
Antal läkarbesök specialivård, inkl. akutmottagning och njurverksamhet	85 286	80 666
Antal läkarbesök psykiatri	6 348	5 992
Antal läkarbesök på akutmottagning	23 337	21 901 ¹
Antal vårdtillfällen somatisk vård	10 438	10 553 ¹
Antal vård dagar somatisk vård	41 635	41 423 ¹
Medelvårdtid somatisk vård, dagar	3,99	3,93 ¹
Antal vårdtillfällen psykiatrisk vård	842	772
Antal vård dagar psykiatrisk vård	4 857	4 157
Medelvårdtid psykiatrisk vård, dagar	5,77	5,38
Antal operationer	5 753	6 422 ¹
Genomsnitt - Diagnosrelaterade grupper (DGR)	0,79	0,79
Antal besök Folk tandvården	38 438	40 706

¹ Korrigerad 2021 på grund av efterregistreringar

RESULTATRÄKNING, tkr	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	697 628	916 733	873 867
Verksamhetens kostnader	-2 605 561	-2 805 389	-2 655 249
Avskrivningar	-23 469	-27 007	-24 564
Internränta	-765	-961	-1 409
Verksamhetens nettokostnader	-1 932 167	-1 916 624	-1 807 355
Kommunbidrag	1 932 167	1 932 167	1 821 038
Årets resultat	0	15 543	13 683
Nettoinvesteringar	59 072	38 633	26 351

MEDARBETARE	2022	2021
Antal anställda varav	1 626	1 616
- män	270	266
- kvinnor	1 356	1 350
- tidsbegränsat anst	185	206
Personalkostnad, tkr	1 170 726	1 147 510
Personalkostnad i % av verksamhetens kostnader	42	43
Sjukfrånvaro inkl timavlönade, %	7,0	5,4

Foto: Tommy Söderlund

I skuggan av det tragiska mord som hände i slutet på Almedalsveckan 2022 genomförs mångfaldsparaden. Många anslöt för att tillsammans marschera och stå upp för samhällets mångfald, för solidaritet, demokrati, för kärlek och för allas rätt att existera och leva sina liv. Paraden och så även Almedalsveckan avslutades med en tyst minut.

